

Auli Eronen

KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJOIDEN SUHTAUTUMINEN
YRITTÄJYYTEEN

– Arvot, asenteet, mielikuvat ja motivaatiot yrittäjyyttä kohtaan

Opinnäyte

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Tradenomikoulutus

Kevät 2005

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Ala
Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon ala

Koulutusohjelma
Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä(t)

Auli Eronen

Työn nimi

Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen - Arvot, asenteet, mielikuvat ja motivaatiot yrittäjyyttä kohtaan

Vaihtoehtoiset ammattiopinnot

Käytännön liiketoimi

Ohjaaja(t)

Maritta Seppälä

Aika

Kevät 2005

Sivumäärä

68+27

Tiivistelmä

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen, ketkä kokivat yrittäjyyden vaihtoehdokseen työllistyä tulevaisuudessa sekä kiinnostuneet olemassa olevien yritysten jatkajat. Lisäksi haluttiin selvittää vastaajien mielikuvia Kajaanin ammattikorkeakoulun ja yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyteen.

Teoriataustassa käsiteltiin yritysten muuttuvaa toimintaympäristöä, yrittäjyyden kehittymistä Suomessa ja Kainuussa, opetusministeriön yrittäjyyskasvatuksen linjauksia ja Kajaanin ammattikorkeakoulun tarjoamia yrittäjyysopiskelumahdollisuuksia. Lisäksi selvitettiin yrittäjän ja yrittäjyyden käsitteitä, sekä arvojen, mielikuvien, asenteiden ja motivaatioiden muotoutumista ja niihin vaikuttamista. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista kirjekyselyä, joka tehtiin sähköpostitse. Kysely toteutettiin joulukuussa 2004 Kajaanin ammattikorkeakoulun kaikkien alojen opiskelijoille. Hyväksytyjä kyselylomakkeita palautettiin yhteensä 449.

Tutkimuksen tuloksien perusteella Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen oli erittäin positiivista. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että lähes puolet eli 220 henkilöä, tutkimukseen osallistuneista Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoista mieltävät yrittäjyyden vaihtoehdokseen työllistyä tulevaisuudessa. Lisäksi 138 henkilöä olisi kiinnostunut jatkamaan olemassa olevaa yritystä. Yli puolelle vastaajista oli syntynyt positiivinen mielikuva yrittäjyydestä. Lisäksi tutkimukseen osallistuneet mielsivät Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisen yrittäjyyteen positiivisemmaksi kuin yhteiskunnan suhtautumisen.

Luottamuksellisuus Julkinen

Hakusanat Yrittäjyys, yrittäjä, arvo, mielikuva, asenne, motivaatio

Säilytyspaikka Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

ABSTRACT OF THESIS

School Social Sciences, Business and Administration	Degree programme Business Administration
Author(s) Auli Eronen	
Title Student Attitudes towards Entrepreneurship at Kajaani Polytechnic – Values, Attitudes, Images and Motivations in the Context of Entrepreneurship.	
Alternative professional studies Entrepreneurship	Instructor(s) Maritta Seppälä
Date Spring 2005	Total number of pages 68+27
Abstract <p>The objectives of this study were to survey student attitudes at Kajaani Polytechnic towards entrepreneurship, to find out how many students feel that entrepreneurship is a future employment option worth considering and how many are interested in taking over an existing company in future. In addition, one purpose was to discover what kinds of images the respondents have of the attitudes towards entrepreneurship prevailing at Kajaani Polytechnic and in society at large.</p> <p>The theoretical part of this study dealt with the changing environment of enterprises, the development of entrepreneurship in Finland in general and in Kainuu in particular, the definitions of entrepreneurship education drafted by the Ministry of Education, and the entrepreneur education possibilities offered by Kajaani Polytechnic. In addition, the concepts of entrepreneur and entrepreneurship, the formation of values, attitudes and motivations and how these can be influenced were discussed. The research method was a quantitative survey sent via e-mail. The survey was made in December 2004 to students of Kajaani Polytechnic representing all fields of study. A total of 449 acceptable responses were received.</p> <p>The study indicated that the students of Kajaani Polytechnic had a very positive attitude towards entrepreneurship. According to the results, nearly half (220) of the students who participated in the survey considered entrepreneurship as a potential employment possibility for themselves. Moreover, 138 persons were interested in taking over an existing enterprise. More than half of the respondents had a positive image of entrepreneurship. Also, the respondents felt that the attitude of Kajaani Polytechnic towards entrepreneurship was more positive than that of society at large.</p>	
Confidentiality status	Public
Keywords	Entrepreneurship, entrepreneur, value, image, attitude, motivation
Deposited at	Kajaani Polytechnic library

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

KUVIOLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	YRITYSTEN MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
2.1	Yrittäjyyden kehitys Suomessa	4
2.2	Yrityksen omistajanvaihdos	6
2.3	Yrittäjäasenteiden kehitys Suomessa	7
2.4	Opetusministeriön yrittäjyyskasvatuksen linjaukset	8
2.5	Yrittäjyysoppiminen Kajaanin ammattikorkeakoulussa	9
3	YRITTÄJÄ JA YRITTÄJYYS	13
3.1	Yrittäjä	14
3.2	Yrittäjyys	16
3.2.1	Sisäinen yrittäjyys	18
3.2.2	Ulkoinen yrittäjyys	21
3.2.3	Omaehtoinen yrittäjyys	24

4	ARVOT JA MIELIKUVAT	25
4.1	Arvojen muotoutuminen ja niihin vaikuttaminen	25
4.2	Arvot ja yrittäjyys	26
4.3	Mielikuvan määrittely ja muotoutuminen	27
5	ASENNE JA MOTIVAATIO	29
5.1	Asenteen käsite	29
5.2	Asenteiden muotoutuminen ja niihin vaikuttaminen	30
5.3	Yrittäjyysasenne	31
5.4	Motivaation käsite	31
5.5	Yrittäjyysmotivaatio	32
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	34
6.1	Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	34
6.2	Tutkimuksen perusjoukko	35
7	TUTKIMUSTULOKSET	36
7.1	Taustamuuttajat	37
7.2	Yrittäjyys vaihtoehtona työllistyä tulevaisuudessa	42
7.3	Kiinnostuneisuus olemassa olevan yrityksen jatkamiseen	43
7.4	Syntynyt mielikuva yrittäjyydestä	44
7.5	Mielikuva Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisesta yrittäjyyteen	45
7.6	Yhteiskunnan suhtautuminen yrittäjyyteen	46
7.7	Kajaanin ammattikorkeakoulun antama tieto yrittäjyydestä	46
7.7.1	Yrittäjyystietoa vailla olevat opiskelijat	47
7.7.2	Yrittäjyystietoa, jota vastaajat odottavat Kajaanin ammattikorkeakoululta	48

7.8	Yrittäjyyden yleinen arvostus	49
7.9	Vastaajien mielikuva yrittäjästä	50
7.10	Vastaajien yrittäjyysarvot	52
7.11	Mielikuvat yrittäjyydestä	55
7.12	Asenteet yrittäjyyttä kohtaan	57
7.13	Yrittäjyysmotivaatio	59
8	POHDINTA	60
	LÄHTEET	65
	LIITTEET	68

KUVIOLUETTELO

Taulukko 1	Yritysten, henkilöstön ja liikevaihdon määrä yrityskoon mukaan vuonna 2002	5
Kuvio 1	Yrityskannan suhteellinen muutos maakunnittain vuonna 2002	6
Kuvio 2	Kajaanin ammattikorkeakoulun yrittäjyysopintojen viitekehys	11
Kuvio 3	Yrittäjyyden muodot	14
Kuvio 4	Yrittäjyyteen vaikuttavat tekijät	17
Kuvio 5	Sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttavat tekijät	20
Kuvio 6	Valikoituminen omistajayrittäjyyteen	22
Kuvio 7	Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä	23
Kuvio 8	Vastanneiden ikäjakaumat luokiteltuna	38
Kuvio 9	Vastanneiden kuluva opiskeluvuosi Kajaanin ammattikorkeakoulussa	38
Kuvio 10	Vastaajien koulutusala	39
Kuvio 11	Vastaajien koulutusohjelma	40
Kuvio 12	Vastaajien kotimaakunta	40
Kuvio 13	Opiskelijoiden yrittäjäperhetausta	41
Kuvio 14	Opiskelijoiden läheiset yrittäjäystävät ja –sukulaiset	41
Kuvio 15	Opiskelijoiden työkokemus pienyrityksissä	42
Kuvio 16	Opiskelijoiden tämän hetkinen mielipide työllistymiseen yrittäjänä tulevaisuudessa	43
Kuvio 17	Vastaajien kiinnostuneisuus olemassa olevan yrityksen jatkamiseen	44
Kuvio 18	Vastaajille syntynyt mielikuva yrittäjyydestä	45

Kuvio 19	Mielikuva Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisesta yrittäjyyteen	45
Kuvio 20	Vastaajien mielikuva yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyteen	46
Kuvio 21	Kajaanin ammattikorkeakoulun antama tieto yrittäjyydestä	47
Kuvio 22	Yrittäjyyden yleinen arvostus	50
Kuvio 23	Vastaajien mielikuva yrittäjästä	51
Kuvio 24	Vastaajien yrittäjyysarvot	55
Kuvio 25	Vastaajien mielikuva yrittäjyydestä	57
Kuvio 26	Vastaajien asenteet yrittäjyyttä kohtaan	58
Kuvio 27	Vastaajien yrittäjyysmotivaatio	59

1 JOHDANTO

Monet nykyisistä ammattikorkeakouluopiskelijoista työllistävät itsensä tulevaisuudessa itsenäisinä yrittäjinä. Yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen kiinnostuneisuutta ja merkityksen korostumista ovat edesauttaneet suomalaisessa yhteiskunnassa 1990-luvulta alkaneet ja tapahtuneet suuret muutokset. Esimerkiksi joustava tuotanto, alihankintojen kasvu, työvoiman käytön vähentäminen ja hyvinvointipalvelujen yksityistäminen ovat heijastuneet työmarkkinoiden rakenteessa. Näiden lisäksi asenneilmasto yrittäjyyttä kohtaan on muuttunut entistä positiivisemmaksi.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen. Tutkimuksessa tarkasteltiin sukupuolen, iän, opiskeluvuosien, koulutusalan, maakunnan, perhetaustan, ystävien ja sukulaisten sekä työkokemuksen vaikutusta yrittäjyysarvoihin, -mielikuviin, -asenteisiin ja – motivaatioon. Lisäksi pyrittiin selvittämään ketkä tutkimukseen osallistuneista kokevat yrittäjyyden vaihtoehtokseen työllistyä tulevaisuudessa, sekä kiinnostuneet olemassa olevien yritysten jatkajat. Toimeksiantajana oli Kajaanin ammattikorkeakoulu.

Teoriataustassa tarkastellaan yritysten muuttuvaa toimintaympäristöä, yrittäjyyden kehittymistä Suomessa ja Kainuussa, opetusministeriön yrittäjyyskasvatuksen linjauksia sekä perehdytään Kajaanin ammattikorkeakoulun tarjoamiin yrittäjyysopiskelumahdollisuuksiin. Lisäksi selvitetään yrittäjän ja yrittäjyyden käsitteitä, sekä arvojen, mielikuvien, asenteiden ja motivaatioiden muotoutumista ja niihin vaikuttamista.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivisena kyselytutkimusta. Kysely toteutettiin sähköpostitse joulukuussa 2004 Kajaanin ammattikorkeakoulun kaikkien alojen opiskelijoille. Hyväksytyjä vastauksia palautettiin 449 kappaletta.

Tutkimuksen tuloksien perusteella Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen oli erittäin positiivista. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että lähes puolet (219 henkilöä) tutkimukseen osallistuneista Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoista, mieltävät yrittäjyyden vaihtoehtokseen työllistyä tulevaisuudessa. Lisäksi 138 henkilöä olisi kiinnostunut jatkamaan olemassa olevaa yritystä. Yli puolelle vastaajista oli syntynyt positiivinen mielikuva yrittäjyydestä. Lisäksi tutkimukseen osallistuneet mielsivät Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisen yrittäjyyteen positiivisemmaksi kuin yhteiskunnan suhtautumisen.

2 YRITYSTEN MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Yritysten toimintamallit ja toimintaympäristöt muuttuvat nyt nopeammin kuin koskaan ennen. Entistä suurempi osa maailmasta on markkinatalouden piirissä. Samaan aikaan yritysten markkina-alueet ovat laajentuneet maantieteellisten etäisyyksien merkitysten pienentyessä. Tämä merkitsee yrityksille uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia esimerkiksi kansainvälistymistä mutta myös kiristyvää kilpailua. Taloudessa on käynnissä yritys- ja toimialarakennetta muokkaava kehityskulku. Monet väestö- ja aluerakenteessa tapahtuvat muutokset, muun muassa väestön ikääntyminen, tuovat kokonaan uusia palvelu- ja tuotantotarpeita. (Hyrsky & Lipponen 2004, 9 – 10.)

Myös teknologinen kehitys on nopeaa. Yritykset voivat aiempaa helpommin valita sijaintipaikkansa, jonka seurauksena valtioiden ja alueiden välinen kilpailu yrityksistä kiristyy. Globalisaatio ja nopea teknologinen kehitys lisää entistä erikoistuneimpien tuotteiden ja palvelujen tarvetta. (Hyrsky & Lipponen 2004, 9 – 10.)

Menestyminen kilpailussa vaatii siis uusien teknologioiden ja taitojen hallintaa, mutta ennen kaikkea liiketoimintaosaamista ja yrityksen strategian sopeuttamista uuteen ympäristöön. Tässä kehityksessä yrittämisen edellytykset ja yritysten toimintaympäristön merkitys korostuvat, sillä syntyvät ja toimivat yritykset tarvitsevat muun muassa osaavaa henkilöstöä, innovatiivisia verkostoja, monipuolista rahoitusta, alttiutta teknologian hyödyntämiseen, sosiaalista luottamusta ja kehittyntä infrastruktuuria. (Hyrsky & Lipponen 2004, 9 – 10.)

2.1 Yrittäjyyden kehitys Suomessa

Yrittäjyyden arvostus on vaihdellut Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Yrittäjien ja avustavien perheenjäsenten lukumäärä on 1950-luvulta 2000-luvulle tultaessa jyrkästi laskenut. Vuonna 1950 yrityksiä oli 401 00 ja vuonna 2002 enää 226 600. Luvuissa ei ole otettu huomioon maatalousyrittäjiä. Viisikymmentäluku oli monin tavoin niukkuuden aikaa. Sotakorvauksia maksettiin ja säännöstely oli voimassa. Toisaalta oli nähtävissä monia kasvun edellytyksiä: suuret ikäluokat olivat syntyneet, energia oli halpaa, verotus oli kohtuullista, rakennettiin koskia ja teollisuuslaitoksia. (Kyrö 1997, 15; Peltonen 1986, 20 - 21.)

Edellisen vuosikymmenen kasvanut kysyntä kotimaassa ja ulkomailla oli kannustanut investoimaan 1960-luvulla. Tämän vuoksi väki alkoi liikkua monin tavoin. Tapahtui maaltamuuttoa kaupunkeihin, muuttoa Ruotsiin, matkailu vilkastui ja koulunkäynti lisääntyi. Työvoimarakenne muuttui ja asenteet yrittäjyyteen muuttuivat selvästi kielteisemmäksi. Vuonna 1960 yrittäjien ja työntekijöiden osuudessa ammatissa toimivasta väestöstä ei ollut suurtaakaan eroa, yrittäjinä toimi 34,3 prosenttia ja työntekijöinä 38,1 prosenttia koko ryhmästä. (Peltonen 1986, 21; Isotalo 1998, 6.)

Seitsemänkymmentäluku toi mukanaan muutosnopeuden kiihtymisen, voimakkaan nousun ja masentavan laskusuhdanteen sekä samanaikaisesti inflaation ja laman. Työllisyystilanne vaihteli voimakkaasti. Ammatissa toimivasta väestöstä työntekijöitä oli 45,5 prosenttia ja yrittäjiä vain 21,7 prosenttia. Yrittäjyyttä ja esimiehenä toimimista aliarvioitiin. Yrittäjien määrä väheni voimakkaasti. Yritysten määrä lähti kasvuun vasta vuonna 1977. (Peltonen 1986, 21 - 22; Isotalo 1998, 6.)

Yrittäjien määrä jatkoi kasvuaan 1980-luvulla, kun asenteet yrittäjyyttä kohtaan muuttuivat myönteisemmiksi ja edellytykset yrittämiselle paranivat. Yrittäjien osuus työllisestä työvoimasta kasvoi vuoden 1980 12,6 prosentista vuoden 1990 13,7 prosenttiin. Vaikka yrittäjyys kääntyi jälleen laskuun 1990-luvulla laman myötä, muuttuivat asenteet yrittäjyyttä kohtaan kuitenkin entistä positiivisemmiksi. Aallonpohja ajoittuu vuoteen 1994, jolloin maassamme toimi 184 931 yritystä. Tämän jälkeen yritysten määrä Suomessa on lähtenyt tasaisesti kasvamaan. (Peltonen 1986, 21 - 22; Isotalo 1998, 6; Niittykangas 2003, 34.)

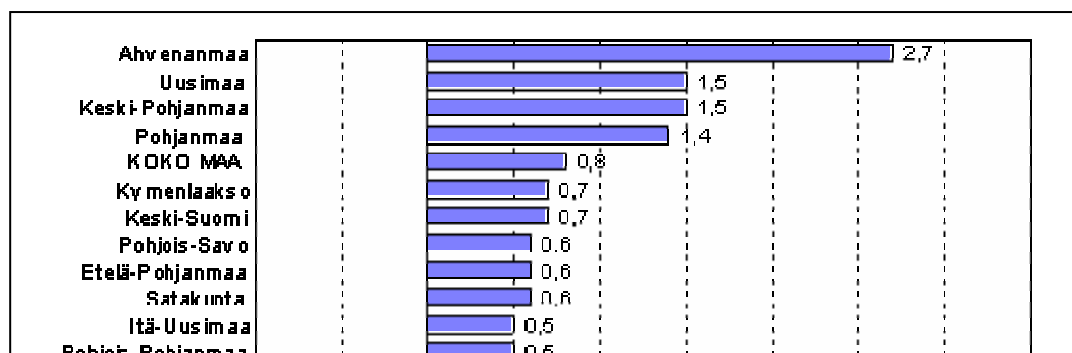
Suomessa toimi 226 600 yritystä vuonna 2002. Näistä 6 380 yritystä kuului Suomen 2 000 suurimpaan konserniin. Yritysten määrä lisääntyi 1990-luvun loppupuoliskolla vuosittain

keskimäärin 3,5 prosenttia, mutta 2000-luvulla yritysten määrän kasvu on alentunut keskimäärin reiluun prosenttiin vuodessa. Vuonna 2002 yritykset työllistivät 1 315 000 henkeä ja niiden liikevaihto oli 274 miljardia euroa. Maatilayritykset eivät sisälly näihin lukuihin. (Tilastokeskus 2004a.)

Taulukko 1. Yritysten, henkilöstön ja liikevaihdon määrä yrityskoon mukaan vuonna 2002 (Tilastokeskus 2004a.)

Yritysten kokoluokka henkilöstön lukumäärällä mitattuna	Yritysten lukumäärä	Henkilöstön määrä	Liikevaihdon määrä (miljoonaa euroa)
- 4	194 029	216 090	30 446
5 - 9	16 455	105 449	15 340
10 - 19	8 405	111 809	18 680
20 - 49	4 832	143 805	25 785
50 - 99	1 451	99 218	20 038
100 - 249	852	132 406	32 442
250 - 499	310	109 748	25 749
500 - 999	158	113 049	26 156
1000 -	101	283 501	79 659
yhteensä	226 593	1 315 073	274 295

Taulukon 1 mukaan alle 250 hengen pieniä tai keskisuuria yrityksiä oli 99,7 prosenttia kaikista yrityksistä. Nämä työllistivät 61,5 % yritysten työvoimasta. Kokonaisliikevaihdosta pienten ja keskisuurten yritysten ryhmä tuotti 52 % ja suurten 48 %. Hyvin suuria, yli 1 000 henkeä työllistäviä yrityksiä oli 101. Ne työllistivät 21,6 % yritysten työvoimasta. Henkilöstöltään suurimmat toimialat olivat teollisuus ja kauppa. Nämä toimialat työllistivät lähes 50 prosenttia kaikkien yritysten työvoimasta. Niiden liikevaihto oli yli 70 prosenttia yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2002. (Tilastokeskus 2004a.)

Kuvio 1. Yrityskannan suhteellinen muutos maakunnittain vuonna 2002 (Tilastokeskus 2004b.)

Suomessa aloitti vuonna 2002 tilastokeskuksen mukaan 22 117 uutta yritystä ja toimintansa lopetti 20 135 yritystä. Yrityskanta kasvoi 1 982 yrityksellä eli 0,8 prosentilla edellisestä vuodesta. Yritysten määrä lisääntyi päätoimialoista eniten kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluissa, (2 %) sekä rakentamisessa, (1,7 %) Kuvioista 1 käy ilmi, että maakunnittain tarkasteltaessa yrityskanta kasvoi viime vuonna suhteellisesti eniten Ahvenanmaalla, (2,7 %). Yrityskanta väheni suhteellisesti eniten Kainuussa, (0,5 %). (Tilastokeskus 2004.)

2.2 Yrityksen omistajanvaihdos

Pyrittäessä vastaamaan kansantalouden tuleviin haasteisiin, on yrittäjyys Suomessa avainasemassa. Suomessa väestö ikääntyy Euroopan toiseksi nopeinta tahtia. Luonnollisesti tämä koskee myös yrittäjiä. Seuraavan kymmenen vuoden aikana 70 000 - 80 000 yritystä tarvitsee jatkajan, nykyisten yrittäjien jäädessä eläkkeelle. Heistä vain kolmanneksella on jatkaja jo tiedossa. Tämä tarkoittaa sitä, että noin 50 000 yritystä uhkaa lopettaminen, ellei uusia yrittäjiä löydy. (Kainuun Yrittäjät 2004 (10).)

Kainuun TE – keskuksen yrityspalvelupäällikkö Anna-Liisa Heikkisen mukaan ”Kainuussa noin yhdeksässä sadassa pk-yrityksessä on odotettavissa sukupolven- tai omistajavaihdos

lähivuosina, kun yrittäjät ikääntyvät”. ” Kainuun kannalta on tärkeää, että hyvin toimivat yritykset, joilla on asiakkaita, voivat jatkaa toimintaansa, vaikka yrittäjä ei jatkaisikaan”, hän lisää. ”Hallittu valmistautuminen sukupolven- tai omistajanvaihdokseen merkitsee yrittäjälle parhaimmillaan suunnitelmallista luopumista ja jatkajan hakemista. Yrittäjä joutuu monien inhimillisten kysymysten äärelle: Kuka jatkaa liiketoimintaa, löytyykö jatkaja lähipiiristä, hiipuuko liiketoiminta yrittäjän mukana vai löytyisikö jatkaja ulkopuolelta”. (TE – keskus 2004).

Kainuulaisten yrittäjyysaktiivisuus on aina ollut hyvin alhainen, sillä alueelta puuttuu perinteet omatoimiseen elinkeinoharjoittamiseen. Tämän vuoksi Kainuussa on vähiten yrityksiä Suomen maakunnista verrattuna maakunnan asukasluukuun. Kainuulaisten yritysten osuus Suomen yritysten liikevaihdosta oli vain 0,4 % vuonna 2001. Syitä yritystoiminnan vähyyteen ovat muun muassa alhainen koulutuksen taso, oman pääoman puute ja riskinoton välttely. (Heikkinen 2004, 11.)

2.3 Yrittäjäasenteiden kehitys Suomessa

Yleinen asennoituminen yrittäjyyteen on Suomessa tällä hetkellä pääosin myönteistä. Suomalaisista valtaosa, noin 80 prosenttia antaa eri selvitysten mukaan tukensa yrittäjyydelle. Kuitenkin yrittäjyys omana uravalintana koskee liian harvoja. Pohjoismaiden taloudellista turvallisuutta ihanteena pitävä yhteiskuntamalli ei houkuttele luovuuteen ja siihen liittyvään riskinottamiseen. Pyrittäessä vaikuttamaan Suomen yrittäjävajeeseen, ovat arvostukset ja asenteet yrittäjyyttä kohtaan avainasemassa. Positiivisen asenneilmaston lisäksi koulutusjärjestelmällämme on suuri rooli yrittäjyyden lisäämisessä. (Kainuun Yrittäjät 2004 (10).)

Suomen aikuisväestön yrittäjyysaktiivisuus on kohonnut vuodesta 2002 vuoteen 2003 tasolta 4,5 prosenttia tasolle 6,9 prosenttia. Noususta huolimatta Suomen yrittäjyysaktiivisuus ei vielä yllä huippuvuoden 2001 (9,3 %) tasolle. Pohjoismaista eniten yrittäjyyttä on Islannissa (11,2 %) ja Norjassa (7,5 %). Suomen taakse jäävät Tanska (5,9 %) ja Ruotsi (4,1 %). Kansainvälisessä vertailussa Suomi on hyvää eurooppalaista tasoa, mutta kuitenkin selvästi jäljessä maailman yritteliäimmistä kehittyneistä maista; Uusi-Seelanti, Yhdysvallat, Australia ja Islanti. Suomen yrittäjyysaktiivisuuden taso on vain noin puolet näiden maiden tasolta. Suomi sijoittuu kolmen johtavan GEM-maan joukkoon, kun tarkastellaan uudelle yritys-

toiminnalle avautuvia mahdollisuuksia, väestön kyvykkyyksiä uuden yritystoiminnan synnyttämiseksi tai asenteita yrittäjyyttä kohtaan. Yrittäjyys-motivaatiossa Suomi kuitenkin sijoittuu 29 GEM-maan joukossa vasta 20. sijalle. (Arenius, Autio & Kovalainen 2004.) Tutkija Pia Arenius Teknillisestä korkeakoulusta toteaa tutkimuksen perusteella, että:

”Kyvykkyyksien, mahdollisuuksien ja asenteiden korkea taso on selkeässä ristiriidassa alhaisen motivaation kanssa. Tämä ristiriita johtuu todennäköisesti puutteellisen yrittäjyyskasvatuksen ja puutteellisten kannustimien yhdistelmästä. Suomen koululaitos ei kannusta riittävästi oma-aloitteiseen, yrittäjämäiseen toimintaan. Alkavat yrittäjät joutuvat sosiaaliturvan kannalta eriarvoiseen asemaan palkkatyöntekijään verrattuna, vaikka suurta osaa yrittäjätulosta verotetaan käytännössä palkkatulona. Ilmeisesti taustalla vaikuttaa myös monisyinen kulttuuritekijöiden ja traditioiden vyyhti. Suomihan on maa, jossa on perinteisesti menty töihin toisen palvelukseen.”

2.4 Opetusministeriön yrittäjyyskasvatuksen linjaukset

Euroopan unionin komission yrittäjyyden vihreä kirja julkaistiin 21.1.2003. Siinä todetaan, että koulutuksen olisi osaltaan edistettävä yrittäjyyttä luomalla oikeanlaista ajatustapaa, vahvistamalla yrittäjätaitoja sekä luomalla tietoisuus yrittäjän uravaihtoehtoista. Suomen hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että yrittäjyyttä edistetään koulutuksen eri asteilla ja yrittäjyyden houkuttelevuutta eräänä uravaihtoehtona lisätään. (Opetusministeriö 2004.)

Yrittäjyyden politiikkaohjelma koostuu viidestä osa-alueesta. Ne ovat yrittäjyyskasvatus, yritysneuvonta, yrityksen perustaminen, kasvu ja kansainvälistyminen, yritystoimintaan vaikuttavat verot ja maksut, alueiden yrittäjyys sekä yrityksiä koskevat säädökset ja markkinoiden toiminta. (Opetusministeriö 2004.)

Opetusministeriön tavoitteena on yrittäjyyden politiikkaohjelman toimenpitein lisätä valmiuksia yrittäjiksi ryhtymiseen yrittäjyyskasvatuksen ja – koulutuksen avulla. Tavoitteena on lisätä yrittäjyyden houkuttelevuutta yhtenä uravaihtoehtona. Yrittäjyyden ja yritystoiminnan osaamis pohjan vahvistaminen kattaa koko koulujärjestelmän. Yrittäjyyden politiikkaohjelmaa koskevat ehdotukset on sisällytetty opetusministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmaan vuosille 2005 - 2008. Ohjelman mukaan yrittäjyyttä tuetaan vahvistamalla koulutuksen ja työelämän välistä vuorovaikutusta, parantamalla opettajien ja opinto-ohjaajien tietoja yrittäjyydestä sekä kehittämällä opetussisältöjä ja – menetelmiä kaikessa

koulutuksessa. Koko koulutusjärjestelmän läpäisevä yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyydelle myönteinen asenne luovat pohjaa yrittäjyydelle. (Opetusministeriö 2004.)

Opetusministeriö on antanut yrittäjyyteen liittyvät teemat ja ohjeistukset koulumuodoittain. Ammattikorkeakouluille on annettu seuraavanlaiset yrittäjyysteemat:

- Opinnäytetöiden kytkeminen työelämään sekä harjoittelun kehittäminen pk-yrityksissä.
- Tutkimus- ja kehitystyön vahvistaminen ja suuntaaminen pk-sektorin yritystoiminnan tukemiseen.
- Ammattikorkeakoulujen ja alueellisten yrittäjäjärjestöjen yhteistyön vahvistaminen.
- Opettajien täydennyskoulutuksen tuki.
- Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokokeiluun liittyvän pk-sektorin yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelman kokemusten ja tulosten levittäminen.
- Liiketoimintaosaamisen kehittäminen korkeakoululaitoksessa.
- Yrityshautomotyypinen toiminta.

Tavoitteena on, että oppilaitokset yhteistyössä sidosryhmien kanssa kehittävät opiskelijoiden perustietoja yritystoiminnan merkityksestä ja mahdollisuuksista.

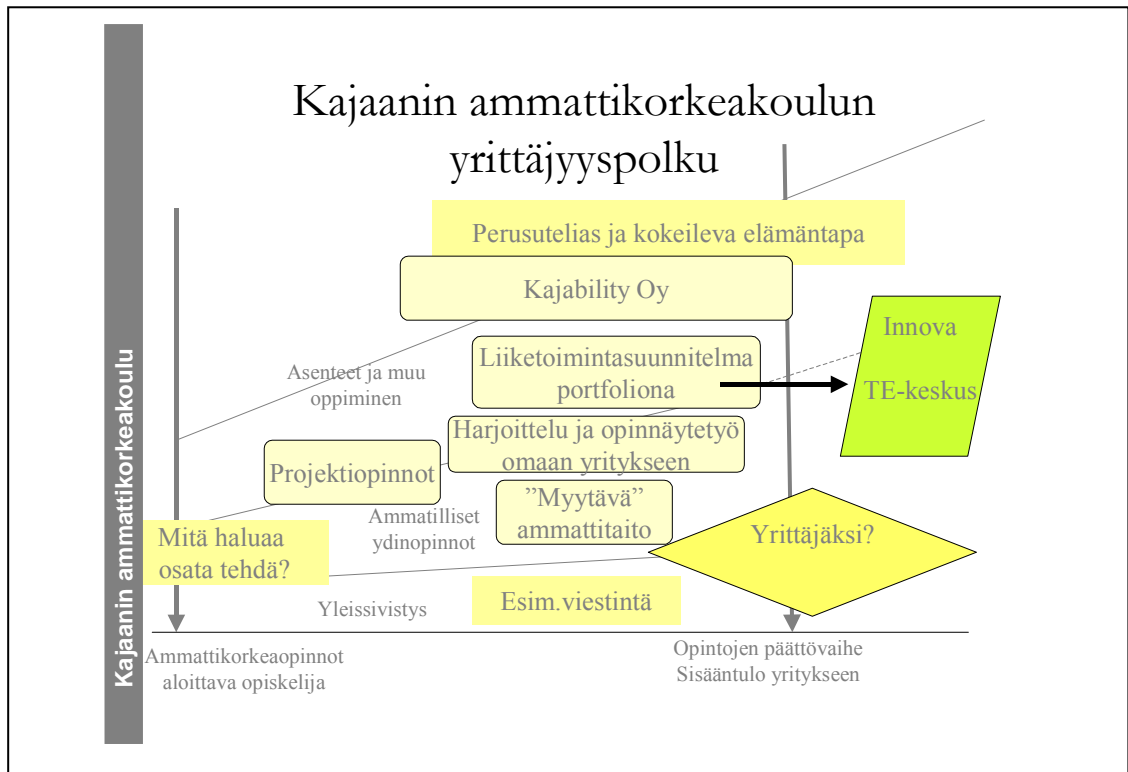
2.5 Yrittäjyysoppiminen Kajaanin ammattikorkeakoulussa

Kajaanin ammattikorkeakoulu pyrkii omalta osaltaan vastaamaan ja täyttämään opetusministeriön ammattikorkeakouluille asetettuihin yrittäjäyhteisöihin. Ensimmäinen Kajaanin ammattikorkeakoulussa tehdyistä opinnäytetöistä suurin osa on tehty pk-yritysten toimeksiannoista. Yleinen käytäntö on, että opiskelijan ollessa työharjoittelussa yrityksessä, hän löytää tai saa sieltä aiheen opinnäytetyöhönsä. Toiseksi Kajaanin ammattikorkeakoulu tekee yhteistyötä Kainuun Yrittäjät ry:n kanssa. Tästä hyvänä esimerkkinä mainittakoon maaliskuussa 2004 toteutettu Semma 64° -yritysseminaari yhteistyössä Kainuun Yrittäjät ry:n kanssa. Kolmanneksi liiketoimintaosaamista on kehitetty niin, että opiskelijalla on mahdollisuus tehdä mentorin opastuksella liiketoimintasuunnitelma omaan yritykseensä jo opintojen aikana.

Kajaanin ammattikorkeakoulu koostuu viidestä eri koulutusala-

- Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon ala
- Luonnontieteen ala
- Tekniikan ja liikenteen ala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta ala
- Matkailu- ja ravitsemis- ja talousala.

Näiden lisäksi Kajaanin ammattikorkeakoulussa toimii yrityspalvelu, johon kuuluvat tutkimus- ja kehitysyksikkö. Se vastaa kaikista yrittäjyyden erillisistä edistämishankkeista Kajaanin ammattikorkeakoulussa. (Malinen 2004.)

Kuvio 2. Kajaanin ammattikorkeakoulun yrittäjyysopinnojen viitekehys (Malinen 2004)

Kuviosta 2 käy ilmi, kuinka asiantuntijuustaidon varmentaminen yrittäjyyttä suunnitteleville opiskelijoille on Kajaanin ammattikorkeakoulun yrittäjyyskoulutuksen perusta. Asiantuntijuuden voidaan katsoa koostuvan kolmesta asia alueesta. Asiantuntijalla tulee olla ammatillinen ydinosaaminen tietyllä tasolla opintojen päätösvaiheessa. Asiantuntijuuteen ja yrittäjänä toimimiseen liittyy lisäksi yleissivistys ja ennen kaikkea tietyn tyyppiset asenteet. Kaikilla koulutusaloilla opiskelija saa perustiedot yrittäjyydestä: yritystalous, laskentatoimi, markkinointi ja juridiikka. Kajaanin ammattikorkeakoulun varsinaiset syventävät yrittäjyysopinnot toteutuvat opiskelijoiden opintovalintojen kautta. Opiskelija voi valita kaikilla koulutusaloilla myös projektiopinnoita, joissa syvennetään ammattitaitoa käytännön asiantuntijatehtävissä. Kajaanin ammattikorkeakoulun yhtenä pääaineena liiketalouden koulutuslalla on yrittäjyys, jossa opiskelijat valitsevat opintoihinsa projektiopinnoita ja liiketoimintasuunnitelman tekemisen. (Malinen 2004.)

Ammattikorkeakouluopintoihin kuuluu 5 – 12 kuukauden mittainen työharjoittelu koulutuslasta riippuen. Opiskelija voi suorittaa harjoittelun myös omassa tai perheyrittäjänsä. Opiskelija, yrittäjä tai yrityksen edustaja ja ohjaava opettaja tekevät henkilökohtaiset, yrityksen kehittämiseen liittyvät oppimistehtävät harjoittelun ajaksi. Työharjoittelun lisäksi

opiskelija voi tehdä 10 opintoviikon suuruisen opinnäytetyönsä omaan tai perheyritykseen. (Malinen 2004.)

Näiden lisäksi opiskelija voi tehdä opintojensa kuluessa portfoliona yrityksen perustamiseen tähtäävän liiketoimintasuunnitelman. Tämä helpottaa opiskelijan siirtymistä yrittäjäksi ja pääsyä muun muassa Yrityshautomo Innovaan tai muiden tukiorganisaatioiden piiriin, esimerkiksi TE-keskukseen. Liiketoimintasuunnitelmat ovat yksilöllisiä ja niiden tekemisessä opetusmenetelmä on mentorointi. Yrityshautomo Innova siirtyi 1.1.2003 juridisesti pois Kajaanin ammattikorkeakoulusta, mutta toimii edelleen yhteisen omistajakonsernin yksikkönä. (Malinen 2004.)

Kajaanin ammattikorkeakoulussa on toiminut vuodesta 1997 lähtien Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden oppimisyritys Kajability Oy. Yrityksen omistavat ammattikorkeakoulun opiskelijat, henkilökunta ja yhteistyökumppanit. Yrityksen johdossa ovat opiskelijat. Opettajat toimivat yrityksessä mentoreina ja varmistavat sen, että asiakasprojekteihin ja toimeksiantoihin yhdistyy ammattikorkeakoulutasoinen teoriapohja. (Malinen 2004.)

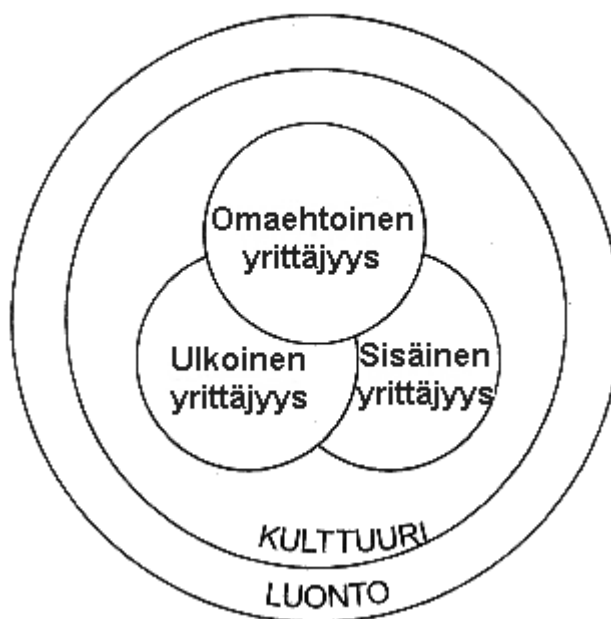
3 YRITTÄJÄ JA YRITTÄJYYS

Yrittäjiä pidetään talouden kehityksen kannalta tärkeinä: yrittäjä on uusien yhdistelmien rakentaja, yrittäjä käyttää hyödyntämättömiä mahdollisuuksia ja yrittäjä eliminoi tehottomuutta taloudessa. Yrittäjät ovat yhteiskuntaa rakentava ryhmä. He luovat ympärilleen menestystä ja hyvinvointia muun muassa työllistämällä. Yrittäjyys edistää elinkeinoelämän kehittymistä. Se uudistaa markkinoita ja rakenteita. Yksilötasolla yrittäjyyden kehittyminen on valikoitumista ja kasvamista. Innovatiivinen sisäinen yrittäjyys taistelee jatkuvasti organisaation rappeutumista ja byrokratisoitumista vastaan. Innovatiivinen ulkoinen yrittäjyys taistelee elinkeinoelämän näivettymistä ja tuottavuuden laskua vastaan. Yrittäjyyttä voivat osoittaa yhtä hyvin yrityksen omistaja kuin yrityksen työntekijäkin. (Kivelä 2002, 35; Koironen 1993, 62, 172.)

Yrittäjät voidaan jakaa kolmeen ryhmään: käsityöläisyrittäjiin, klassisiin yrittäjiin ja yrittäjäjohtajiin. **Yrittäjäjohtajia** voidaan luonnehtia kasvavien yritysten johtajiksi, joille johtamisopit ovat tuttuja ja yhteiskunnallinen osallistuminen luontevaa. Yrittäjäjohtajat haluavat lisäksi varmistaa, että yritys säilyy ja siirtyy seuraavalle sukupolvelle. **Käsityöläisyrittäjät** muistuttavat ammattimiesyrittäjää. He arvostavat suuresti omaa riippumattomuuttaan ja mahdollisuutta tarjota asiakkaille laatua ja henkilökohtaista palvelua. **Klassiset yrittäjät** vastaavasti pyrkivät ensisijaisesti maksimoimaan yritystoiminnan taloudellisen tuloksen. (Koskinen, Laukkanen & Vanhala 2002, 79 - 80.)

Yrittäjyyden käsite liittyy uuden yrityksen perustajaan ja yrityksen omistajajohtajaan, henkilöön tai henkilöihin, jotka voivat käyttää omistajan valtaa ja kantaa omistajan vastuuta yrityksen asioista päätettäessä. (Koskinen, Laukkanen & Vanhala 2002, 76.)

YRITTÄJYYDEN MUODOT

Kuvio 3. Yrittäjyyden muodot (Kyrö 2004).

Yrittäjyys ymmärretään usein sisällöltään samaksi kuin yritystoiminta eli ulkoinen yrittäjyys. Yrittäjyys voidaan kuitenkin jakaa sisäiseen, ulkoiseen ja omaehtoiseen yrittäjyyteen. **Ulkoinen yrittäjyys** liittyy oman yrityksen perustamiseen ja pyörittämiseen. **Sisäinen yrittäjyys** on yrittäjämäinen ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapa jonkin työyhteisön jäsenenä. **Omaehtoinen yrittäjyys** viittaa puolestaan taas yksilön roolin muuttumiseen, työnjaon ja organisaatioistumisen tuotteena. Kuvio 3 voidaan nähdä yrittäjyyden muotojen päällekkäisyyttä. Yrittäjyys on ilmiönä kulttuurisen prosessin tulos, ja ulkoinen, sisäinen ja omaehtoinen yrittäjyys ovat vuorovaikutuksessa keskenään. (Koiranen 1994, 7; Kyrö 1997, 226; Leskinen 2000, 11.)

3.1 Yrittäjä

Yrittäjä on ihminen, joka toteuttaa uterasti ja luovasti omaa tahtoaan. Yrittäjällä on kyky nähdä, ajatella ja visioida. Hän haluaa yhdistää ajattelun toimintaan ja asettaa itselleen tavoitteita, joihin hän suhtautuu vastuullisesti. Hänellä on kyky ottaa ja hallita riskiä sekä sietää jopa ääretöntä stressiä ja painetta. Yrittäjä on siis henkilö, joka harjoittaa liiketoimin-

taa osittain tai kokonaan omistamassaan yrityksessä. Yrittäjän toimenkuvaan liittyy itsenäinen päätöksenteko, riski ja taloudellisen menestyksen tavoittelu. (Koiranen 1993, 65; Bergström & Leppänen 1999, 35.)

Yrittäjänä voidaan lisäksi pitää henkilöä, joka viime kädessä vastaa yrittäjäriskistä. Riskin kantamisella voidaan tarkoittaa taloudellista, psykologista ja sosiaalista riskiä. **Taloudellinen riski** liittyy yritystoiminnan harjoittamiseen. Jos liiketoiminta epäonnistuu ja päättyy konkurssiin, se voi vaikeuttaa jatkossa yrittäjän pyrkimyksiä aloittaa uusi liiketoiminta. **Psykologinen riski** on yksilöön itseensä liittyvä ilmiö, jonka yrittäjä ottaa yrittäjäksi ryhtyessä ja kantaa yritystoiminnan epäonnistuessa. Psykologinen riski vaikuttaa epäonnistumisen kautta yksilön käsityksiin omista kyvyistä toimia jatkossa. Psykologisella riskillä on suora yhteys muun muassa henkilön itsetuntoon. **Sosiaalinen riski** liittyy sosiaalisen ympäristön reaktioihin epäonnistunutta yritystoiminnan harjoittajaa kohtaan. (Huuskonen 1992, 42 - 43; Ristimäki 2002, 10.)

Yrittäjää voidaan kuvata tekemällä käsitteellinen ero yrittäjän ja toisaalta ammattijohtajan ja sijoittajan roolin välille. Yrityksen johdossa olevasta ammattijohtajasta poiketen yrittäjä toimii itse taloudellisena riskinkantajana yritykseen omistuksen kautta sitoutuen. Sijoittaja taas on yrityksessä taloudellisena riskinkantajana, mutta ei yrittäjän tavoin ota aktiivisesti osaa yrityksen toimintaan. (Kivelä 2002, 32.)

Yrittäjään yhdistetään sekä positiivisia että negatiivisia mielikuvia. Yrittäjiä pidetään toisaalta ahkerina ja ponnistelevina, kun taas toisaalta häikäilemättöminä, oman hyödyn tavoittelijoina. Hyvä yrittäjä on aloitekykyinen, innovatiivinen ja luova persoona. Yrittäjän persoonallisuus koostuu tasapainoisuudesta, sosiaalisuudesta, huomaavaisuudesta ja taidikkeudesta. Lisäksi yrittäjä on henkisesti kyvykäs ja hänen ihmissuhteensa ovat kunnossa. (Kivelä 2002, 33 - 34.)

Menestyvän yrittäjän ominaisuuksia:

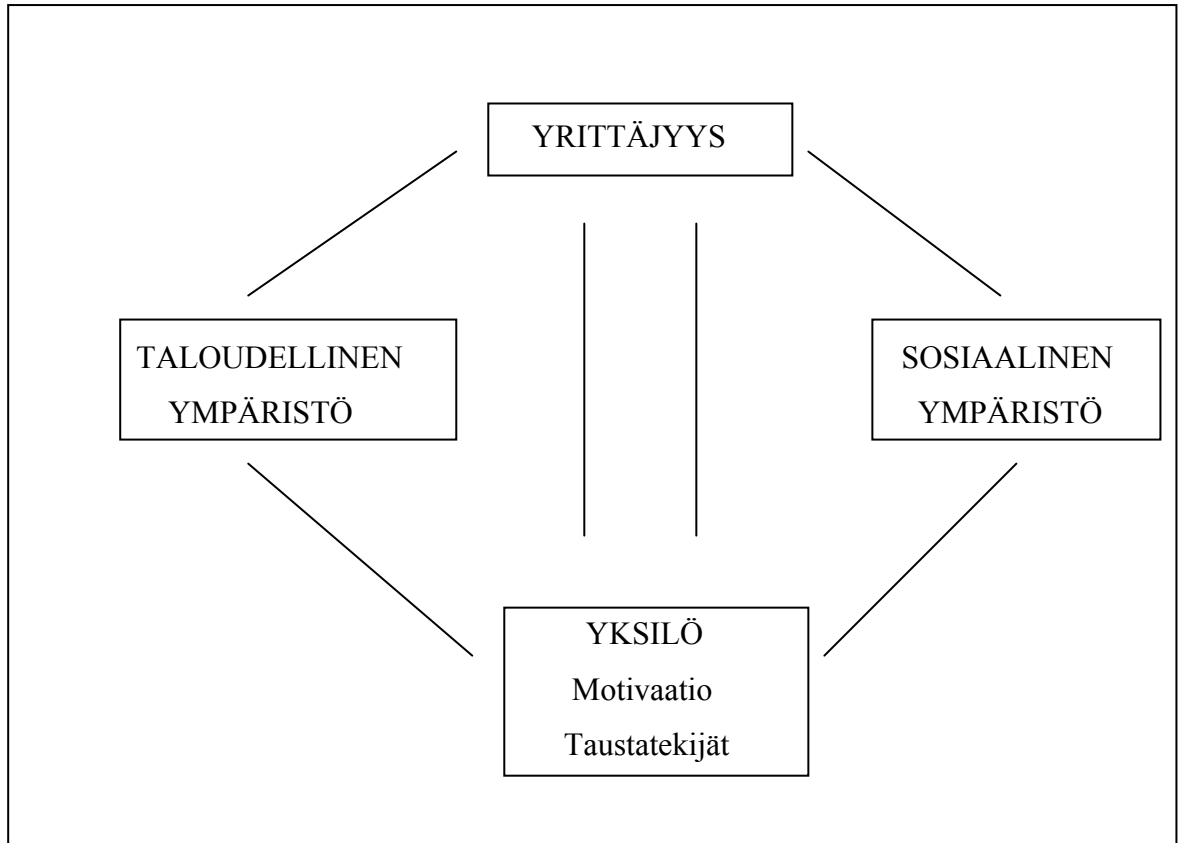
- tarmokas ja aloitekykyinen
- itseensä luottava
- tilaisuuteen tarttuja
- riskinottaja

- vastuunottaja
- ahertaja
- kaukonäköinen.

Edellä on mainittu muutamia menestyvän yrittäjän ominaisuuksia. Samat ominaisuudet ovat tärkeitä myös aloitteleville yrittäjille. (Kivelä 2002, 34 - 35.)

3.2 Yrittäjyys

Yrittäjyyttä on kaikenlaisissa organisaatioissa ja talousjärjestelmissä. Yrittäjyydellä tarkoitetaan usein myös yrittäjähenkisyyttä, joten yrittäjyys on siis nähtävä laajana yleiskäsitteenä. Yrittäjyys tuo usealle mieleen vastuun kantamisen, aloitekyvyn, itsenäisyyden ja työhalun. Yrittäjyyteen liittyy tarmokkuutta, aktiivisuutta, ahkeruutta, tavoitteellisuutta sekä rohkeutta ja menestymishalua. Tietojen ja taitojen ohella yrittäjyyteen kuuluu arvaamattomuutta, vaistonvaraisuutta, uteliaisuutta ja itsenäisyyttä. (Huuskonen 1992, 38.)

Kuvio 4. Yrittäjyyteen vaikuttavat tekijät (Kivelä 2002, 43.)

Kuvion 4 mukaisesti yrittäjyyteen vaikuttavat taloudellinen ja sosiaalinen ympäristö sekä yksilön taustatekijät; motivaatio, asenteet ja arvot. Sosiaalinen ympäristö käsittää kulttuurilliset tekijät, ympäröivän yhteiskunnan ja yksilön sosiaalisen lähiympäristön. **Sosiaalisessa ympäristössä** merkittäviä tekijöitä ovat esimerkiksi vallitsevat arvot, suuren yleisön ja päättäjien suhtautuminen yrittäjyyteen tai lähiympäristön tuki. **Taloudellinen ympäristö** vaikuttaa muun muassa markkinoiden ja pääoman hankkimismahdollisuuksien muodossa. Sosiaalisen ja taloudellisen ympäristön voidaan ajatella vaikuttavan suoraan yrittäjyyteen, koska ne tarjoavat ja luovat käytännössä mahdollisuuden yritystoiminnalle. **Yksilön taustatekijöiden** vaikutus voidaan nähdä motivaation valossa. Motivaatiolla tarkoitetaan ihmisen psyykkistä tilaa, joka määrää millä vireydellä ja miten suuntautuneena hän toimii. Arvot ja asenteet ovat motivaatioon liittyviä käsitteitä, jotka kuvaavat ihmisen subjektiivista näkökulmaa asioihin. (Kivelä 2002, 43 - 44.)

Yrittäjyys merkitsee yleensä yrittäjänä toimimista. Yrittäjyys liitetään usein yksilön persoonallisiin piirteisiin, kuten luovuuteen, aloitteellisuuteen, kilpailuhenkisyyteen, sitkeyteen jne. Yrittäjyyden edellytykset ja menestyminen riippuvat persoonallisten piirteiden ohella myös ulkoisista ympäristötekijöistä. Koulutus ja kasvatus vaikuttavat osaltaan kykyihin toimia menestyvä yrittäjänä. Ympäristö ja kulttuuri puolestaan vaikuttavat motiiveihin ryhtyä yrittäjäksi. Näillä tekijöillä on merkittävä vaikutus asennoitumisessa yrittäjyyteen ja positiivisten mielikuvien luomisessa yrittäjyyttä kohtaan. Yrittäjydessä on kysymys reagoinnista, ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien tunnistamisesta ja hyödyntämisestä, uuden luomisesta sekä yksilön omien kykyjen hyödyntämisestä. (Jukka 1995, s.1; Niittykangas 2003, 92.)

Teollisuusneuvos Jorma Terentjeff puntaroi yrittäjyyttä:

”Yrittäjyys on elämäntapa. Sen on moni yrittäjä tajunnut omakohtaisesti viettäessään iltojaan ja lomiaan töiden kimpussa. Yrittäjyys on vuoristoratamais- ta eteenpäinmenoa, välillä nautinnollisia nousuja, välillä lamaannuttavia las- kuja. Paitsi hauskaa yrittäjyys on aina myös raskasta ja vaativaa. Luovia rat- kaisuja pitää löytyä tiukkoinakin aikoina, jolloin luomisvoimat tuntuvat ole- van täysin lopussa. Vaativuuden vastapainoksi yrittäjyyden pitää olla myös palkitsevaa. Mielekäs työnsisältö merkitsee paljon. Yrittäjän työ on 95- prosenttisesti yksin tekemistä ja yksinäistä päätöksentekoa, sillä yrittäjän vas- tuuta ei yksinkertaisesti voi jakaa kenenkään kanssa.”. (Yrittäjä 2004 (5), 29)

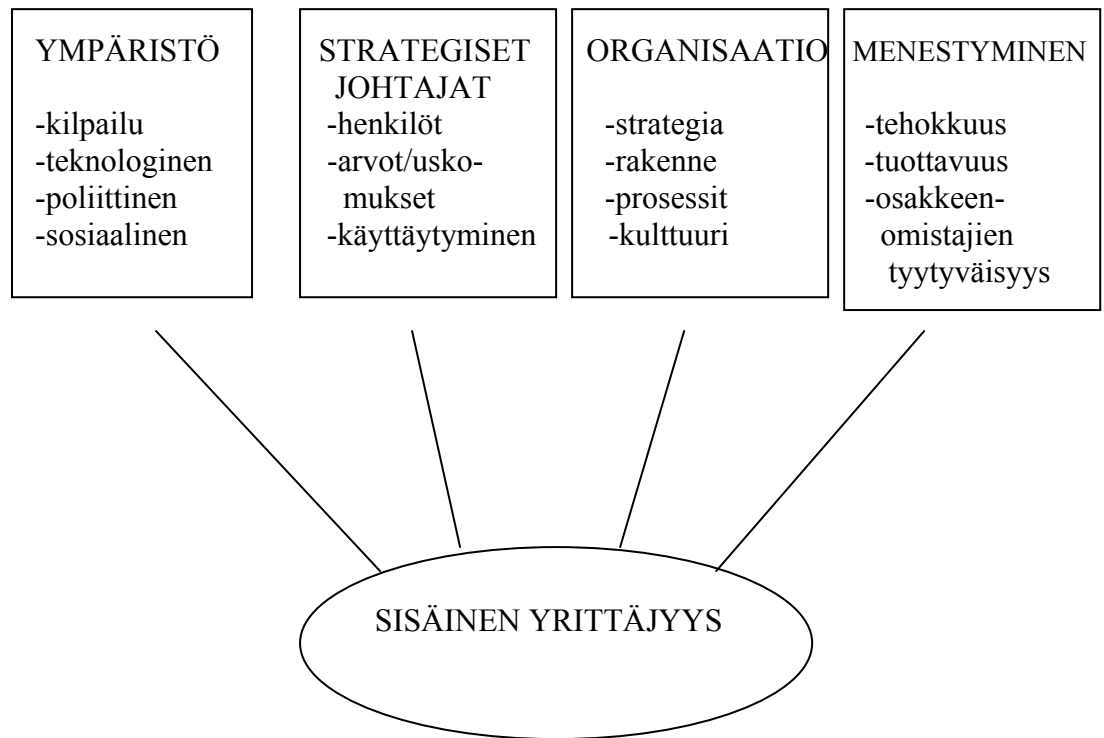
3.2.1 Sisäinen yrittäjyys

Sisäinen yrittäjyys on yrittäjämäinen ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapa työhön jonkin työyhteisön jäsenenä. Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan luovaa, ahkeraa, tuottavaa ja määrätietoista työntekoa. Yrittäjähenkkinen ihminen eli sisäinen yrittäjä on yrityksen perusvoimavara, joka toimii yrityksen sisällä kuin yrittäjä, aloitteellisesti ja itsenäisesti, kuitenkin ilman taloudellista riskiä. Sisäisiä yrittäjiä voidaan luonnehtia tyypeiksi sen mukaan, millaisia toimintatapoja he käyttävät. Näitä tyyppejä ovat uranuurtaja, erikoistuja, irtautuja, kulttuurin muokkaaja ja projektin vetäjä. Uranuurtaja ohjaa organisaation toimintaa uuteen suuntaan. Erikoistuja on henkilö, joka ryhtyy hoitamaan yrityksen tietyn tehtäväkokonai- suuden. Irtautuja tekee jostakin yrityksen osasta itsenäisen yrityksen, mutta jää edelleen vuorovaikutukseen yrityksen kanssa. Kulttuurin muokkaaja muuttaa organisaation arvoja

yrittäjämäisemmäksi omalla esimerkillään. Projektin vetäjät ottavat omalta osaltaan täyden vastuun tietyn projektin onnistumisesta. (Kivelä 2002, 31 - 32.)

Sisäinen yrittäjyys viittaa mikrotason työyhteisön tai organisaation yrittäjämäiseen toimintatapaan. Se on kuvaus prosessista, tietoisesta tai tiedostamattomasta organisaation tavasta toimia. Yritykset, yhteisöt ja suuret organisaatiot peräänkuuluttavat yrittäjämäistä käyttäytymistä. Tarve sisäisen yrittäjyyden kasvattamiseen juontuu yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista ja siirtymisestä kohti innovatiivisen yrittäjyyden aikakautta. Sisäisellä yrittäjyydellä pyritään vaikuttamaan yritysten uudistumiseen, tuottavuuden ja laadun parantamiseen sekä henkilöstön motivaatio-ongelmiin. (Koiranen 1994, 31; Kyrö 1997, 225 – 226.)

Sisäisen yrittäjyyden esteinä pidetään erityisesti organisaation vanhoja ajattelumalleja, sääntöjä ja menettelytapoja sekä riittämätöntä tietoa sisäisen yrittäjyyden avaamista mahdollisuuksista. Myös johdon tuen ja rahoituksen puute estävät organisaation jäsenten yrittäjämäistä käyttäytymistä. Lisäksi yrityksiltä ja organisaatioilta puuttuu uskallusta toteuttaa asiat uudella tavalla. Niille on ominaista keskittyminen päivittäisiin rutiineihin uusien mahdollisuuksien kartoittamisen sijasta. (Koiranen 1994, 43.)

Kuvio 5. Sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttavat tekijät (Koiranen 1994, 42.)

Sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttaa ensinnäkin **ympäristö**. Muutokset toimialan kilpailurakenteissa ja teknologiassa vaikuttavat sisäisen yrittäjyyden määrään ja tarpeellisuuteen. Toiseksi yrityksen **johtajat** vaikuttavat sisäiseen yrittäjyyteen. Yrittäjämäinen käyttäytyminen on suuresti riippuvainen ylimmän johdon arvoista, asenteista, motivaatioista, ominaisuuksista ja visioista. Kolmanneksi **organisaatiomuoto** ja menettelytavat vaikuttavat sisäiseen yrittäjyyteen. Byrokraattiset rakenteet estävät helposti innovatiivista ja yrittäjämäistä käyttäytymistä ja vaikeuttavat organisaation muuttumista. Neljänneksi sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttaa **yrityksen menestyminen**. Innovaatiot ja perustavanlaatuiset muutokset ovat helpommin toteutettavissa, kun yrityksellä on suunnata ylimääräisiä resursseja kohti uusia asioita. (Koiranen 1994,42.)

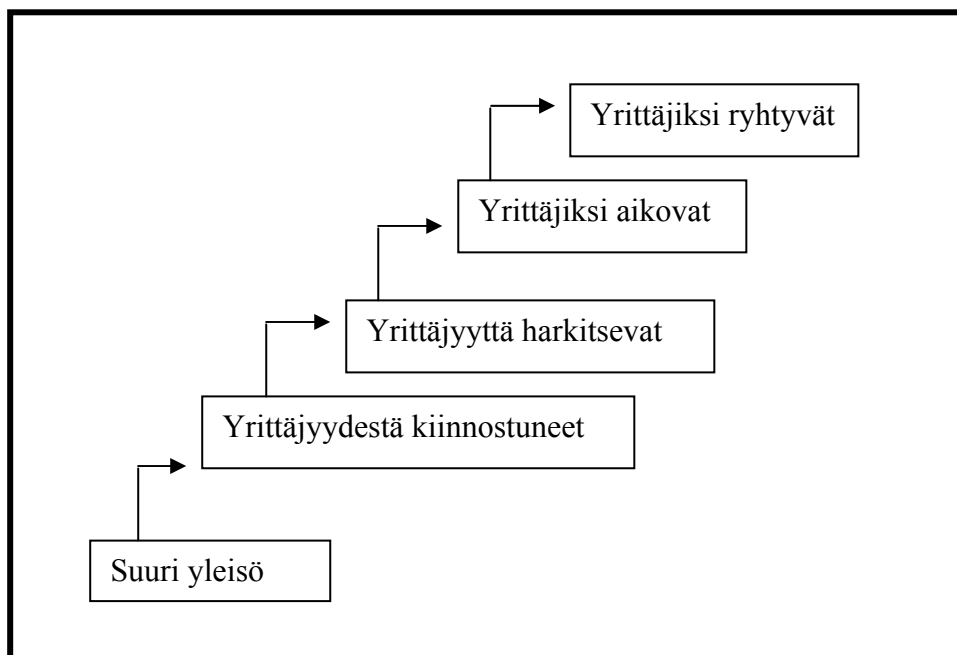
Yrityksen sisäisen yrittäjyyden ydintoimija on sisäinen yrittäjä eli intraprenööri. Sisäiset yrittäjät eivät välttämättä ole uusien tuotteiden tai palvelujen keksijöitä, he muuttavat ja kehittävät idean kannattavaksi tuotteeksi. Intraprenööri täyttää keksijöiden ja ammattijohtajien välisen innovaatiokuilun. Sisäinen yrittäjä on henkilö, joka haluaa yrittää, muttei sitä varten halua perustaa omaa yritystä. Intraprenööri on henkilö, joka kokeilee omia rajojaan ja luo organisaation toiminnalle uusia mahdollisuuksia työntämällä ja ohjaamalla innovaatioprosessia. Sisäisiä yrittäjiä kuvataan usein heille tyypillisten ominaisuuksien mukaan:

tuloksiin keskittyminen, pysyvien ilmiöiden kyseenalaistaminen, ongelmanratkaisusta motivoituminen, halu vaikuttaa muutokseen ja innovaatioon, turhautuminen byrokraattisiin systeemeihin, kunnianhimo ja kilpailunhalu. (Koiranen 1994, 36 - 38).

3.2.2 Ulkoinen yrittäjyys

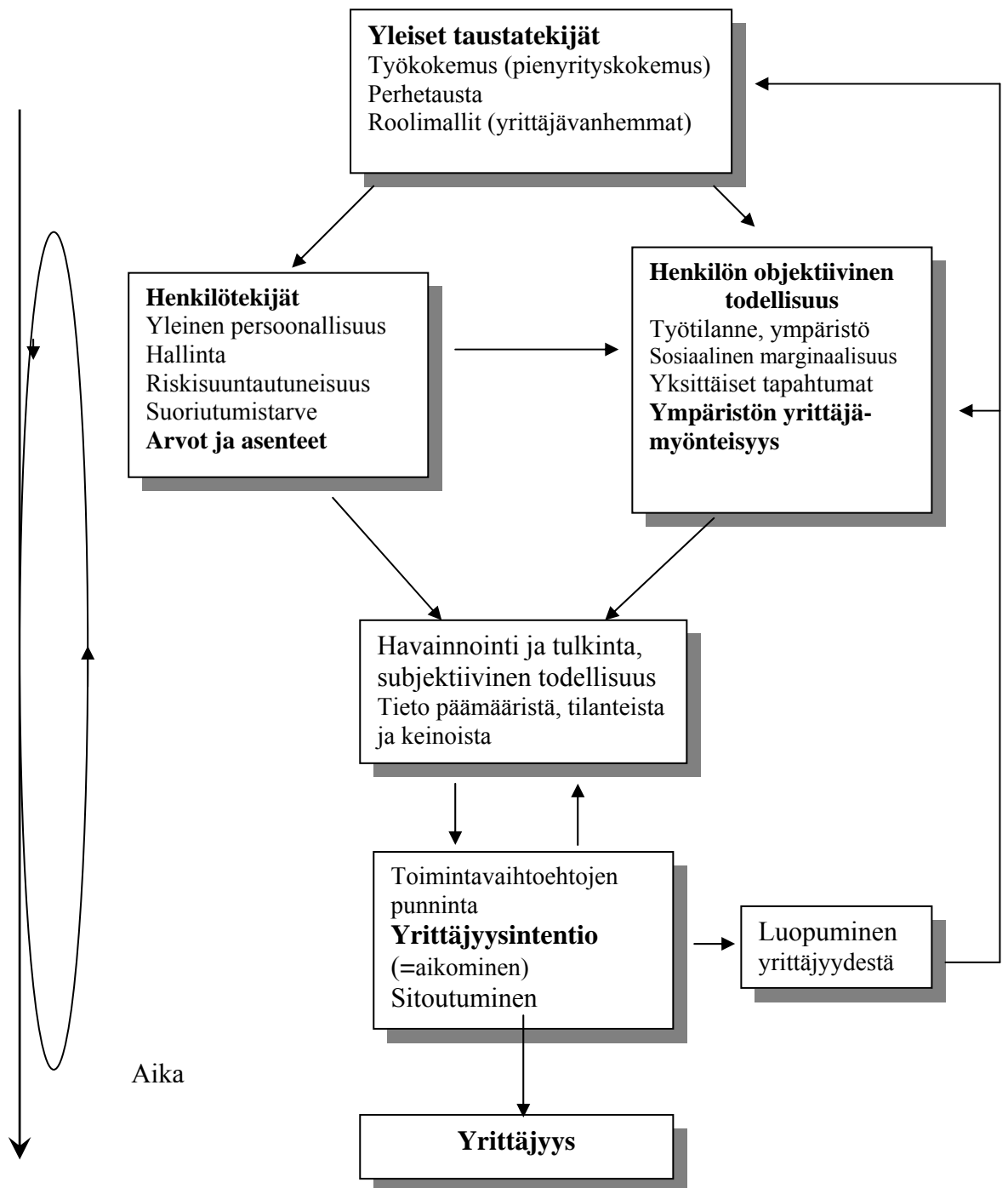
Ulkoisen yrittäjyyden tunnusmerkkinä on itsenäinen yritys. Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan omistajayrittäjyyttä, yrityksen perustamista ja johtamista. Ulkoinen yrittäjyys ilmenee sekä uusien yritysten perustamisessa että niiden johtamisessa. Yrittäjyyden edellytykset voivat olla ulkoisia eli ympäristötekijöitä tai sisäisiä, toisin sanoen persoonallisia ominaisuuksia. Vastaavasti yrittäjyyden esteet voivat olla yleisiä tai henkilökohtaisia. Persoonallisuuden piirteet ja ympäristötekijät vaikuttavat yrittäjäksi ryhtymiseen sekä suoraan että toisaalta tilannetekijäin ja motivaatiotekijäin kautta. (Kyrö 1997, 225; Peltonen 1986, 91.)

Ulkoista yrittäjyyttä kutsutaan yleisesti omistajayrittäjyydeksi. Tällöin ulkoinen yrittäjä eli *entreprenööri* vastaa yrityksestä ja sen riskipääomasta. Yrittäjä määrittää verotus- ja oikeuskäytännössä siten, että itsenäiselle yrittäjälle on annettu sekä aineellisia että muodollisia tunnusmerkkejä. Aineelliset tuntomerkit sisältyvät yrittäjän taloudellisen riskin ottoon, ansiotarkoitukseen, toiminnan laajuuteen, yleisyyteen, julkisuuteen sekä itsenäisyyteen. Yrittäjä ottaa riskin sijoittaessa pääomaa ja työpanoksensa yritykseen taloudellisen tuloksen saavuttamiseksi. Yleisyyttä, laajuutta ja julkisuutta kuvaavat tunnusmerkit edellyttävät pääosin päätoimista ammatinharjoittamista. Muodolliset tunnusmerkit ovat asioita, joihin yrittäjä voi itse vaikuttaa kuten esimerkiksi kaupparekisteri- ja elinkeinoilmoituksen tekemiseen. (Jukka 1995, 2.)

Kuvio 6. Valikoituminen omistajayrittäjyyteen (Koiranen 1993, 36.)

Yrittäjäksi ryhtyminen voi pysyä pelkkänä aikomuksena eripituisia aikoja. Kuviossa 6 on kuvattu, että yrittäjäksi valikoituminen ei yleensä etene suoraviivaisesti tai tasavauhtisesti. Suunnitelmiin voi tulla pysähdyksiä tai voidaan joutua palaamaan suunnittelussa askelma takaisin. Kyseessä on useimmiten prosessi, joka voi kestää jopa vuosia. (Kivelä 2002, 49; Koiranen 1993, 37.)

Kuvio 7. Prosessimalli yrittäjäksi ryhtymisestä (Huuskonen 1992, 172.)

Yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttavat monet tekijät, jotka on ryhmitelty esimerkiksi kuvion 7 mukaisesti tausta-, henkilö- ja tilannetekijöihin. Yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttavat tekijät eivät ole staattisia. Henkilötekijät muuttuvat ajan ja iän myötä ja vaikuttavat yksilön maailmankuvaan. Taustatekijöistä esimerkiksi työkokemus monipuolistuu ajan kuluessa ja voi tuoda virikkeitä yrittäjyyteen. Myös tilannetekijät muuttuvat koko ajan. Näiden lisäksi työ-

tilanteessa tapahtuu muutoksia yksilön ja koko yhteiskunnan kohdalla esimerkiksi suhdannevaihtelujen myötä. Ympäristön yrittäjämysteisyys on muuttunut yhä positiivisemmaksi. Henkilön alkaessa punnintavaiheessa kallistua yrittäjyyden puoleen muihin vaihtoehtoihin nähden, hänellä on aikomus, intentio, ryhtyä yrittäjäksi. Aikomus varmistuu varsinaiseksi yrittäjätoiminnaksi prosessin sitoutumisvaiheen kautta, jossa hankkeen toteuttamiseen sijoitetaan erilaisia panoksia. (Isotalo 1998, 34 - 35; Kivelä 2002, 51.)

3.2.3 Omaehtoinen yrittäjyys

Omaehtoinen yrittäjyys viittaa yksilön roolin muuttumiseen, työnjaon ja organisaatioistumisen tuotteena. Sen merkitys liittyy yksilön omaan kehityskertomukseen, hänen käyttäytymiseensä, asenteisiinsa ja tapansa toimia. Tähän saattaa liittyä omistuksellisuus, mutta pikemminkin käsitteeseen liittyy vastuu omasta työllisyydestä ja toimeentulosta, näihin kuuluvista etuisuuksista ja riskeistä; yksilö joutuu yrittäjämäisesti etsimään paikkansa ja huolehtimaan osaamisestaan. Omaehtoinen yrittäjyys on persoonan aktiivista ulospäin suuntautuneisuutta, avoimuutta sekä positiivista elämänsäntettä. (Kyrö 1997, 226; Kivelä 2002, 33.)

Omaehtoisen yrittäjän taidot ja osaaminen ilmenee luovuudessa ja ongelmanratkaisukyvyssä, joiden varaan hän pystyy rakentamaan eri tilanteisiin parhaiten sopivaa käyttäytymistä. Joustava suunnitelmallisuus yhdistyneenä päätöksentekokykyyn mahdollistaa oman ja yhteisesti hahmotellun toiminnan saamisen tavoitteelliseen päätökseen. Suostuttelukyvyn ja neuvottelutaidon avulla omaehtoinen yrittäjä varmistaa niin oman kuin toistenkin osallistujien ajatusten esille tulon toimintaa suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa. (Oulun kaupunki, opetustoimi.)

Omaehtoisen yrittäjän yrittäjämäiset ominaisuudet liittyvät hyvään itseluottamukseen, itsenäisyyteen ja saavutushakuisuuteen, joita omaehtoisena yrittäjänä toimiva ihminen toteuttaa monitaitoisuutensa, dynaamisuutensa ja neuvokkuutensa kautta. Omaehtoiseen yrittäjyyteen liittyy siis koko se toiminnan skaala, joka alkaa työhön ja muuhun toimintaan liittyvistä asioista ja päättyy esimerkiksi yksilöllisen toiminnan tarkoitukseen osana yhteisöä. Omaehtoinen yrittäjyys voi olla jonkun kohdalla myötäsyttyistäkin, mutta sitä voi myös kehittää edistämällä henkilön tiedollista, taidollista ja asenteellista kehittymistä yrittäjämäiseksi, itseohjautuvaksi ja aktiiviseksi toimijaksi. (Oulun kaupunki, opetustoimi.)

4 ARVOT JA MIELIKUVAT

Kotikasvatuksen ja varhaisten vuosien merkitys antaa suunnan koko elämän arvopohjalle. Ammatti, työpaikat ja harrastukset muokkaavat yksilön arvomaailmaa, tosin hitaasti, vuosien kuluessa. Arvot ovat valintoja ohjaavia periaatteita, joita käytetään jouduttaessa vaikeaan valintatilanteeseen, jota ei pystytä ratkaisemaan toimimalla niin kuin ennen. Arvot auttavat valinnoissa ja ne säätelevät käyttäytymistä. Arvoihin sisältyy myös positiivinen ja kulttuurisesti hyväksyttävä tunnelataus, halu toteuttaa aiottu teko. Arvot ovat suhteellisen vakaita, eli ne muuttuvat hyvin hitaasti. Arvot ovat siis melko pysyviä yleisluonteisia uskomuksia siitä, mikä on oikein ja väärin, hyvää ja pahaa. Yhdessä arvot muodostavat arvojärjestelmän. (Aaltonen, Heiskanen, Innanen 2003, 34; Puohiniemi 2002, vii, 20; Huuskonen 1992, 78.)

Mielikuva on aistin- tai muistinvarainen kokemus tai näkemys. Esimerkiksi yksilön kokemukset, ennakkoluulot ja asenteet vaikuttavat siihen mitä hän näkee, kuulee ja tuntee. Yksinkertaistaen voidaan todeta, että puhdas mielikuva on ajatus, käsitys tai näkemys aistitusta asiasta ilman myönteistä tai kielteistä arvo- ja tunnelatausta. (Mether, Hämäläinen 1994, 6.)

4.1 Arvojen muotoutuminen ja niihin vaikuttaminen

Arvot ovat käsityksiä hyvästä elämästä, hyvästä yhteiskunnasta ja hyvästä maailmasta. Arvoilla tarkoitetaan toivottua tai toivottavaa, tärkeää tai merkittävää. Arvojen katsotaan vaikuttavan ihmisen toimintaan, etenkin hänen valintataipumuksiinsa. Arvo viittaa tavoitel-

tavaan, hyvänä pidettävään yleiseen asiantilaan. Arvot ovat siis myönteisiä asenteita asioihin ja ilmiöihin. Arvon ja asenteen erona pidetään sitä, että arvot kohdistuvat yleisluontoisempiin ja abstraktimpiin asioihin kuin asenteet. Arvo on kohteen vakiintunut merkitys arvostajalle. Arvostuksen tuloksena yksilölle muodostuu käsitys kohteen arvosta. Tämä käsitys eli arvo ohjaa ihmisen käyttäytymistä yhteisön jäsenenä. (Kivelä 2002, 17.)

Arvot ovat ihmisen toimintaa ohjaavia motiiveja. Arvot ovat syvällä ihmisen mielessä olevia henkilökohtaisia uskomuksia, joiden juuret ovat siinä kulttuurissa, jossa on eletty ja eletään. Arvojen alkuperä voidaan johtaa ihmisen lajityypillisistä ominaisuuksista. Arvot opitaan elämän kuluessa: kotona, koulussa, harrastuksissa ja työelämässä. Arvot ovat vakaita ja hitaasti muuttuvia. Ihminen pystyy käsittelemään arvojaan tietoisella tasolla. (Puohiniemi 2002, 5,27.)

Vaikka arvot ovat pysyvämpiä ja hitaampia muuttumaan kuin asenteet, myös arvot voivat muuttua. Kaikkein kuuluisin ajatus arvojen muutoksesta on länsimaissa tapahtuva ”hiljainen vallankumous”, jossa materialististen arvojen arvostus laski ja tilalle nousivat pehmeämmät arvot. Arvoja voivat muuttaa uusi informaatio, ideologiset ja poliittiset muutokset, ikävystyminen ja kyllästyminen sekä tekniset ja taloudelliset muutokset. (Forma 1998, 20.)

4.2 Arvot ja yrittäjäyys

Arvot vaikuttavat osaltaan henkilön muodostamiin yleisiin käsityksiin yrittäjäydestä ja edelleen siihen tuleeko hänestä koskaan yrittäjää. Henkilön yrittäjäyttä koskeviin arvoihin vaikuttavat voimakkaasti erilaiset viiteryhvät. Tätä tukee muun muassa se, että yrittäjät ovat usein aiemmin työskennelleet pienyrityksissä tai he tulevat yrittäjäperheestä. Seurattaessa läheltä pienyrityksen toimintaa ja siihen liittyvää elämäntapaa omaksutaan väistämättä yrittäjäyttä suosivia arvoja. (Huuskonen 1992, 78 - 79.)

Ihminen valitsee tietyn ammatin osin siksi, että jokin piirre siinä ammatissa vastaa omia arvojamme. Ammatti voi olla kutsumus, siinä voi olla arvostamiamme piirteitä tai se antaa meille arvostamamme sosiaalisen aseman tai muita tärkeinä pitämiämme asioita, esimerkiksi varallisuutta. Omaksuttujen, myös yrittäjäyttä koskevien, arvojen lähteenä ovat perhe,

koulu, eri viiteryhmät, sekä omat tulkintamme asioista. (Aaltonen, Heiskanen, Innanen 2003, 34; Huuskonen 1992, 78.)

4.3 Mielikuvan määrittely ja muotoutuminen

Suuri osa mielikuviin vaikuttavista tekijöistä ovat sellaisia, joihin ei voida suoraan vaikuttaa. Kukaan ei voi myöskään ennalta tietää, millaisia miellelyhtymiä ihmisten päässä syntyy. Toinen on tyytyväinen viesteihin tai tuotteisiin, toinen kokee samat heikoiksi. Ihmiset suhteuttavat saman asian omiin, aikaisempiin kokemuksiinsa. Mielikuva on tieto tai luulo, johon liittyy asenne. Mielikuvat aktivoituvat tietystä ärsykkeestä. Mielikuviin vaikuttavat:

- Organisaation oma profilointi; esitteet, muut julkaisut, tuotteet, palvelut, henkilökunnan käyttäytyminen.
- Henkilön omat kokemukset, jotka voivat olla jopa vuosikymmenten takaa, esimerkiksi miten häntä on kohdeltu toimipisteissä.
- Muiden ihmisten kertomat kokemukset; ystävien, sukulaisten ja työtovereiden kertomukset.
- Joukkoviestinnän antama kuva; mitä organisaatiosta, sen tuotteista ja palveluista kerrotaan lehdissä, radiossa ja televisiossa.

Se osa mielikuvien muodostusta, johon voidaan vaikuttaa, tulee hoitaa johdonmukaisesti, pitkäjänteisesti ja ammattitaidolla. (Åberg 1989, 36 - 37, 76 - 77.)

Yrittäjyysmielikuva ilmentää asennoitumista yrittäjyyteen. Mielikuva voidaan muodostaa olemassa olevien yrittäjien perusteella, jonka jälkeen tämä mielikuva sitten yleistetään. Mielikuva heijastaa senhetkistä tilannetta, mutta sisältää myös virhemahdollisuuksia. Mielikuvaan liittyvä tunnelataus muodostuu esimerkiksi oppimistilanteen muistona. Tiettyä yrittäjää voidaan pitää epäluotettavana riistäjänä, jos tällainen tunnelataus liittyy yleensä yrittäjyyteen tai kapitalismiin.

”Yrittäjyyden imu ei synny vain poliittisin ratkaisuin, vaan tärkeää on myös se kuva, jonka yrittäjät antavat ulospäin yrittämisen arjesta”, ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paula Lehtomäen mielestä positiivisten argumenttien tulisi näkyä julkisuudessa. ”Ei ole synti myöntää, että yrittäminen voi olla joskus kivaakin”, Lehtomäki huomautti ja patisti yrittäjiä myös ajattelutavan muutokseen. ”Tärkeässä asemassa on kuva, jonka yrittäjät itse työstään antavat”, muistuttaa Lehtomäki ja toivoo, ettei yrittämisen julkista kuvaa kokonaan leimaa negatiivisesti värityneet argumentit. (Kainuun Sanomat 2004.)

5 ASENNEN JA MOTIVAATION

Asenne on johonkin henkilöön, kohteeseen tai kysymykseen liittyvä yleinen ja usein pysyväisluontoinen, myönteinen tai kielteinen tunne. Hyvin yleisellä tasolla asenteella viitataan henkilön omaksumaan, suhteellisen pysyvään suhtautumistapaan johonkin tiettyyn kohteeseen tai kohdekategoriaan. Asenne ilmenee ihmisen vakiintuneissa reaktioissa: uskomuksissa, toimintareaktioissa ja tunnereaktioissa. (Peltonen 1986, 112; Tonttila 2001, 46.)

Asenne on siis yksilön suhtautumistapa, joka vaikuttaa suoraan tiettyjen reaktioiden, siis ihmisen käyttäytymisen, kautta sekä luomalla tietyn perustuksen motivoitumiselle. Asenteet ovat yhteydessä motivaatioon. Suotuisat asenteet luovat hyvän pohjan motivaatiolle, ja useat tiettyyn kohteeseen suuntautuvat motivaatiot voivat vähitellen muokata asenteita. (Peltonen 1986, 112.)

Motivaatio on tiettyyn tilanteeseen liittyvä, muuttuva henkinen tila, joka määrää miten vireästi ja mihin suuntautuneena ihminen toimii. Motivaatio näkyy muun muassa työn sujumisena, tehokkuutena, tyytyväisyytenä ja innostuneisuutena. (Peltonen 1986, 107 - 108.)

5.1 Asenteen käsite

Asenne on yksilön varsin pysyvä ja johdonmukainen tapa suhtautua johonkin psykologiseen kohteeseen. Asenne on tunne psykologisen kohteen puolesta tai sitä vastaan, johon liittyy myönteinen tai kielteinen lataus. Sitä pidetään opittuna reaktiona ja suhtautumistapana ihmisiin, asioihin, tilanteisiin, paikkoihin, instituutioihin tai ihmisryhmiin. Asenne ilme-

nee myös tekona, elleivät sosiaaliset tekijät tai tilannetekijät estä sitä. Asenteista voidaan tehdä päätelmiä yksilön käyttäytymisen perusteella tai kohdetta koskevista kommentteista ja arvioinneista. Näistä ei kuitenkaan voida tehdä suoria johtopäätöksiä käyttäytymisen osalta, koska käyttäytymiseen vaikuttavat asenteiden lisäksi henkilön muut ominaisuudet ja tilannetekijät. (Kivelä 2002, 22; Niittykangas 2003, 103.)

Asenteet ovat tapoja, joilla suhtaudutaan ympäröivään maailmaan. Ne ovat myönteisiä, neutraaleja tai kielteisiä toimintavalmiuksia, jotka helpottavat päätettäessä, miten eri tilanteissa toimitaan. Useissa asenteiden määritelmässä korostetaan sitä, että asenteella tarkoitetaan potentiaalista suhtautumistapaa, valmiutta reagoida tietyllä tai tietynsuuntaisella tavalla. Ilmaistut asenteet kertovat aina jotain oleellista myös ihmisen arvomaailmasta. Ihminen ilmaisee arvojaan asenteillaan. (Puohiniemi 2002, 5, 129; Niittykangas 2003, 103.)

Ihminen pyrkii luokittelemaan ympäristönsä ilmiöitä ja arvioimaan ne yleensä positiivisiksi tai negatiivisiksi. Jokseenkin pysyvää arviointitapaa kutsutaan asenteeksi. Asenne voidaan määritellä myös suhteellisen pysyväksi toimintavalmiudeksi, joka ilmenee sekä kognitiivisena toimintana että emotionaalisenä kokemuksena. (Himberg, Laakso, Peltola & Vidjeskog 1997, 133).

5.2 Asenteiden muotoutuminen ja niihin vaikuttaminen

Asenteita muodostuu, kun ihminen kohtaa uusia asioita, esimerkiksi muoti-ilmiöitä tai uusia harrastuksia. Asenteen muodostumisperustana voi olla myös hyödyn tavoittelu. Yksilö saattaa omaksua uusia asenteita, jos nämä auttavat häntä saavuttamaan jonkin konkreettisen tavoitteen. Vaikka asenteita muodostuu jatkuvasti ihmisen kohdatessa uusia asioita, niiden joukkoon mahtuu myös erittäin vakaita ja pysyviä asenteita. Tällaisia ovat esimerkiksi rotuennakkoluulot ja poliittiseen suuntautuneisuuteen liittyvät asenteet. (Himberg, Laakso, Peltola & Vidjeskog 1997, 134; Puohiniemi 2002, 5.)

Osa yksilön asenteista perustuu hänen kokemuksiinsa asenteen kohteesta, osa asenteista opitaan mallioppimisena. Lapsen lähi-ihmiset ovat tärkeitä lapsuuden perusasenteiden malleja. Nuoruudessa vastaavasti ystävät ja joukkotiedotusvälineet muodostavat merkittävän tekijän asenteiden kehittämisessä. Lisäksi koulutuksella voidaan vaikuttaa asenteisiin.

Asenteiden muuttaminen on usein toivottavaa; monet asenteet pohjautuvat usein virheellisiin uskomuksiin. Vakiintuneiden asenteiden muuttaminen on kuitenkin erittäin vaikeaa. Jos ihmisen asenteita yritetään muuttaa uudella tiedolla, joka on hänen asenteittensa vastaista, hän tavallisesti torjuu uuden tiedon ja säilyttää entisen asennoitumisensa. Koska ihmisen asenteet muodostavat osan hänen minä rakenteestaan ja monet asenteet liittyvät hänen arvomaailmaansa, asennemuutos voidaan saada aikaan vain sellaisella tiedolla, jolla saadaan aikaan myös tunnetason muutoksia. (Himberg, Laakso, Peltola & Vidjeskog 1997, 137 – 138.)

5.3 Yrittäjyysasenne

Positiivinen asenne yrittäjyyttä kohtaan on edellytys yrittäjäksi ryhtymiselle. Se käynnistää tietoisien ja tiedostamattoman perustamisprosessin, ohjaa ja suuntaa yksilön toimintaa ja valintoja. Se on myös edellytys sille, että yksilö hyväksyy yrittäjyyden omalla kohdallaan, mikäli mahdollisuus siihen aukeaa. Myönteinen asennoituminen ja kiinnostus yrittämiseen ovat peruslähtökohdat omakohtaiselle yrittäjyydelle. (Tonttila 2001, 47.)

Yrittäjyysasenteisiin vaikuttavat perhetausta, yrittäjävanhemmat, muut lähipiirin roolimallit ja näiden kautta syntynyt kuva yrittäjyydestä (vertaa kuvio 7, sivu 22.). Näiden lisäksi yleinen asennoituminen työhön ja yrittäjyyteen osoittavat sen, kuinka yrittämiseen työnä suhtaudutaan. (Kivelä 2002, 30.)

Havainnot ympäristöstä ja sen syy-seuraussuhteista saavat ihmiset muodostamaan asenteita ja uskomuksia. Ne puolestaan määrittelevät, minkälainen kuva potentiaalisella yrittäjällä on yrittäjyyden ja muiden toimintavaihtoehtojen panos-tuotossuhteessa. Myönteiset uskomukset yrittäjyydestä johtavat myönteiseen asenteeseen ja päinvastoin. Niin asenteiden kuin uskomustenkin lähteinä voivat toimia muun muassa omien havaintojen perusteella tulleet käsitykset, omat assosiaatiot ja ulkopuoliset tietolähteet. (Huuskonen 1992, 82.)

5.4 Motivaation käsite

Motiivit suuntaavat, virittävät ja ylläpitävät käyttäytymistä. Motivaatio on yksilön psyykinen tila, joka määrää millä vireydellä ja mihin suuntautuneena ihminen toimii. Motivaatiossa on kyse tarpeiden ja kannusteiden määrittämästä tilasta. (Koiranen 1993, 69.)

Motivaatio on tiettyyn tilanteeseen liittyvä, yksilön muuttuva henkinen tila, joka määrää vireyden ja toiminnan suunnan. Motivaatio ilmenee innostuksena siihen asiaan, mitä ihminen tekee. Sitä kuvaa taipumus pyrkiä tavoitteisiin energisesti ja sinnikkäästi. Motiivit taas ovat toiminnan liikkeelle paneva voima, jotka ovat seurausta esimerkiksi asenteista, intresseistä, tarpeista ja vakaumuksista. (Karvinen & Sivonen 2003, 8.)

Motivaatiosta puhuttaessa käytetään usein kahtiajakoa sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. **Sisäisessä motivaatiossa** käyttäytyminen on tavoitesuuntautunutta ja tässä mielessä motivoitunutta, mutta ei välttämättä vapaasti valittua. Sisäisen motivaation kokeminen edellyttää tunteen vapaasta valinnasta ja mahdollisuuden toteuttaa itseään esimerkiksi oman itsearvostuksen kohottamiseksi. Sisäisen motivaation luomisessa on siis tehtäväkannusteilla suuri merkitys. **Ulkoisessa motivaatiossa** ihminen toimii ja tekee työtä, koska saa esimerkiksi muilta palkintoja toiminnastaan tai palkkaa tehdystä työstä. Ulkoisen motivaation luonnissa taas puolestaan korostuvat taloudelliset palkkiot. (Karvinen & Sivonen 2003, 8; Salmela-Aro & Nurmi 2002, 16; Koiranen 1993, 69.)

5.5 Yrittäjyysmotivaatio

Tarvehierarkiateorian mukaan yrittäjyyteen johtaisivat aluksi fysiologiset tarpeet eli perustoimeentulo. Toimeentulotarpeiden tyydyttämisen jälkeen yrittäjää innostaisivat turvallisuuden tarpeet. Seuraavassa vaiheessa yrittäjyyden motiivina olisivat sosiaaliset tarpeet esimerkiksi järjestöharrastukset ja yhteiskunnallinen toiminta, toisin sanoen kuuluminen ”sakkiiin”. Näidenkin tarpeiden tultua tyydytyiksi ihmistä motivoi halu saada arvostusta muun muassa perhepiiriltä, ystäviltä tai ammattikunnalta. Lopuksi hän haluaa toteuttaa itseään. (Peltonen 1986, 33 – 34.)

Motiivi on syy, aihe tai vaikutin, joka saa ihmisen motivoitumaan. Ihmisen tarpeet voivat olla motiivien heräämisen takana, mutta motiivien lähtökohdat voivat olla muuallakin. Yrittäjyyteen vaikuttimena olevat motiivit voidaan jakaa kolmeen ryhmään:

- instrumentaaliset motiivit; yrittäminen on keino ansaita elantonsa.
- ekspressiiviset motiivit; yrittäminen ruokkii tunteita, viihdyttää ja antaa arvostusta.
- henkisen kasvun motiivit; ammattitaito paranee, yrittäjä tuntee kehittyvänsä ihmisenä.

Edellä luetellut motiivit muodostavat merkittävän vaikutinryhmän sekä sisäisessä että ulkoisessa yrittäjyydessä. (Peltonen 1986, 35 - 36.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen, ketkä kokivat yrittäjyyden vaihtoehtokseen työllistyä tulevaisuudessa sekä henkilöt, jotka olisivat kiinnostuneita olemassa olevan yrityksen jatkamisesta. Lisäksi haluttiin selvittää vastaajien mielikuvia Kajaanin ammattikorkeakoulun ja yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyteen sekä vastaajien yrittäjäyysarvoja, -mielikuvia, -asenteita ja – motivaatioita.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista kirjekyselyä, joka tehtiin sähköpostitse (LIITE 1 ja 2). Kysely toteutettiin joulukuussa 2004 Kajaanin ammattikorkeakoulun kaikkien alojen opiskelijoille. Hyväksytyjä kyselylomakkeita palautettiin yhteensä 449.

6.1 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta mitataan termeillä validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetilla mitataan siis tutkimustulosten pätevyyttä. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Reliabiliteetti kuvaa tutkimustulosten luotettavuutta. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa eissattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 213.)

Tässä tutkimuksessa validius ja reliabelius pyrittiin varmistamaan muun muassa kysymyslomakkeen ymmärrettävyyden ennakkoon testauksella ja saman asian kontrollikysymyksillä. Kysymykset pyrittiin muotoilemaan niin, että ne olisivat ymmärrettäviä ja väärinkäsitysten määrä olisi minimoitu. Samaa asiaa kysyttiin kahteen kertaan eri muodossa, jotta tutkimuksen reliabiliteetti olisi varmistettu.

6.2 Tutkimuksen perusjoukko

Tutkimuksen perusjoukkona oli Kajaanin ammattikorkeakoulun kaikki opiskelijat; tradenomi-, insinööri-, sairaanhoitaja-, ja terveydenhoitaja- sekä restonomiopiskelijat. Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskeli tutkimushetkellä noin 1800 opiskelijaa; 630 tradenomiopiskelijaa, 540 insinööriopiskelijaa, 360 sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijaa sekä 270 restonomiopiskelijaa. Poissaolevaksi ilmoittautuneet eivät ole laskussa mukana.

Tämän tutkimuksen otos kuvaa hyvin perusjoukkoa. Tutkimukseen vastasi 206 tradenomiopiskelijaa, 95 insinööriopiskelijaa, 63 sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijaa ja 84 restonomiopiskelijaa.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimusaineisto on käsitelty SPSS -tilasto-ohjelmalla. Taustamuuttujien vaikutusta arvoihin, mielikuviin, asenteisiin ja motivaatioihin on tutkittu χ^2 -riippumattomuustestillä. Tutkimustulokset esitetään graafisesti ja prosenttiluvuin. Tuloksissa käytetään kokonaisia prosenttilukuja. Poikkeuksena on kotimaakunta-kohta, jossa on käytetty yhtä desimaalia. Esitetyt prosenttiluvut ovat siitä joukosta ($n = xxx$), jotka ovat vastanneet kyseiseen kysymykseen, eivät siis koko tutkittavasta joukosta. Esimerkiksi merkintä ($n = 443$) tarkoittaa, että kyseiseen kysymykseen on vastannut 443 henkilöä.

Ryhmien välisten erojen suuruuden kuvaamiseen on käytetty tilastollista merkitsevyyttä (p). Tilastollisesta merkitsevyydestä käytetään seuraavia ilmaisuja:

- tilastollisesti erittäin merkitsevä, jos $p \leq 0,001$
- tilastollisesti merkitsevä, jos $0,001 < p \leq 0,01$
- tilastollisesti melkein merkitsevä, jos $0,01 < p \leq 0,05$

Mitä pienempi p-arvo sitä selvempi on ryhmien välinen ero eli sitä pienempi on sattuman vaikutus. Tuloksissa p:n arvo on kerrottu vain silloin, kun on saatu tilastollisesti merkitseviä eroja.

Tutkimustulokset käydään läpi siten, että aluksi esitetään vastaajille esitettyjen taustakysymysten tuloksia (kysymykset 1-9). Taustakysymyksillä selvitettiin vastaajien sukupuoli, ikä, opiskeluaika Kajaanin ammattikorkeakoulussa, koulutusala ja koulutusohjelma. Näiden lisäksi selvitettiin mistä maakunnasta vastaajat ovat kotoisin, ovatko he yrittäjäperheestä, onko läheisissä ystävissä tai sukulaisissa yrittäjiä ja onko työkokemusta pienyrityksistä.

Taustakysymysten jälkeen käydään läpi kysymykset 10–19, joiden avulla tarkastellaan asetettua tutkimusongelmaa. Kysymyksillä selvitettiin vastaajien tämänhetkistä mielipidettä työllistyä yrittäjänä tulevaisuudessa, kiinnostusta jo olemassa olevan yrityksen jatkamiseen ja mielikuvaa yrittäjyydestä, Kajaanin ammattikorkeakoulun sekä yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyttä kohtaan. Lisäksi selvitettiin onko Kajaanin ammattikorkeakoulu antanut

riittävästi tietoa yrittäjyydestä ja kuinka paljon yrittäjyyttä vastaajien mielestä yleisesti arvostetaan. Lopuksi selvitettiin vastaajien mielikuvia yrittäjästä sekä yrittäjyysarvoja, yrittäjyysmielikuvia, -asenteita ja -motivaatiota.

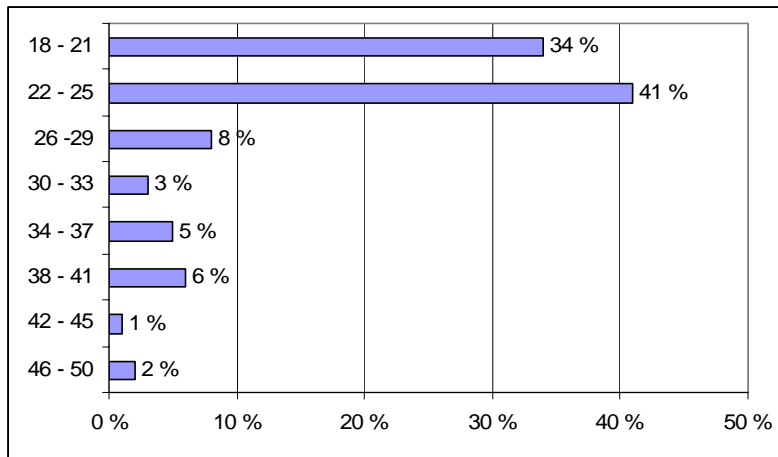
Kysymykset 10-19 on ristiintaulukoitu taustakysymysten kanssa, joissa on tutkittu esimerkiksi onko sukupuoli vaikuttanut mielikuvan muodoutumiseen yrittäjyydestä. Ristiintaulukoitaessa koulutusohjelmalla kysymyksiä 10 - 19, ei tulkintaa ole pystytty tekemään, koska tulokset eivät täyttäneet tilasto-ohjelman kriteereitä. Muutamissa koulutusohjelmissa opiskeli niin vähän opiskelijoita, ettei erojen tutkiminen koulutusohjelmittain ollut tilastollisesti mahdollista.

7.1 Taustamuuttujat

Sukupuoli ja ikä

Vastanneista (n = 433) naisia oli 299 (67 %) ja miehiä 144 (32 %). Kuusi vastaajaa jätti tähän kysymykseen vastaamatta. Naisten suurempi osuus tutkimukseen osallistuneista johtuu siitä, että naisia opiskeli enemmän tutkimushetkellä Kajaanin ammattikorkeakoulussa kuin miehiä.

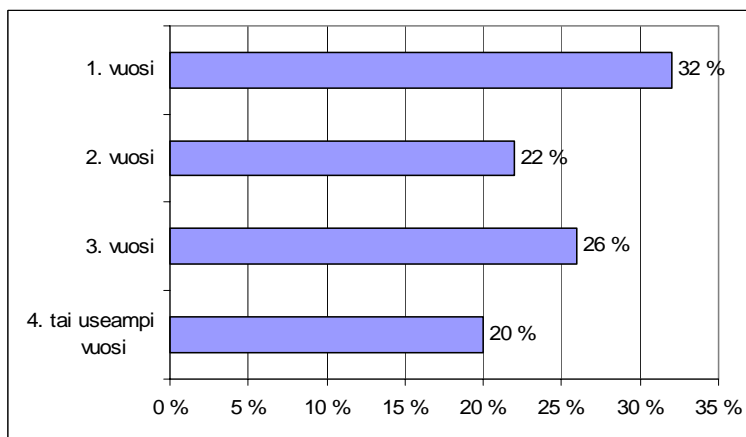
Seuraavassa kuviossa 8 on kuvattu vastaajat ikäluokittain. Vastanneiden (n=442) ikä vaihteli 18 - 50 vuoden välillä. Vastaajien keski-ikä oli 25 vuotta. Alle 25-vuotiaita oli 75 % vastanneista. Kuitenkin on huomioitava, että yli 25 - vuotiaita aikuisopiskelijoita oli yksi neljästä vastaajasta.

Kuvio 8. Vastanneiden ikäjakauma

Opiskeluvuosi

Kuviossa 9 on kuvattu vastanneiden (n=447) opiskelijoiden menossa oleva opiskeluvuosi. Eniten oli ensimmäistä vuotta opiskelevia opiskelijoita. Loput jakaantuivat melko tasaisesti.

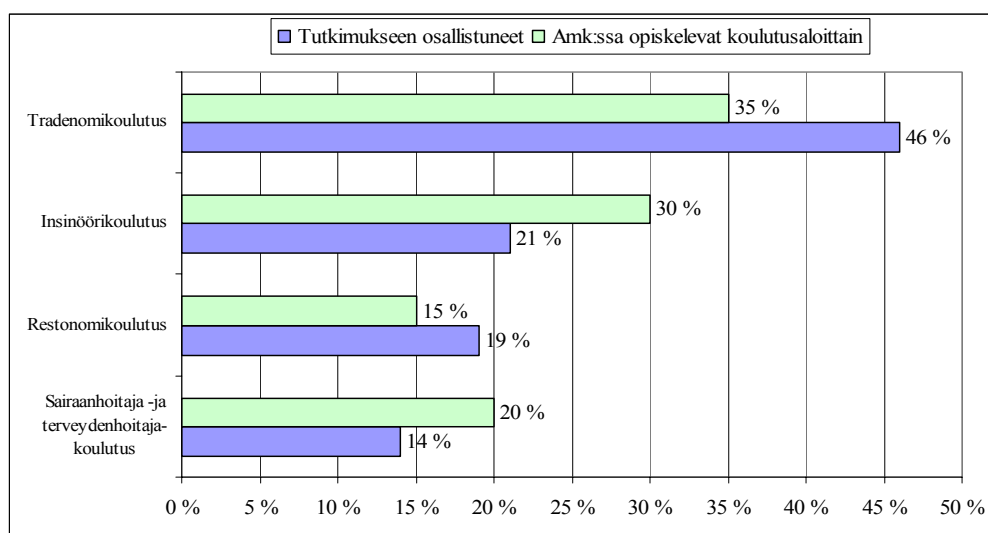
Kuvio 9. Vastanneiden menossa oleva opiskeluvuosi Kajaanin ammattikorkeakoulussa

Koulutusala

Kuviossa 10 on kuvattu vastanneiden (n=448) koulutusalat. Vastaajista 46 % eli 206 henkilöä opiskeli tutkimushetkellä tradenomikoulutuksessa, 21 % eli 95 henkilöä insinööri- koulutuksessa, 19 % eli 84 restonomikoulutuksessa ja 14 % eli 63 henkilöä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksessa.

Tutkimushetkellä Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskeltiin koulutusaloittain seuraavas-
ti:

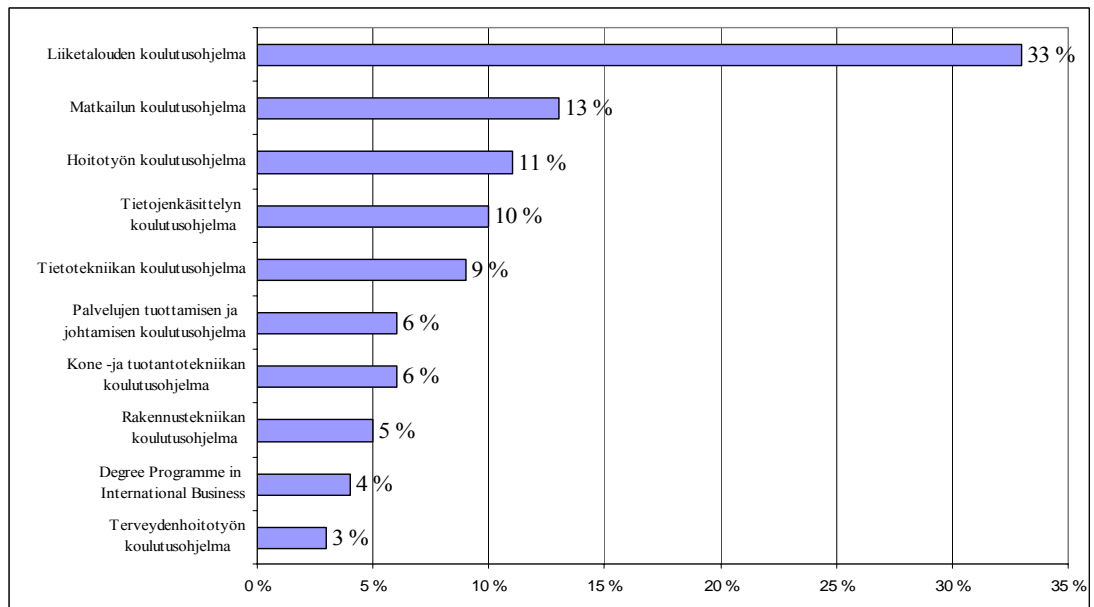
- 35 % eli 630 henkilöä tradenomikoulutuksessa
- 30 % eli 540 henkilöä insinöörikoulutuksessa
- 15 % eli 270 henkilöä restonomikoulutuksessa
- 20 % eli 360 henkilöä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutuksessa

Kuvio 10. Vastaajien ja Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskelevien koulutusalat

Koulutusohjelma

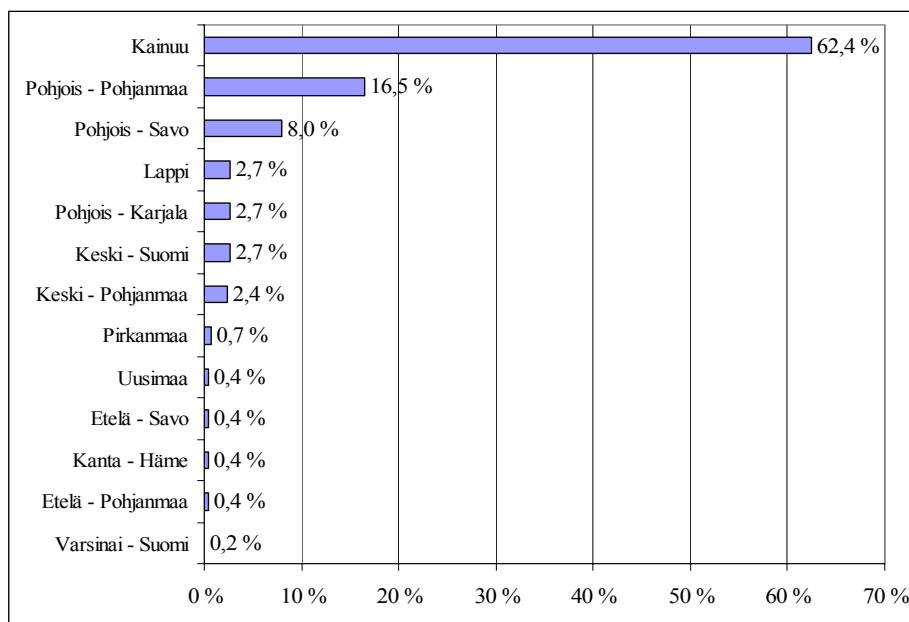
Kuviossa 11 on kuvattu vastanneiden (n=445) koulutusohjelmat. Yli kolmasosa vastanneis-
ta opiskeli liiketalouden koulutusohjelmassa. Vähiten vastaajia opiskeli terveydenhoitotyön
koulutusohjelmassa ja Degree Programme in International Business – koulutusohjelmassa.

Kuvio 11. Vastaajien koulutusohjelma

Kotimaakunta

Kuviossa 12 on kuvattu vastaajien (n=449) kotimaakunnat. Suurin osa vastanneista, yli 60 % eli 280 henkilöä, oli kotoisin Kainuun maakunnasta. Kuitenkin noin 40 % eli 169 henkilöä oli kotoisin muualta kuin Kainuusta. Eniten Kainuun ulkopuolelta tulleita opiskelijoita oli kotoisin Pohjois- Pohjanmaalta ja Pohjois- Savosta.

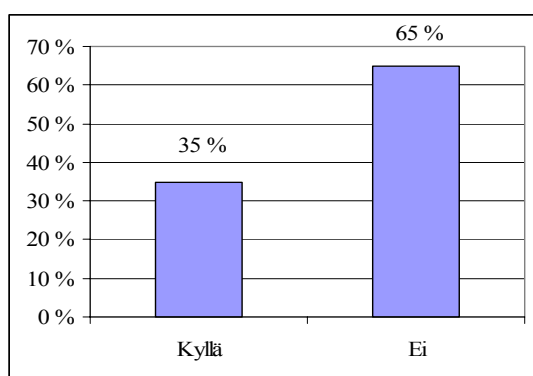

Kuvio 12. Vastaajien kotimaakunta

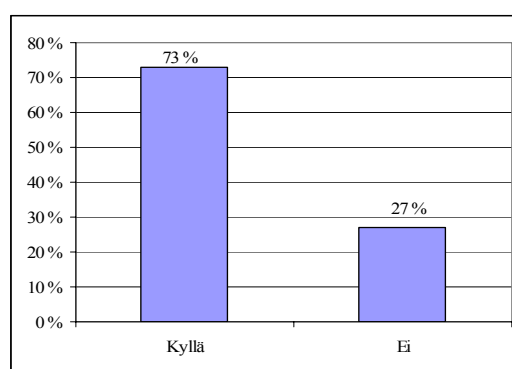
Yrittäjäperhetausta

Kuviossa 13 on kuvattu vastanneiden (n=449) perhetaustaa. Yli kolmannes opiskelijoista oli yrittäjäperheestä, jossa jompikumpi vanhemmista tai huoltajista ovat olleet tai ovat yrittäjiä. Vastaajista 65 % oli perheistä, joissa vanhemmilla ei ole yrittäjätaustaa.

Vastaavasti lähes kolmella neljästä vastaajasta (n=448) oli yrittäjiä läheisissä ystävissä tai sukulaisissa (kuvio 14). Noin neljäsosalla vastaajista tämä puolestaan puuttui.

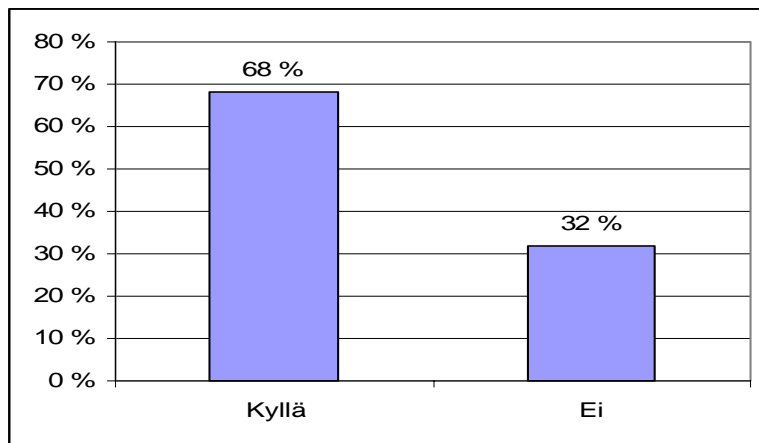
Kuvio 13. Opiskelijoiden yrittäjäperhetausta

Kuvio 14. Opiskelijoiden läheiset yrittäjäystävät ja –sukulaiset

Työkokemus pienyrityksistä

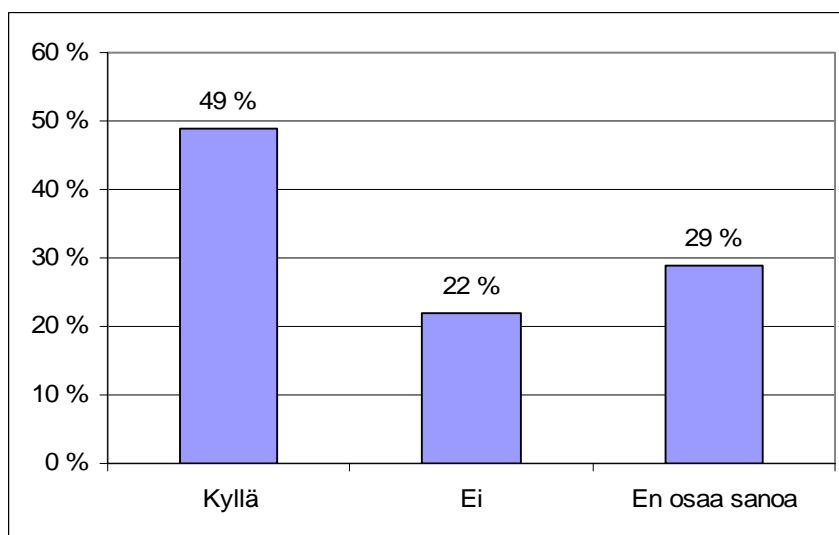
Kuviossa 15 on kuvattu vastanneiden (n=448) työkokemus. Vastaajista 68 % ilmoitti, että heillä oli työkokemusta pienyrityksistä, joissa työskenteli alle 20 työntekijää. Vastaavasti kolmasosalta työkokemus pienyrityksistä puuttui. Miesten ja naisten välillä ei ollut eroa. Myöskään maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Koulutusaloittain eniten työkokemusta oli tradenomiopiskelijoilla ($p=0,043$). Tutkimukseen osallistuneista tradenomiopiskelijoista 73 %:lla oli työkokemusta pienyrityksistä. Vastaavasti sairaanhoitaja- ja terveydenhoitaja-opiskelijoista työkokemusta pienyrityksistä oli ainoastaan 54 %:lla

Kuvio 15. Opiskelijoiden työkokemus pienyrityksissä

7.2 Yrittäjyys vaihtoehtona työllistyä tulevaisuudessa

Lähes puolet eli 220 henkilöä vastaajista (n=449) oli sitä mieltä, että yrittäjyys voisi olla heidän eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa. Vastaajista 29 % ei osannut sanoa mieltipidettä asiaan. Ainoastaan viidesosa tutkituista vastasi kielteisesti kysymykseen.

Kuvio 16. Opiskelijoiden tämän hetkinen mielipide työllistymiseen yrittäjänä tulevaisuudessa

Miehet olivat naisia kiinnostuneempia yrittäjyydestä ($p=0,013$). Lähes 60 % kysymykseen vastanneista miehistä vastasi myönteisesti, naisista 44 %. Myös iällä näyttäisi olevan vaikutusta yrittäjyyskiinnostuneisuuteen ($p=0,010$). Korkeinta yrittäjyyskiinnostuneisuus oli 35 -

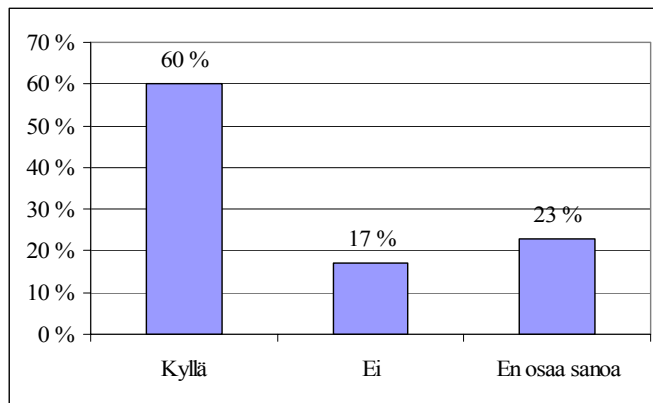
42 vuotiailla ja alhaisinta 43 – 50 vuotiailla vastaajilla Opiskeluvuosien määrällä ja koulutusalalla ei ollut tilastollisesti merkitsevää vaikutusta yrittäjyyskiinnostuneisuuteen.

Tutkimuksessa tarkasteltiin, oliko yrittäjyyteen kiinnostuneisuudessa eroa kainuulaisten ja muiden maakuntalaisten välillä. Maakunnittain tarkasteltuna tilastollisesti merkitsevää eroa ei ollut. Kainuulaiset ja muut maakuntalaiset olivat yhtä kiinnostuneita yrittäjyydestä. Myöskään vastaajien yrittäjyysperhetaustalla ei ollut vaikutusta. Sen sijaan ne vastaajat, joiden läheisissä ystäväissä tai sukulaisissa on yrittäjiä ja joilla oli työkokemusta pienyrityksistä, kokivat yrittäjyysvaihtoehdon huomattavasti korkeammaksi kuin ne vastaajat joilta se puuttui ($p=0,001$ $p=0,007$).

Yrittäjyydestä syntynyt negatiivinen mielikuva vaikutti yrittäjyshalukkuuteen ($p=0,000$). 58 % niistä vastaajista, joille oli syntynyt negatiivinen mielikuva yrittäjyydestä, eivät kokeneet yrittäjyyttä vaihtoehdokseen työllistyä tulevaisuudessa. Negatiivisen mielikuvan omaavista ainoastaan 9 % koki yrittäjyyden vaihtoehdokseen. 72 % niistä joille oli syntynyt positiivinen mielikuva yrittäjyydestä, kokivat yrittäjyyden olevan vaihtoehto työllistymiseen tulevaisuudessa. Positiivisen mielikuvan omaavista ainoastaan 10 % oli sitä mieltä, etteivät he koe yrittäjyyttä vaihtoehdokseen työllistyä.

7.3 Kiinnostuneisuus olemassa olevan yrityksen jatkamiseen

Vain ne vastaajat, jotka kokivat yrittäjyyden olevan eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa, saivat vastata kysymykseen kiinnostuneisuudesta olemassa olevan yrityksen jatkamisesta. Kuitenkin 11 vastaajaa oli vastannut tähän kohtaan, vaikka heillä ei periaatteessa ollut siihen lupaa. Heidän vastauksia ei ole poistettu, vaan ne ovat mukana. Kuusikymmentä prosenttia kysymykseen vastanneista ($n=231$) eli 138 henkilöä olisi kiinnostunut jatkamaan jo olemassa olevaa yritystä. Yksi neljästä ei osannut sanoa mielipidettä kysymykseen. Vastaajista 17 % vastasi kielteisesti kysymykseen.

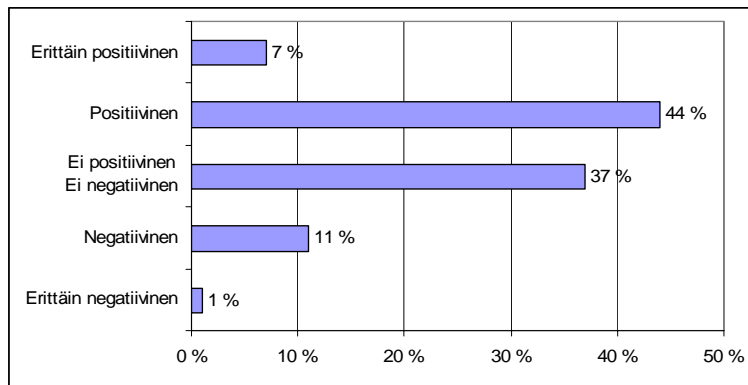

Kuvio 17. Vastaajien kiinnostuneisuus olemassa olevan yrityksen jatkamiseen

Naiset ja miehet olivat olemassa olevan yrityksen jatkamisesta yhtä kiinnostuneita. Iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutusaloilla ja maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Yrittäjäperhetaustalla ja työkokemuksella ei ollut vaikutusta. Sen sijaan ne vastaajat, joiden läheisissä ystävissä tai sukulaisissa on yrittäjiä, olivat kiinnostuneempia olemassa olevan yrityksen jatkamisesta kuin ne vastaajat joilla yrittäjäystäviä tai sukulaisia ei ollut ($p=0,039$).

7.4 Syntynyt mielikuva yrittäjyydestä

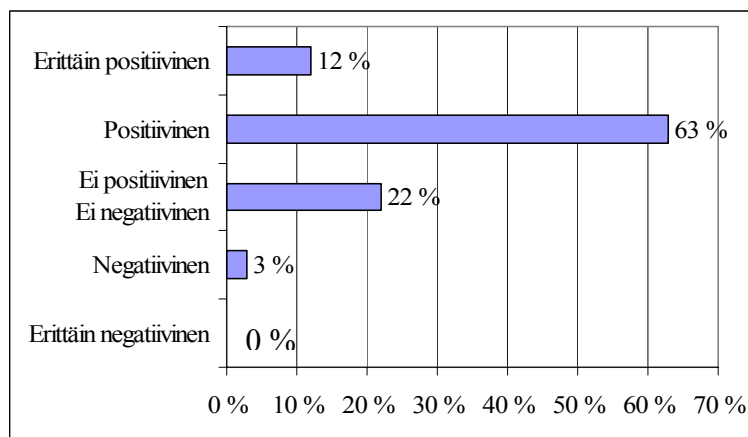
Yli puolelle vastaajista ($n=446$) yrittäjyydestä syntynyt mielikuva oli erittäin positiivinen tai positiivinen. Noin kymmenesosa vastaajista mielsi yrittäjyydestä syntyneen mielikuvan negatiiviseksi tai erittäin negatiiviseksi. Miesten ja naisten välillä eroa ei ollut. Myöskään iällä ja opiskeluvuosien määrällä ei ollut vaikutusta. Kaikkien koulutusalojen opiskelijat mielsivät yrittäjyydestä syntyneen mielikuvan yhtä positiiviseksi. Maakunnittain tarkasteltaessa eroa ei ollut. Perhetaustalla ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn. Läheiset yrittäjäystävät ja -sukulaiset sekä vastaajien työkokemus pienyrityksistä vaikuttivat merkitsevästi positiivisemmän mielikuvan syntyyn ($p=0,008$ $p=0,033$).

Kuvio 18. Vastajille syntynyt mielikuva yrittäjyydestä

7.5 Mielikuva Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisesta yrittäjyyteen

Vastanneista (n=446) 75 % koki Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautuvan yrittäjyyteen positiivisesti tai erittäin positiivisesti. Ainoastaan kolme prosenttia vastaajista mielsi suhtautumisen negatiiviseksi.

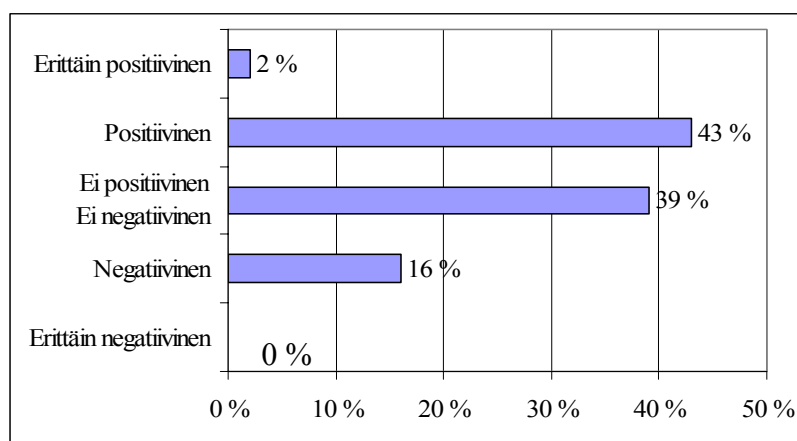
Kuvio 19. Mielikuva Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisesta yrittäjyyteen

Naisten mielestä Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautuminen yrittäjyyteen on positiivisempaa kuin miesten mielestä ($p=0,001$). Iällä ja opiskeluvuosilla ei ollut vaikutusta.. Koulutusaloittain tarkasteltuna restonomiopiskelijoista 85 % mielsi suhtautumisen positiiviseksi, insinööriopiskelijoista ainoastaan 56 %. Tulos on ainoastaan suuntaa antava, sillä riippumattomuustestin kriteerit eivät täytyneet. Kainuulaiset kokivat suhtautumisen positiivi-

semmäksi kuin muut maakuntalaiset ($p=0,028$). Perhetaustalla, työkokemuksella ja läheisillä yrittäjyystävillä tai -sukulaisilla ei ollut vaikutusta mielikuvan muotoutumisessa.

7.6 Yhteiskunnan suhtautuminen yrittäjyyteen

Vastaajien ($n=448$) mielestä yhteiskunta suhtautuu yrittäjyyteen negatiivisemmin kuin Kajaanin ammattikorkeakoulu. Vastaajista 16 % mielsi yhteiskunnan suhtautumisen yrittäjyyteen negatiiviseksi. Kuitenkin 45 % vastaajista katsoi suhtautumisen olevan positiivista tai erittäin positiivista.

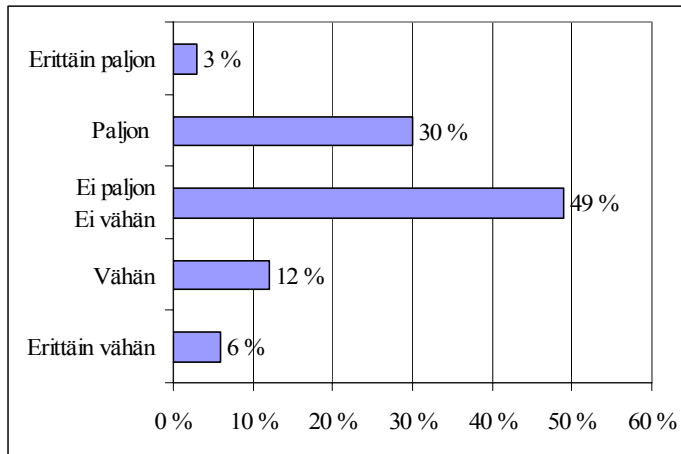

Kuvio 20. Vastaajien mielikuva yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyteen

Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa mielikuvassa yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyteen. Ikäluokittain tarkasteltuna 35 – 42 vuotiaat mielsivät suhtautumisen negatiivisemmaksi kuin muut ikäluokat ($p=0,004$). Maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Opiskeluvuodella, koulutusallalla, yrittäjäperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

7.7 Kajaanin ammattikorkeakoulun antama tieto yrittäjyydestä

Kolmasosa vastaajista ($n=448$) oli sitä mieltä, että Kajaanin ammattikorkeakoulu antaa paljon tai erittäin paljon tietoa yrittäjyydestä. Vastaavasti 18 % vastaajista mielsi tiedonsaannin vähäiseksi tai erittäin vähäiseksi.

Kuvio 21. Kajaanin ammattikorkeakoulun antama tieto yrittäjyydestä

Naiset kokivat saaneensa tietoa yrittäjyydestä Kajaanin ammattikorkeakoululta miehiä enemmän ($p=0,036$). Iällä ja opiskeluvuosien määrällä ei ollut vaikutusta. Koulutusaloittain ero oli erittäin merkitsevä ($p=0,000$). Insinööriopiskelijoista ainoastaan 16 % ilmoitti saaneensa tietoa paljon tai erittäin paljon, restonomiopiskelijoista puolestaan peräti 43 %, tradenomiopiskelijoista 39 % ja sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoista 27 %. Maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei myöskään ollut vaikutusta.

7.7.1 Yrittäjyystietoa vailla olevat opiskelijat

Rajattaessa vastaajat vielä tarkemmin niihin, jotka arvioivat **yrittäjyyden** olevan eräs **vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa**, mutta he ovat **saaneet yrittäjyydestä tietoa vähän tai erittäin vähän Kajaanin ammattikorkeakoululta**, löydetään ydinryhmä, jolle tietoa voidaan tulevaisuudessa tarkemmin ohjata.

Insinööriopiskelijoista 14 henkilöä katsoi, että yrittäjyys voisi olla heidän eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa, mutta he olivat saaneet vähän tietoa yrittäjyydestä Kajaanin ammattikorkeakoululta. Suhteutettuna luku 14 insinööriopiskelijoiden tutkimukseen osallistuneiden määrään (95), saadaan luku prosentteina 15 %. Toisin sanoen 15 % tutkimukseen osallistuneista insinööriopiskelijoista katsoi, että yrittäjyys voisi olla heidän eräs vaihtoehto

työllistyy tulevaisuudessa, mutta he eivät ole saaneet Kajaanin ammattikorkeakoululta tarpeeksi tietoa yrittäjyydestä. Tradenomiopiskelijoista myös 14 henkilöä katsoi, että yrittäjyys voisi olla vaihtoehto, mutta tietoa oli saatu vähän. Kuitenkin suhteutettuna luku 14 tradenomiopiskelijoiden vastausmäärään (206), ainoastaan 7 % tradenomiopiskelijoista oli tätä mieltä. Sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoista ainoastaan 5 % ja resonomiopiskelijoista 2 % ilmoitti saaneensa tietoa vähän.

7.7.2 Yrittäjyystietoa, jota vastaajat odottavat Kajaanin ammattikorkeakoululta

Tutkimukseen vastanneet, jotka ilmoittivat saaneensa yrittäjyydestä vähän tietoa Kajaanin ammattikorkeakoululta, saivat vastata avoimeen kysymykseen (LIITE 3). Avoimessa kysymyksessä heitä pyydettiin kertomaan, minkälaista tietoa he yrittäjyydestä haluaisivat. Tutkimukseen osallistuneet kaipasivat konkreettisia neuvoja ja tietoja siitä, kuinka yritys käytännössä perustetaan. Esimerkiksi mihin ja miten yrityksen perustamisilmoitus tehdään. Mitä muita ja millaisia lomakkeita ja kaavakkeita tulee täyttää, ja mihin ne toimitetaan (ennakkoverovelvollisuus, arvonlisäverovelvollisuus ja erilaiset vakuutukset). Erilaisista yritystuista kaivattiin myös käytännön tietoa. Esimerkiksi miten ja mistä starttirahaa haetaan ja miten yrityksen alkurahoitus käytännössä ylipäättään tapahtuu.

”Yrityksen perustamisesta, paperisodasta ja mistä kaikki aloitetaan ja miten aivan aluksi toimitaan. Jos minulla on yritysidea, minne menen tai mihin otan yhteyttä?”

”Siitä miten käytännössä sais oman ”liiterin” käyntiin.”

”Yrityksen perustaminen, rahoitus, lakiasiat, verotusasiat, henkilöstön palkkaaminen.”

”Tietoa käytännön asioista kuten luvat, laki, verotus, ym. Byrokratia ja realistisia kertomuksia yrittäjien elämästä.”

Lisäksi kaivattiin, että joku pienyrittäjä tulisi kertomaan oman yrityksensä käynnistämisestä ja alkuvaiheista. Yrittäjyysopintoja opettamaan toivottiin henkilöitä, joilla on omakohtaista kokemusta yrittämisestä. Yrityksen konkurssitilanteen hoitamiseen kaivattiin myös tietoa ja neuvoja. Lisäksi toivottiin, että yrittäjyysopetuksessa ja esimerkeissä käytettävät luvut ja asiat olisivat sopivan ja ymmärrettävän pieniä, eikä ”miljoona tasolla ja Nokian kokoisia”.

”Yrittäjän oikeuksista, eläketurvasta ym. käytännön asioista eli kuinka yrittäjä voi turvata toimeentulonsa kun yritystä ei enää ole tai se menee konkurssiin tms.”

”Yrittäjien ja mielellään pienyrittäjien omia kokemuksia, eri aloilta ja eri paikkakunnilta.”

”Että muutama yrittäjä tulis kertomaan aiheesta ja kokemuksistaan.”

”Oikeita yrittäjiä luennoimaan ja kertomaan yrittämisestä.”

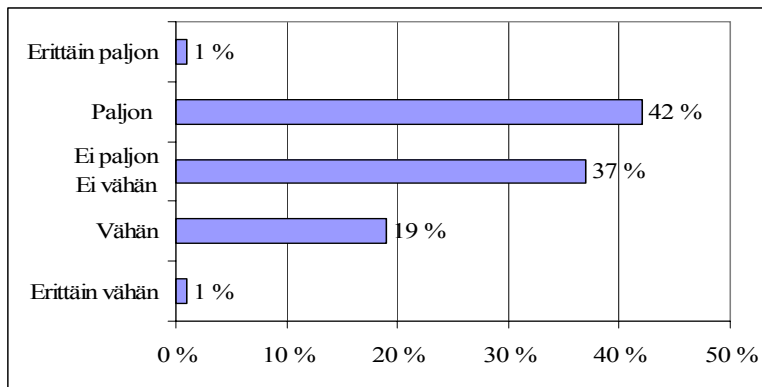
”Opettajiksi tulisi saada yrittäjiä tai jotka ovat toimineet yrittäjinä lähiaikana.”

”Riskeistä haluaisin kuulla sekä mahdollisuuksista löytää liiketuttavia joiden kanssa voisi perustaa yhteisen yrityksen.”

”Paljon teoriaa Nokian kokoisista yrityksistä, tavallisista pk-yrityksistä ei mitään. Monia asioita esim. kirjanpitoa tai tilintarkastusta käsitellään ”miljoona-tasolla”. Miksi ei käsitellä ihan tavallisen yrityksen tavallisia asioita, välillä.”

7.8 Yrittäjyyden yleinen arvostus

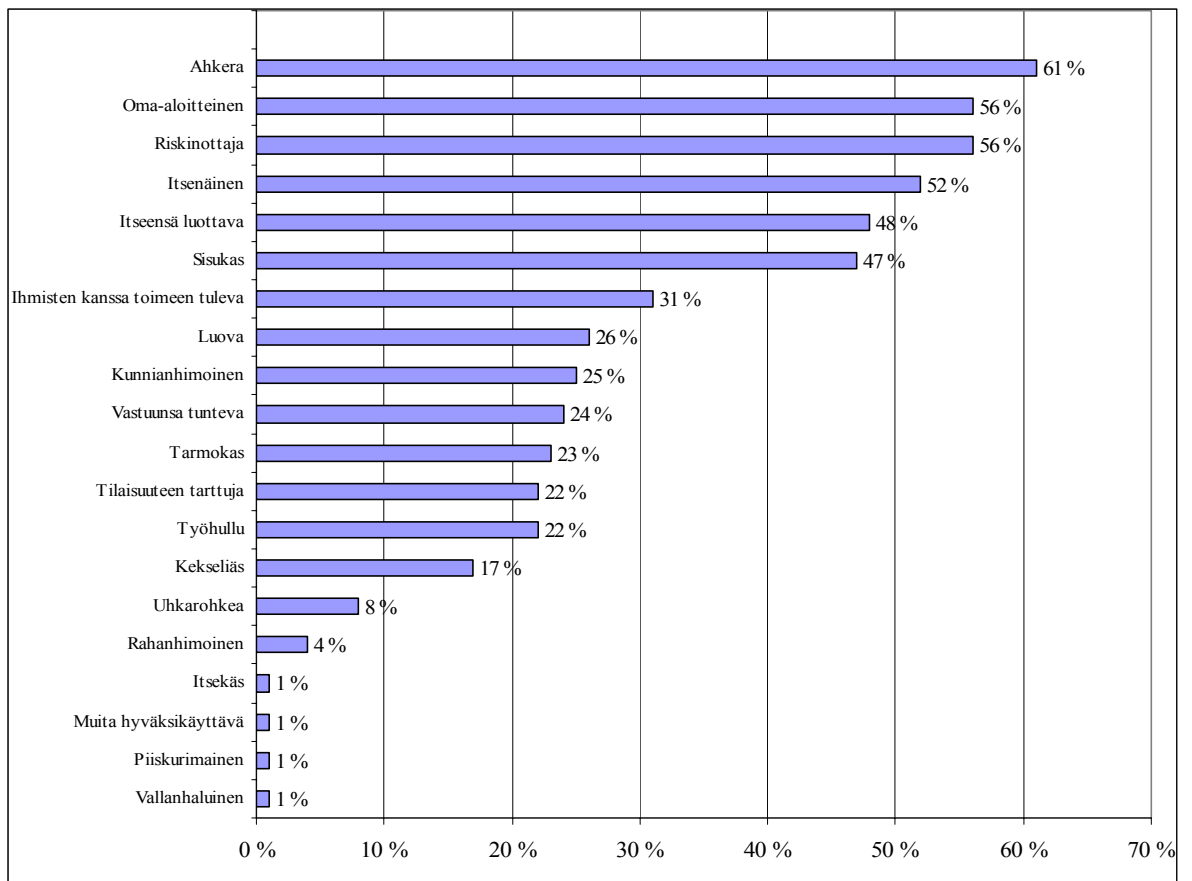
Vastanneista (n=449) 43 % katsoi, että yrittäjyyttä arvostetaan yleisesti paljon tai erittäin paljon. Vastaajista 20 % mielsi yrittäjyyden yleisen arvostuksen vähäiseksi. Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa mielikuvassa. Samoin iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutusalalla ja maakunnalla ei ollut vaikutusta mielikuvan muodostumiseen. Myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

Kuvio 22. Yrittäjyyden yleinen arvostus

7.9 Vastaajien mielikuva yrittäjästä

Tutkimukseen osallistuneita pyydettiin valitsemaan annetuista vaihtoehdoista viisi kuvaavinta adjektiivia yrittäjästä. Yrittäjää kuvaavimmaksi adjektiiviksi nousi ahkera. Vastaajista 61 % eli 274 henkilöä mielsi yrittäjän ahkeraksi. Toiseksi kuvaavimmaksi nousivat omaaloitteinen ja riskinottaja. Vastaajista 56 % eli 251 henkilöä arvioi yrittäjän olevan omaaloitteinen ja riskinottaja. Itsenäiseksi yrittäjän koki 52 % vastaajista. Viidenneksi kuvaavimmaksi adjektiiviksi nousi itseensä luottava. Vastaajista 48 % eli 215 henkilöä arvioi yrittäjän olevan itseensä luottava. Näiden lisäksi yrittäjät ovat sisukkaita ja ihmisten kanssa toimeen tulevia. Vähiten yrittäjää kuvasivat adjektiivit vallanhaluinen, piiskurimainen, muita hyväksikäyttävä ja itsekäs. Myöskään rahanhimoinen ja uhkarohkea eivät tutkimukseen osallistuneiden mielestä kuvanneet yrittäjää.

Kuvio 23. Vastaajien mielikuva yrittäjistä

Sekä miehet että naiset mielsivät yrittäjän yhtä ahkeraksi. Iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla ei ollut vaikutusta. Myöskään maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Yrittäjäperhetausta ja läheisten ystävien tai sukulaisten toimiminen yrittäjänä ei myöskään vaikuttanut mielikuvaan. Sitä vastoin ne vastaajat, joilla oli työkokemusta pienyrityksistä, mielsivät yrittäjän ahkerammaksi kuin ne, joilta se puuttui ($p=0,047$).

Vastaajista 56 % arvioi yrittäjän oma-aloitteiseksi. Sukupuolella, iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla ei ollut vaikutusta. Myöskään maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Ne vastaajat, joiden läheiset ystävät tai sukulaiset toimivat yrittäjinä, pitivät yrittäjiä oma-aloitteisempina kuin vertailuryhmä ($p=0,034$). Perhetaustalla ja vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

Riskinottajaksi yrittäjän arvioivat 56 % vastaajista. Sukupuolella, iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla ei ollut vaikutusta. Myöskään maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Näi-

den lisäksi myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyys-
taustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

Vastaajista 52 % arvioivat yrittäjän itsenäiseksi. Naiset mielsivät yrittäjät itsenäisemmiksi
kuin miehet ($p=0,017$). Iällä ja opiskeluvuosilla ei ollut vaikutusta. Koulutusaloittain tar-
kasteltuna sairaanhoitaja – ja terveydenhoitajakoulutuksen opiskelijat arvioivat yrittäjät it-
senäisimmiksi ($p=0,006$). Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittä-
jyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

Itseensä luottavaksi yrittäjän kokivat 48 % vastaajista. Naisten ja miesten välillä eroa ei ol-
lut. Iällä, opiskeluvuosilla, koulutuslalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut.
Myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä
vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

7.10 Vastaajien yrittäjyysarvot

Vastaajista puolet mielsi, että yrittäjyyttä arvostetaan. Naisten ja miesten välillä ei ollut
eroa mielipiteessä. Iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla ei ollut vaikutusta. Kainuulaisten
mielestä yrittäjyyttä arvostetaan enemmän kuin muiden maakuntalaisten mielestä
($p=0,029$). Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla se-
kä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

Noin 62 % vastaajista koki, että yrittäjältä vaaditaan hyvää ihmistuntemusta. Naiset olivat
miehiä enemmän tätä mieltä ($p=0,013$). Ikäluokittain tarkasteltuna, mitä vanhempi vastaaja
oli, sitä enemmän he arvioivat, että yrittäjältä vaaditaan hyvää ihmistuntemusta ($p=0,033$).
Opiskeluvuosien määrällä ja koulutusohjelmalla ei ollut vaikutusta. Maakunnittain tarkas-
teltuna eroa ei ollut. Myöskään perhetaustalla ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittä-
jyystaustalla ei ollut vaikutusta. Työkokemuksella näyttäisi olevan vaikutusta mielikuvan
syntyyn. Ne vastaajat, joilla oli työkokemusta, mielsivät vertailuryhmää enemmän, että yrit-
täjältä vaaditaan hyvää itsetuntemusta ($p=0,031$)

Vastaajista 60 % arvioi, ettei Suomessa arvosteta liikaa yksityisyrittämistä. Ainoastaan
kymmenesosa tutkimukseen osallistuneista ilmaisi, että yksityisyrittämistä arvostetaan

Suomessa liikaa. Sukupuolella, iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutuslalla ja maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Yrittäjäperhetaustaa omaavat olivat vertailuryhmää enemmän sitä mieltä, ettei yrittäjyyttä arvosteta liikaa Suomessa ($p=0,047$). Sitä vastoin läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla ei ollut vaikutusta. Työkokemusta pienyrityksistä hankkineilla ero oli selkeä työkokemusta vailla oleviin. Ne, joilta työkokemusta löytyi, arvioivat vertailuryhmää enemmän, ettei yrittäjyyttä arvosteta liikaa Suomessa ($p=0,002$).

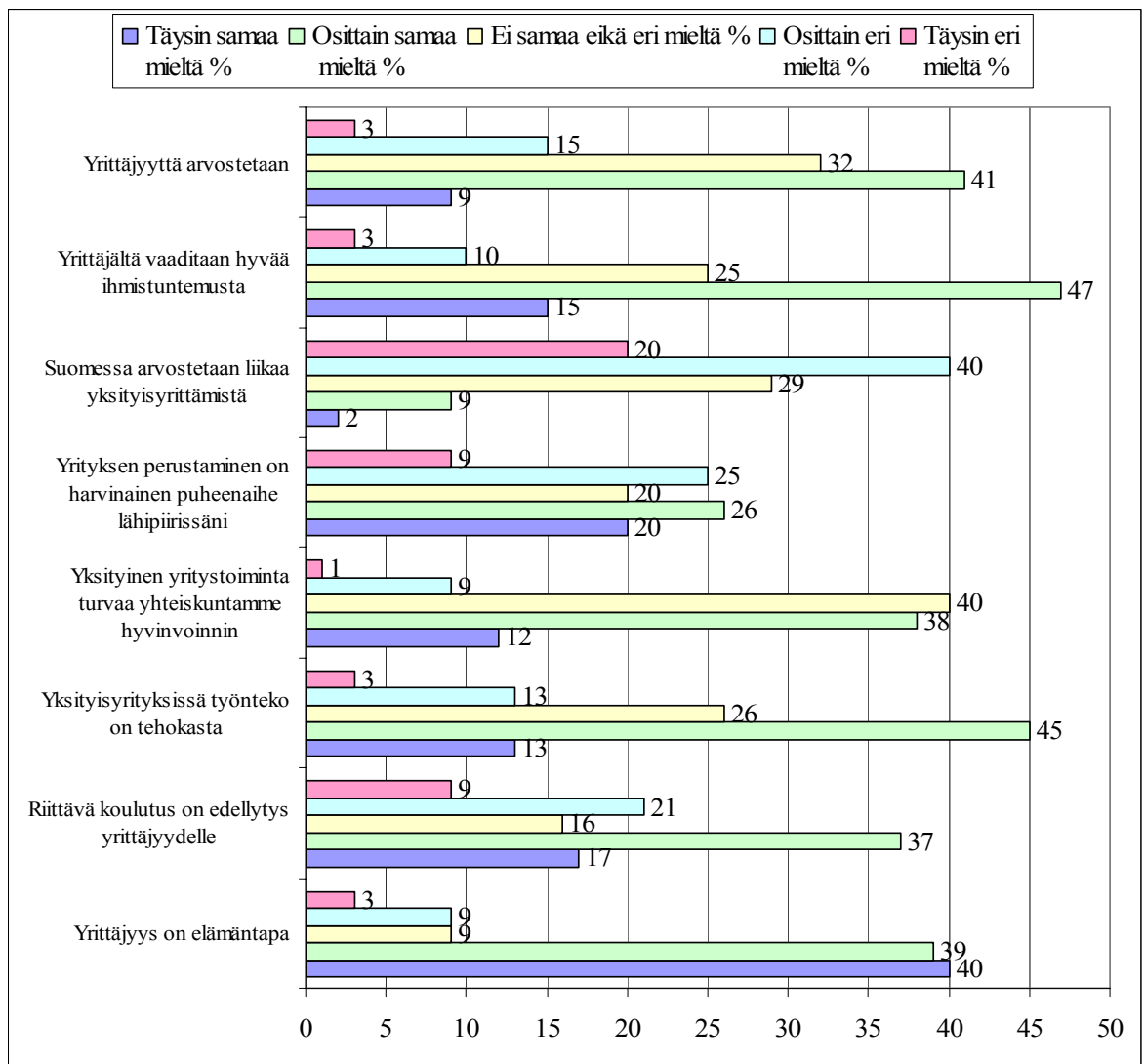
Vastaajista 46 % ilmoitti yrityksen perustamisen olevan harvinainen puheenaihe lähipiirissään. Kuitenkin 34 % ilmaisi olevansa eri mieltä asiasta, toisin sanoen asiasta keskustellaan lähipiirissä. Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa. Iällä ja opiskeluvuosilla ei ollut vaikutusta. Koulutusaloittain tarkasteltuna ero oli merkitsevä ($p=0,007$). Restonomiopiskelijoista 43 % ilmoitti keskustelewansa asiasta, insinööriopiskelijoista ainoastaan 26 %, tradenomiopiskelijoista 36 % ja sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoista 29 %. Maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Perhetaustalla ei ollut vaikutusta. Ne vastaajat, joiden läheisissä ystävissä tai sukulaisissa ei ole yrittäjiä, keskustelewat asiasta vähemmän kuin ne, joilla on yrittäjystäviä tai sukulaisia ($p=0,007$). Samoin työkokemus vaikutti siten, että ne, joilta työkokemus puuttuu, keskustelewat asiasta vähemmän kuin ne, joilla on työkokemusta pienyrityksistä ($p=0,001$).

Vastaajista puolet arvioi, että yksityinen yritystoiminta turvaa yhteiskuntamme hyvinvoinnin. Ainoastaan kymmenesosa vastaajista oli eri mieltä asiasta. Naisten ja miesten välillä eroa ei ollut. Iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutuslalla ja maakunnittain tarkasteltuna eroa vastauksissa ei ollut. Työkokemusta omaavat olivat vertailuryhmää enemmän sitä mieltä, että yksityinen yritystoiminta turvaa yhteiskuntamme hyvinvoinnin ($p=0,033$). Vastaavasti yrittäjyysperhetaustalla ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyydellä ei ollut vaikutusta mielipiteen muodostumiseen.

Lähes 60 % mielsi työnteon tehokkaaksi yksityisyrietyksissä. Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa. Iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Vastaajat, joiden läheiset ystävät tai sukulaiset ovat yrittäjinä, mielsivät vertailuryhmää enemmän työnteon tehokkaaksi yksityisyrietyksissä ($p=0,020$). Sen sijaan perhetaustalla ja vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielipiteen muodostumiseen.

Riittävää koulutusta edellytyksenä yrittäjyydelle pitivät 54 % vastaajista. Vastaavasti 30 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei riittävä koulutus ole edellytyksenä yrittäjyydelle. Naiset pitivät koulutusta huomattavasti miehiä tärkeämpänä ($p=0,001$). Iällä ja opiskeluvuosien määrällä ei ollut vaikutusta mielipiteeseen. Koulutusaloista sairaanhoitaja – ja terveydenhoitajakoulutuksen opiskelijoista peräti 70 % piti riittävää koulutusta edellytyksenä yrittäjyydelle, insinööriopiskelijoista ainoastaan 44 %, tradenomiopiskelijoista 52 % ja restonomiopiskelijoista 56 % ($p=0,046$). Maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Yrittäjäperhetaustaa omaavat eivät pitäneet riittävää koulutusta yhtä tärkeänä kuin ne, joiden vanhemmat eivät ole yrittäjiä ($p=0,012$). Läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla ja vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvaan.

Yrittäjyyttä elämäntapana piti 79 % vastaajista. Kymmenesosa oli asiasta eri mieltä. Miehet olivat naisia vähemmän sitä mieltä, että yrittäjyys on elämäntapa ($p=0,039$). Iällä ja opiskeluvuosilla tarkasteltuna eroa ei ollut. Koulutusaloista sairaanhoitaja – ja terveydenhoitajakoulutuksen opiskelijoista peräti noin 90 % mielsi yrittäjyyden elämäntavaksi, insinööriopiskelijoista puolestaan 63 %, tradenomiopiskelijoista 81 % ja restonomiopiskelijoista 81 % ($p=0,000$). Maakunnittain eroa ei ollut. Vastaavasti yrittäjyysperhetaustalla ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyydellä ei ollut vaikutusta mielipiteen muodostumiseen. Mikäli vastaajilla löytyi työkokemusta pienyrityksistä, mielsivät he vertailuryhmää enemmän yrittäjyyden elämäntavaksi ($p=0,018$).

Kuvio 24. Vastaajien yrittäjyysarvot

7.11 Mielikuvat yrittäjyydestä

Vastaajista 51 % mielsi yrittäjän toimeentulon epävarmaksi. Eri mieltä asiasta oli 17 % vastaajista. Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa. Iällä, opiskeluvuosilla ja koulutusosalalla ei ollut vaikutusta. Vertailtaessa kainuulaisten vastauksia muiden maakuntalaisten vastauksiin, merkitsevää eroa ei ollut. Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan muodostumiseen.

Vastaajista 34 % oli sitä mieltä, että kouluissa tuodaan riittävästi esiin yrittäjyyttä uravaihtoehtona. Kuitenkin 30 % vastaajista oli eri mieltä asiasta. Miehet olivat naisia enemmän

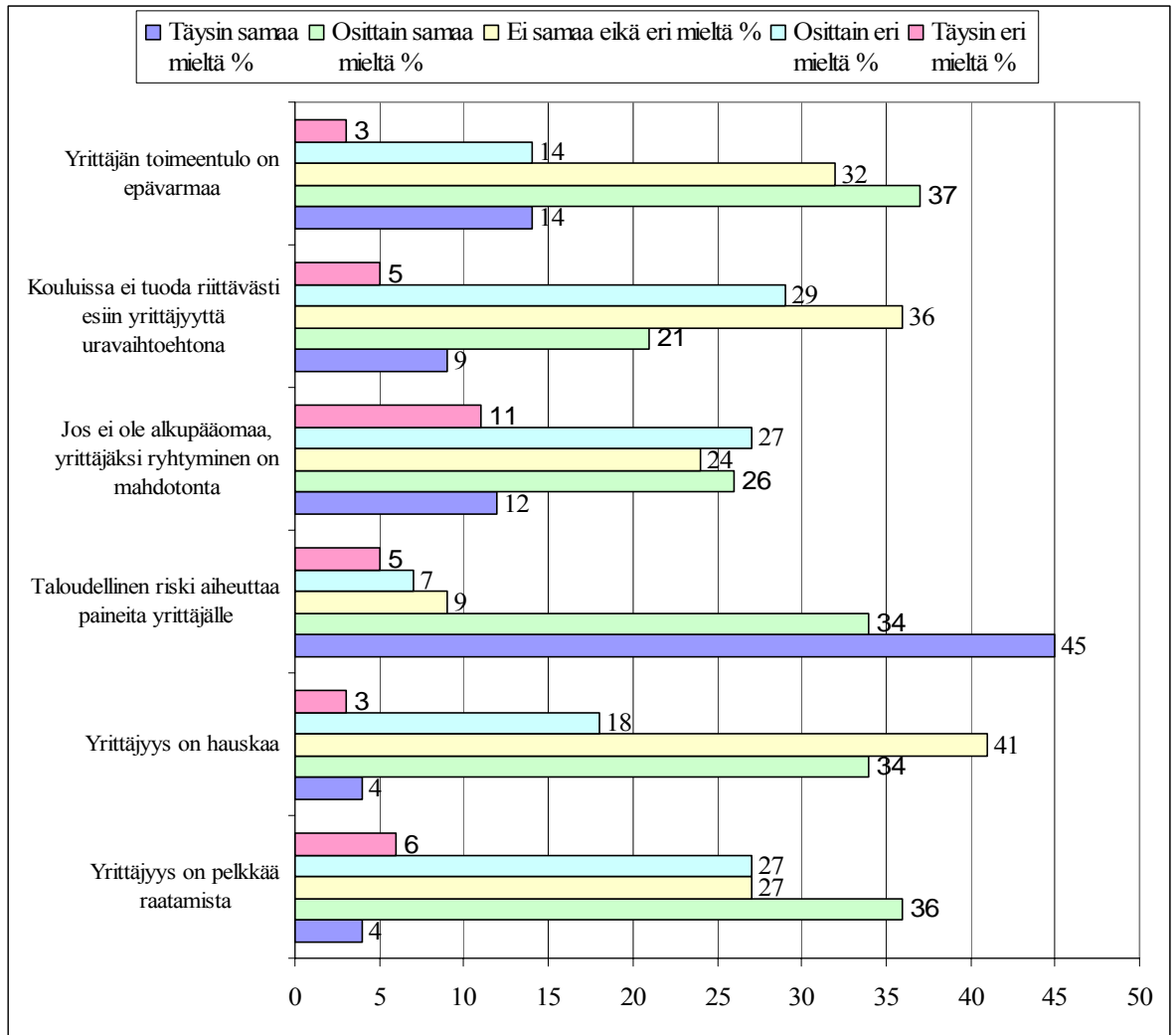
sitä mieltä, ettei yrittäjyyttä uravaihtoehtona tuoda riittävästi esiin kouluissa ($p=0,001$). Iällä ei ollut vaikutusta. Toisen vuosikurssin opiskelijoista peräti 40 % koki, ettei yrittäjyyttä tuoda riittävästi esiin. Kolmannen vuosikurssin opiskelijoista ainoastaan 25 % oli tätä mieltä ($p=0,002$). Koulutusaloittain ja maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Ilman alkupääomaa yrittäjäksi ryhtymisen mahdottomaksi koki peräti 38 % vastaajista. Kuitenkin saman verran, eli 38 % vastaajista, arvioi ettei se ole mahdotonta. Naisten ja miesten välillä eroa ei ollut. Iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla ei ollut vaikutusta mielikuvan muodostumiseen. Myöskään maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Vastaajista lähes 80 % mielsi taloudellisen riskin aiheuttavan paineita yrittäjälle. Naisten ja miesten välillä merkitsevää eroa ei ollut. Iällä, opiskeluvuosilla ja koulutuslalla ei ollut vaikutusta. Kainuulaisten mielestä taloudellinen riski aiheuttaa enemmän paineita yrittäjälle kuin muiden maakuntalaisten mielestä ($p=0,007$). Yrittäjyysperhetaustalla ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta.

Noin 38 % vastaajista mielsi yrittämisen hauskaksi. Vastaavasti 21 % vastaajista oli asiasta eri mieltä. Sukupuolella, iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutuslalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Myöskään Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Yrittäjyyden pelkäsi raatamiseksi arvioi 40 % vastaajista. Kuitenkin 33 % oli asiasta eri mieltä. Naisten mielestä (43 %) yrittäjyys oli enemmän raatamista kuin miesten mielestä (30 %). Ero oli tilastollisesti merkitsevä ($p=0,002$). Iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutuslalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut mielikuvan muodostumisessa. Myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Kuvio 25. Vastaajien mielikuva yrittäjyydestä

7.12 Asenteet yrittäjyyttä kohtaan

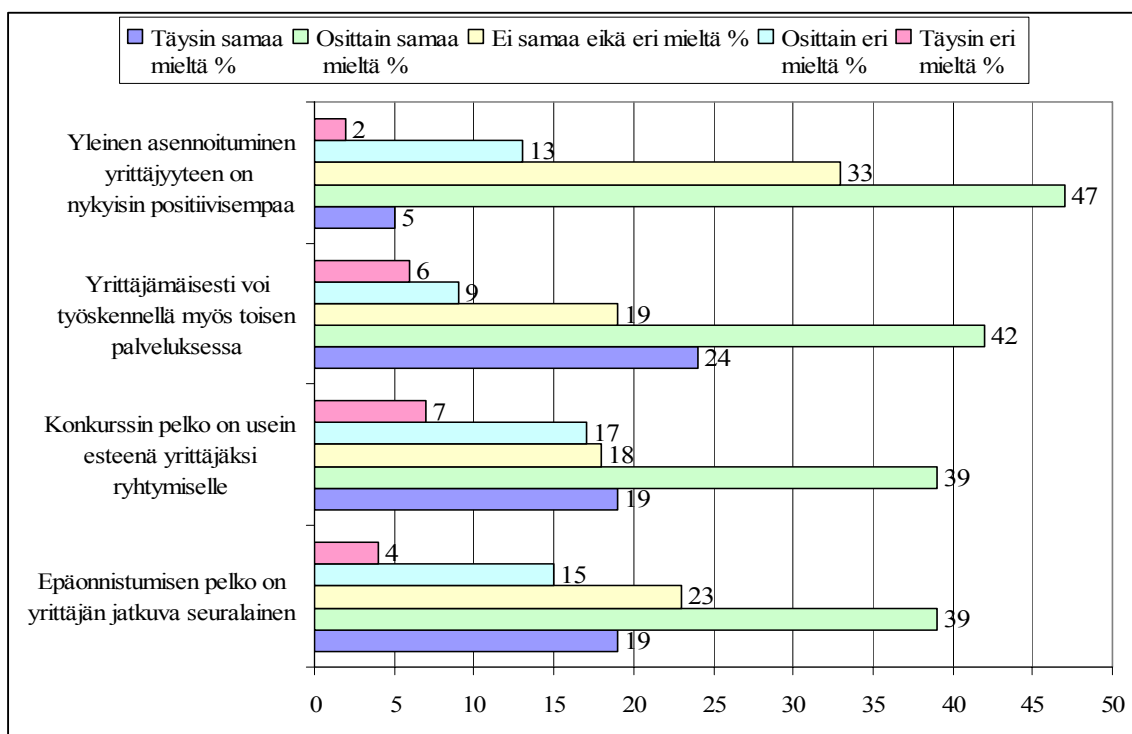
Yli puolet vastaajista koki yrittäjyyteen asennoitumisen olevan nykyisin positiivisempaa. Vastaavasti 15 % vastaajista oli eri mieltä. Naisten mielestä asennoituminen on miehiä positiivisempaa ($p=0,018$). Iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutusallalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Myöskään Yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Vastaajista 66 % arvioi, että yrittäjämäisesti voi työskennellä myös toisen palveluksessa. Ainoastaan 15 % oli asiasta eri mieltä. Naisten ja miesten välillä eroa ei ollut. Iällä, opiske-

luvuosien määrällä, koulutusosalalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Myöskään yrittäjyysperhetaustalla ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn. Työkokemusta omaavat vastaajat mielsivät vertailuryhmää enemmän, että yrittäjämäisesti voi työskennellä myös toisen palveluksessa ($p=0,031$).

Vastaajista 58 % arvioi, että konkurssin pelko on usein esteenä yrittäjäksi ryhtymiselle. Vastaavasti 24 % vastaajista oli eri mieltä asiasta. Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa. Myöskään iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutusosalalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Lisäksi yrittäjyysperhetaustalla ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn. Ne, joilla oli työkokemusta, kokivat vertailuryhmää enemmän konkurssin pelon olevan este yrittäjäksi ryhtymiselle ($p=0,046$).

Epäonnistumisen pelon arvioi yrittäjän jatkuvaksi seuralaiseksi 58 % vastaajista. Vastaavasti 19 % oli asiasta eri mieltä. Naisten ja miesten välillä eroa ei ollut. Myöskään iällä, opiskeluvuosien määrällä, koulutusosalalla sekä maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Näiden lisäksi myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

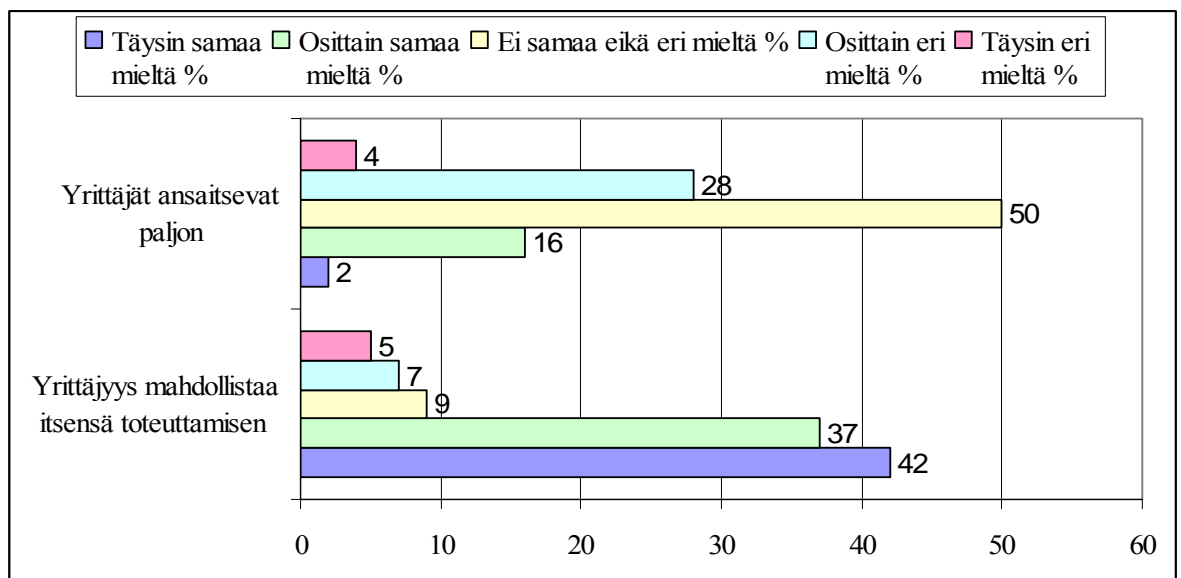

Kuvio 26. Vastaajien asenteet yrittäjyyttä kohtaan

7.13 Yrittäjyysmotivaatio

Ainoastaan 18 % vastaajista arvioi, että yrittäjät ansaitsevan paljon. Vastaavasti 32 % vastaajista oli eri mieltä. Miehet olivat naisia enemmän sitä mieltä, että yrittäjät ansaitsevat paljon ($p=0,007$). Iällä, opiskeluvuosien määrällä ja koulutusosalalla ei ollut vaikutusta. Maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Vastaajista 79 % mielsi yrittäjyyden mahdollistavan itsensä toteuttamisen. 12 % oli asiasta eri mieltä. Naiset arvioivat miehiä enemmän itsensä toteuttamisen mahdollisuuden yrittäjänä ($p=0,004$). Iällä ja opiskeluvuosien määrällä ei ollut vaikutusta. Koulutusaloittain tarkasteltuna, insinööriopiskelijat (67 %) olivat vähiten sitä mieltä, että yrittäjyys mahdollistaisi itsensä toteuttamisen. Vastaavasti tradenomi-, restonomi- sekä sairaanhoito- ja terveydenhoito-opiskelijoista noin 80 % arvioi yrittäjyyden mahdollistavan itsensä toteuttamisen ($p=0,034$). Maakunnittain tarkasteltuna eroa ei ollut. Myöskään yrittäjyysperhetaustalla, läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyystaustalla sekä vastaajien työkokemuksella ei ollut vaikutusta mielikuvan syntyyn.

Kuvio 27. Vastaajien yrittäjyysmotivaatio

8 POHDINTA

Tutkimuksen tulokset kertovat tilanteesta, joka vallitsi syksyllä 2004 Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa yrittäjyyteen suhtautumisessa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen, ketkä kokivat yrittäjyyden vaihtoehdokseen työllistyä tulevaisuudessa sekä kiinnostuneet olemassa olevien yritysten jatkajat. Tutkimuksessa tarkasteltiin eri taustamuuttujien vaikutusta vastaajien yrittäjyysarvoihin, -mielikuviin, -asenteisiin ja – motivaatioihin.

Tutkimukseen osallistui 449 henkilöä. Tradenomi- ja restonomiopiskelijoiden vastausprosentti oli suurempi, kuin mitä heitä opiskelee Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Tämä voi johtua siitä, että näille koulutusaloille on suuntautunut yleensä aktiivisempia henkilöitä. Koulutusaloittain yrittäjyyskiinnostuneisuudessa ei ollut eroja.

Tutkimuksen tulosten mukaan Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden asenteet ja mielikuvat yrittäjyyttä kohtaan ovat erittäin myönteisiä. Lähes puolet tutkimukseen osallistuneista, eli 220 henkilöä, kokivat yrittäjyyden olevan heidän eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa. Miehet olivat naisia kiinnostuneempia, mutta kuitenkin on huomioitava, että naisistakin 44 % arvioi yrittäjyyden vaihtoehdokseen työllistyä tulevaisuudessa. Maakunnittain tarkasteltuna on huomioitava, että kainuulaiset olivat muiden maakuntalaisten kanssa yhtä kiinnostuneita yrittäjyydestä. Työkokemus pienyrityksistä ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyys vaikuttivat merkitsevästi yrittäjyyteen kiinnostuneisuudessa. Näiden kautta välittynyt pienyrittäjän roolimalli näkyy tutkimustuloksissa. Yrittäjyyskiinnostuneisuus on kasvanut ehkä senkin takia, että mahdollisuudet vakituisen työhön ovat jatkuvasti hiipuneet. Nekin, jotka pääsevät vakituisiin töihin, huomaavat olevansa irtisanottuja en-

sisaneerausten jälkeen. Yrittämisen epävarmuus alkaa kiehtoa, kun sitä vertaa palkkatyön epävarmuuteen.

Yrittäjyydestä syntynyt negatiivinen mielikuva oli selvästi yhteydessä yrittäjyshalukkuuteen. Lähes 60 % niistä vastaajista, joille oli syntynyt negatiivinen mielikuva yrittäjyydestä, eivät kokeneet yrittäjyyttä vaihtoehtokseen työllistyä tulevaisuudessa. Vastaavasti 72 % vastaajista, joille oli syntynyt positiivinen mielikuva, kokivat yrittäjyyden olevan vaihtoehto työllistymiseen tulevaisuudessa. Työkokemus pienyrityksistä ja läheisten ystävien tai sukulaisten yrittäjyys vaikuttivat merkittävästi myös positiivisen mielikuvan syntyyn. Roolimallin omaksuminen ja vaikuttaminen näkyy tässäkin kohdassa.

Negatiivisen mielikuvan muuttamiseen voidaan yrittää vaikuttaa esimerkiksi eri medioiden välityksellä. Teoriaosuudessa olleessa suorassa lainauksessa ministeri Paula Lehtomäki huomauttaa, että ”Tärkeässä asemassa on kuva, jonka yrittäjät itse työstään antavat. Ei ole synti myöntää, että yrittäminen voi olla joskus kivaakin. Yrittämisen julkista kuvaa ei tulisi kokonaan leimata negatiivisesti värityneillä argumenteilla.” Mielestäni yrittäjien on uskallettava näyttää ja kertoa myös yrittämisen valoisampi puoli; menestyminen. Tämä on yksi keino lisätä yrittäjyyden houkuttelevuutta uravaihtoehtona. Lisäksi sillä voisi olla vaikutusta asenteiden ja mielikuvien muokkaamiseen yrittäjyyttä kohtaan entistä positiivisemmaksi.

Lähivuosina eläkkeelle jääviä yrittäjiä tulee olemaan erittäin paljon. Läheskään kaikilla yrittäjillä ei ole yritykselleen jatkajaa tiedossa. Ellei uusia yrittäjiä ja olemassa olevien yritysten jatkajia löydy, on monen yrityksen uhkana lopettaminen. Kansantalouden kannalta on erittäin tärkeää, että hyvin toimeen tulevat yritykset voivat jatkaa toimintaansa, vaikka yrittäjä ei jatkaisikaan. Kainuulaisten yrittäjyysaktiivisuus on viime vuosiin saakka ollut hyvin alhainen yrittäjyysperinteiden puuttumisen vuoksi. Tämän tutkimuksen tuloksien myötä vaikuttaisi kuitenkin siltä, että yrittäjyyskasvatuksen ja – asennemuokkauksen myötä, yrittäjyyskiinnostuneisuus ja yrittäjyysaktiivisuus ovat kääntyneet nousuun myös kainuulaisilla.

Tutkimukseen osallistuneista peräti 138 henkilöä olisi kiinnostunut jatkamaan olemassa olevaa yritystä. Kainuulaisittain tarkasteltuna tulos oli erittäin positiivinen, kainuulaisista vastaajista 95 henkilöä oli kiinnostunut olemassa olevan yrityksen jatkamisesta. Naiset olivat yhtä kiinnostuneita olemassa olevan yrityksen jatkamisesta kuin miehet. Ehkä naiset

kokevat, että on helpompi ryhtyä jatkamaan valmista yritystä kuin perustaa alusta asti uusi. Se selittäisi eron sukupuolten välillä, jossa tarkasteltiin yrittäjyyttä vaihtoehtona työllistyä tulevaisuudessa verrattuna olemassa olevan yrityksen jatkamiseen.

Tässä onkin erittäin suuri haaste, niin kainuulaisilla yrittäjyysorganisaatioilla ja etujärjestöillä sekä koulutusjärjestelmällä kuin valtakunnallisella tasolla toimivilla järjestöillä, saada yrittäjyydestä kiinnostuneet opiskelijat ja eläkkeelle pian jäävät yrittäjät kohtaamaan toisensa.

Opetusministeriö on antanut yrittäjyyteen liittyvät teemat ja ohjeistukset koulumuodoittain. Kajaanin ammattikorkeakoulu on pystynyt toteuttamaan ammattikorkeakouluille annetut yrittäjyysteemat ja tavoitteet erittäin esimerkillisesti. Tämä kuvastuu selvästi, tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden antamasta arvostuksesta yrittäjyyteen suhtautumisessa Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Tutkimukseen vastanneista peräti 75 % koki Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautuvan positiivisesti yrittäjyyteen. Naiset kokivat suhtautumisen positiivisemmaksi kuin miehet. Koulutusaloittain tarkasteltuna pystyttiin havaitsemaan, että insinöörikoulutuksessa opiskelevien henkilöiden mielestä suhtautuminen oli negatiivisempaa kuin muiden koulutusalojen opiskelijoiden mielestä.

Opinnäytetöiden ja harjoittelun kytkemistä työelämään ja kehittämistä pk-yrityksissä, omassa tai perhey yrityksessä tulee edelleen kehittää ja syventää. Samoin liiketoimintaosaamista tulee edelleen kehittää kaikilta osin. Projektioppiminen on yksi erittäin hyvä väline yrittäjyysoppimiseen. Yrittäjyysopetuksen tulee olla kansantajuista ja läheistä. Yrittäjien vierailuja ja mahdollisesti heidän käyttämistään myös opettajina tulisi lisätä, sillä sen avulla opiskelijat pystyisivät varmasti paremmin omaksumaan yrittäjän roolimallin. Koulu on yksi väylä, jolla pystytään vaikuttamaan asenteisiin ja mielikuviin yrittäjyyttä kohtaan.

Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden oppimisyritys Kajability Oy:n toimintaa on ehdottomasti jatkettava ja kehitettävä. On syytä muistuttaa, että tämän oppimisyrittäksen kautta on viime vuosien aikana Kajaanin ammattikorkeakoulusta valmistuneista moni jäänyt Kainuuseen ja perustanut oman yrityksen. Kajability Oy:n houkuttelevuutta opiskelijoiden keskuudessa tulee lisätä. Lisäksi tulee varmistaa, että oppimisyrittäksen toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen on resurssoitu riittävästi mentoreita.

Tutkimukseen vastanneista 30 % oli sitä mieltä, että Kajaanin ammattikorkeakoulu antaa yrittäjyydestä paljon tietoa. Kuitenkin 18 % vastaajista mielsi tiedonsaannin vähäiseksi. Miehet ja koulutusaloittain tarkasteltuna insinööriopiskelijat ilmoittivat saaneensa vähiten tietoa. Kuten jo aiemmin todettiin, lähes 60 % tutkimukseen vastanneista miehistä ilmaisi yrittäjyyden olevan heidän eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa. Tämän johdosta yrittäjyysopetusta tulee tehostaa eritoten miesvaltaisella insinööripuolella.

Opiskelijoille syntynyt kuva yrittäjästä on erittäin myönteinen. Tyypilliseen yrittäjään liitettiin paljon tavoiteltavia ihannekansalaisen ominaisuuksia kuten ahkeruus, oma-aloitteisuus, itsenäisyys, itseensä luottava, sisukkuus jne. Riskinottajaksi yrittäjän mielsivät 56 % vastaajista. Huonoimmin tyypillistä yrittäjää kuvasivat adjektiivit itsekäs, muita hyväksikäyttävä, piiskurimainen ja vallanhaluinen. Työkokemusta omaavat mielsivät yrittäjän ahkerammaksi kuin ne, joilla ei ollut työkokemusta pienyrityksistä. Vastaajat, joilla oli yrittäjyystäviä tai –sukulaisia arvioivat yrittäjät oma-aloitteisimmaksi kuin ne, joilla niitä ei ollut. Naiset mielsivät yrittäjät itsenäisemmiksi kuin miehet.

Yrittäjän työtä ei pidetä helppona; 62 % vastaajista arvioi, että yrittäjältä vaaditaan hyvää ihmistuntemusta. Eritoten naiset ja vanhemmat vastaajat olivat tätä mieltä. Lisäksi 54 % piti riittävää koulutusta edellytyksenä yrittäjyydelle. Naiset pitivät koulutusta tärkeämpänä kuin miehet. Sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajakoulutuksen opiskelijoista 70 % arvioi riittävän koulutuksen olevan edellytyksenä yrittäjyydelle. Yrittäjän työn vaativuutta ja raskautta opiskelijoiden mielestä kuvasi myös se, että lähes 80 % vastaajista katsoi taloudellisen riskin aiheuttavan yrittäjille paineita ja yli puolet mielsi yrittäjän toimeentulon epävarmaksi. Lisäksi 40 % vastaajista arvioi yrittäjyyden pelkäksi raatamiseksi, joskin yli kolmannes oli tästä eri mieltä.

Vaikka yrittäjyyttä pidetään vaativana ja raskaana työnä, yrittäjyys kiinnostaa. Lähes puolet tutkimukseen osallistuneista, eli 220 henkilöä, kokivat yrittäjyyden olevan heidän eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa. Kiinnostusta voisi selittää ensinnäkin sillä, että puolet vastaajista koki, että yrittäjyyttä arvostetaan. Toiseksi 79 % vastaajista mielsi yrittäjyyden mahdollistavan itsensä toteuttamisen. Raha ei selitä motivaatiota yrittäjyyskiinnostukseen, sillä ainoastaan 18 % vastaajista arvioi yrittäjien ansaitsevan paljon. Yrittäjyyskiinnostusta voisi lisäksi selittää sillä, että 60 % vastaajista arvioi työnteon tehokkaaksi yksityisyrittäjissä ja puolet katsoi, että yrittäjyys turvaa yhteiskuntamme hyvinvoinnin. Näiden lisäksi

selittäväenä tekijänä voisi olla se, että 52 % vastaajista koki yrittäjyyteen asennoitumisen nykyisin positiivisemmaksi.

Vaikka lähes puolet vastaajista koki yrittäjyyden olevan heidän eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa, 22 % vastaajista ei kokenut yrittäjyyttä vaihtoehtokseen. Yrittäjyyden esteinä miellettiin olevan muun muassa konkurssin pelko, epäonnistumisen pelko, alkupääoman puuttuminen, taloudellinen riski, epävarma toimeentulo sekä se, että kouluissa ei tuoda riittävästi esiin yrittäjyyttä uravaihtoehtona. Vastaajista 58 % arvioi konkurssin ja epäonnistumisen pelon olevan usein esteenä yrittäjäksi ryhtymiselle. Ilman alkupääomaa yrittäjäksi ryhtymisen mahdottomaksi arvioi 38 % vastaajista, joskin saman verran eli 38 % arvioi sen oleva mahdollista. Lähes 80 % vastaajista katsoo taloudellisen riskin aiheuttavan yrittäjille paineita ja yli puolet mielsi yrittäjän toimeentulon epävarmaksi. On ensiarvoisen tärkeää, että myös yrittäjyyden negatiivisista ja ikävistä puolista puhutaan avoimesti. Yrittäjyysopetuksessa tulee käsitellä rohkeasti muun muassa konkurssia.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Mikäli tutkimuksesta olisi haluttu syvällisempi, olisi tiedon saaminen vaatinut enemmän avoimia kysymyksiä ja tutkimukseen olisi voitu liittää kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Esimerkiksi fokus – ryhmähaastattelulla olisi saatu syvällisempiä vastauksia kysymyksiin. Jälkeenpäin todettuna, tutkimuksessa olisi ollut hyvä tarkastella lisäksi minkä kokoisista ja minkä alan yrityksistä vastaajat olisivat olleet kiinnostuneita, sekä minkä alueen he olisivat kokeneet kiinnostavimmalta ja houkuttelevimmalta alueelta yrittäjyydelle. Mutta se lienee jo uuden tutkimuksen aihe.

Tutkimustulokset herättivät siis uusia kysymyksiä ja tutkimusaiheita. Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yrittäjyyteen suhtautuminen oli tämän tutkimuksen mukaan positiivista. Uusien kysymysten ja tutkimusaiheiden lisäksi olisi tärkeätä mitata myös yrittäjyyteen suhtautumista säännöllisin väliajoin. Tutkimuksilla saadaan ensiarvoisen tärkeää tietoa yrittäjyydestä, ja sen avulla voidaan yrittäjyysopetusta kehittää palvelemaan opiskelijoiden tarpeita entistä paremmin.

LÄHTEET

- Aaltonen, T., Heiskanen E. & Innanen P. 2003. Arvot yksilön ja työyhteisön kehittäjänä. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Arenius, P., Autio, E. & Kovalainen, A. 2004. GEM-raportti. Saatavilla: http://www.tuta.hut.fi/units/Isib/research/gem/GEM_REPORT_2003.pdf (Luettu 4.11.2004.)
- Bergström, S. & Leppänen, A. 1999. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Forma, P. 1998. Mielipiteiden muutos ja pysyvyys. Suomalaisen mielipiteet hyvinvointivaltiosta, sosiaaliturvasta ja hyvinvointipalveluista vuosina 1992 ja 1996. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Heikkinen, A-L. 2004. Kainuulaisen yritysideoiden kannattavuuden arviointi. ProStart-yritysideoiden arviointi- ja kehittämisohjelman käyttökelpoisuus ja kehittämistarpeet. Rovaniemi: Lapin yliopisto, Kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta.
- Helkama, K., Liebkind, K. & Myllyniemi, R. 1998. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R. & Vidjeskog, J. 1997. Kehittyvä ihminen. Porvoo: WSOY-Kirjapainoyksikkö.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P 2000. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Huuskonen, V. 1992. Yrittäjäksi ryhtyminen. Teoreettinen viitekehys ja sen koettelu. Raisio: Raision Painopojat Oy.
- Hyrsky, K. & Lipponen, H. 2004. Yrittäjyyskatsaus 2004. Saatavilla: http://www.ktm.fi/chapter_files/YrittAjyyskatsaus_2004.pdf (Luettu 10.11.2004.)

- Isotalo, J. 1998. Yrittäjyyshalukkuus luonnontieteiden sekä yrittäjyyden ja johtamisen opiskelijoiden keskuudessa Kuopion yliopistossa. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Jokiranta, L. Vuoristoratamaista eteenpäinmenoa. 2004. Yrittäjä. 5/2004
- Jukka, P. 1995. Yrittäjyys Suomessa. Keskeisiä tilastoja ja aikasarjoja yrittäjyydestä. Helsinki: Hakapaino Oy. Nro 114.
- Karvinen, H. & Sivonen, H. 2003. Osaston hoitajien ja ylihoitajien käsityksiä motivaatiosta ja työn merkityksistä: Onko työ jotain muuta kuin ”leipätyötä”? Kuopion yliopisto: Terveystieteiden ja – talouden laitos.
- Kivelä, P. 2002. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen. Ammattikorkeakoulussa opiskelevien arvot, asenteet ja intentiot yrittäjyyttä kohtaan sekä perhetaustan vaikutus niihin. Tampere: Multiprint Oy.
- Koiranen, M. 1993. Ole Yrittäjä. Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Koiranen, M. & Pohjansaari, T. 1994. Sisäinen yrittäjyys. Innovatiivisuuden, laadun ja tuottavuuden perusta. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Koskinen, A., Laukkanen, M. & Vanhala, S. 2002. Liiketoiminta ja johtaminen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 3. Uudistettu painos.
- Kyrö, P. 1997. Yrittäjyyden muodot ja tehtävä ajan murroksissa. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House & Lievestuore: ER-Paino Ky.
- Kyrö, P. Sisäinen yrittäjyys. Saatavilla:
http://www.internetix.fi/opinnot/opintojaksot/6tekniikkatalous/yrittajyys2/sisainen_yrittajyys.htm (Luettu 15.11.2004.)
- Leskinen, P-L. Yrittäjyyttä etsimässä. Helsinki: Oy Edita Ab
- Malinen, P. 2004. Yrittäjyysoppiminen Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Julkaisematon. Kajaani
- Mether, J., Hämäläinen H. 1994. Tuntematon asiakas. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.
- Niittykangas, H. 2003. Yrittäjä ja yrityksen toimintaympäristö. Jyväskylän yliopisto: Taloustieteiden tiedekunta. Julkaisuja N:o 134/2003.
- Opetusministeriö. 2004. Yrittäjyyskasvatuksen linjaukset ja toimenpideohjelma. Saatavilla:
<http://www.opetusministerio.fi/julkaisut/koulutus/2004/opm18/opm18.pdf> (Luettu 28.10.2004.)

- Oulun kaupunki, opetustoimi. 2004. Omaehtoinen yrittäjyys. Saatavilla:
<http://edu.ouka.fi/~kallepa/JOY2000/omaehtoinen.html> (Luettu 20.11.2004.)
- Peltonen, M. 1985. Yrittäjyys. Keuruu: Kustannusosakeyhtiön Otavan painolaitokset.
- Puohiniemi, M. 2002. Arvot, asenteet ja ajankuva. Vantaa: Dark Oy.
- Ristimäki, K. 2002. Yrittäjyyskasvatus. Yrittäjyyttä ja kasvatusta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Salmela-Aro, K. & Nurmi J.-E. 2002. Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tilastokeskus. 2004a. Yritysten määrän kasvu on hidastunut 2000-luvulla. Saatavilla:
<http://tilastokeskus.fi/tup/tiedotteet/v2004/003yris.html> (Luettu 20.10.2004.)
- Tilastokeskus. 2004b. Yritysrekisteri. Saatavilla:
<http://tilastokeskus.fi/tk/ys/yritysrekisteri/index.html> (Luettu 25.10.2004).
- Tilastokeskus. 2004. Yritykset toimialoittain. Saatavilla:
<http://statfin.stat.fi/statweb/start.asp?LA=fi&DM=SLFI&lp=catalog&clg=yritykset> (Luettu 22.10.2004).
- Tonttila, K. 2001. Mitä mieltä yrittäjyydestä? Yliopistosta valmistuvien nuorten asenteet yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen. Helsinki: Yliopistopaino.
- Työvoima- ja elinkeinokeskus. 2004. Kainuulaiset pk-yritykset valmistautuvat sukupolvenvaihdoksiin. Saatavilla:
<http://www.tekeskus.fi/web/tekai.nsf/FrameSetFIN?OpenFrameSet> (Luettu 1.10.2004.)
- Väisänen, M. 2004. Kuhmolainen Veikko Heikkinen Kainuun Vuoden Yrittäjä. Hallintokokeilun hyöty täytyy saada ulotettua elinkeinosektorille. Kainuun Sanomat. 31.10.2004, 1, 4.
- Åberg, L. 1989. Viestintä – tuloksen tekijä. Helsinki: Tammer-Paino Oy.
- Yrittäjyyden tulevaisuus Suomessa. 2004. Kainuun Yrittäjät, 70-vuotisjuhlalehti Lokakuu, 2004.

LIITTEET

- Liite 1: Saatekirje
- Liite 2: Kysymyslomake
- Liite 3: Avoin kysymys
- Liite 4: SPSS:n tulokset

Arvoisa Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelija,

tämä tutkimus liittyy opinnäytetyöhön, jolla selvitetään Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen. **Ole hyvä, ja vastaa kyselyyn heti.** Vastaukselasi on tärkeä merkitys tutkimuksen onnistumisen kannalta. Avaa kysymyslomake seuraavasta linkistä:

<http://kysely.kajak.fi:81/palaute19/WebFiles/index.htm>

Selaimen tulee olla Microsoft Internet Explorer. Mikäli linkki ei aukea, sulje muut avoinna olevat selainikkunat ja yritä uudelleen.

Kysymykset ovat mielenkiintoisia ja niihin vastaaminen on vaivatonta. Täytettyäsi lomakkeen lähetät sen painamalla "lähetä" – painiketta. Kaikki vastaukset ovat luottamuksellisia, eikä vastaajaa voida tunnistaa.

Kiitos mielenkiinnostasi jo etukäteen.

Kunnioitavasti,

Auli Eronen

Tradenomiopiskelija, Kajaanin ammattikorkeakoulu

KYSYMYSLOMAKE

1. Sukupuoli

Nainen

Mies

2. Ikä

3. Monesko opiskeluvuosi sinulla on menossa Kajaanin ammattikorkeakoulussa?

1.

2.

3.

4. tai useampi

4. Koulutusalaasi.

Tradenomikoulutus

Insinöörikoulutus

Sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutus

Restonomikoulutus

5. Koulutusohjelmasi.

Liiketalouden koulutusohjelma

Degree Programme in International Business (BBA)

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma

Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma

Rakennustekniikan koulutusohjelma

Tietotekniikan koulutusohjelma

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma

Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Matkailun koulutusohjelma

Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

6. Mistä maakunnasta olet kotoisin?

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Itä-Uusimaa
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Pirkanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Lappi

7. Oletko yrittäjäperheestä? (= jompikumpi tai molemmat vanhemmat/huoltajat ovat olleet tai ovat yrittäjiä)

- Kyllä
- Ei

8. Onko läheisissä ystävissäsi tai sukulaisissasi yrittäjiä?

- Kyllä
- Ei

9. Onko sinulla työkokemusta pienyrityksistä? (työntekijöitä alle 20)

- Kyllä
- Ei

10. Koetko yrittäjyyden olevan eräs vaihtoehtosi työllistyä tulevaisuudessa?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

LIITE 2 3(5)

Jos vastasit kohtaan 10. Kyllä, vastaa myös kohtaan 11. Jos vastasit kohtaan 10. Ei tai En osaa sanoa siirry kysymykseen 12.

11. Mikäli yrittäjyys voisi olla eräs vaihtoehtosi työllistyä tulevaisuudessa, olisitko kiinnostunut jatkamaan jo olemassa olevaa yritystä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

12. Minkälainen mielikuva sinulle on syntynyt yrittäjyydestä?

- Erittäin positiivinen
- Positiivinen
- Ei positiivinen ei negatiivinen
- Negatiivinen
- Erittäin negatiivinen

13. Miten mielestäsi Kajaanin ammattikorkeakoulu suhtautuu yrittäjyyteen?

- Erittäin positiivisesti
- Positiivisesti
- Ei positiivisesti ei negatiivisesti
- Negatiivisesti
- Erittäin negatiivisesti

14. Miten mielestäsi yhteiskunta suhtautuu yrittäjyyteen?

- Erittäin positiivisesti
- Positiivisesti
- Ei positiivisesti ei negatiivisesti
- Negatiivisesti
- Erittäin negatiivisesti

15. Onko Kajaanin ammattikorkeakoulu antanut sinulle riittävästi tietoa yrittäjyydestä?

- Erittäin paljon
- Paljon
- Ei paljon ei vähän
- Vähän
- Erittäin vähän

LIITE 2 4(5)

16. Mikäli vastasit edelliseen "Vähän" tai "Erittäin vähän", niin minkälaista tietoa yrittäjyydestä haluaisit lisää?

17. Kuinka paljon mielestäsi yrittäjyyttä yleisesti arvostetaan?

- Erittäin paljon
- Paljon
- Ei paljon ei vähän
- Vähän
- Erittäin vähän

18. Valitse seuraavista adjektiiveista 5, jotka kuvaavat mielestäsi yrittäjää.

- Ahkera
- Kekseliäs
- Sisukas
- Vallanhaluinen
- Oma-aloitteinen
- Piiskurimainen
- Työhullu
- Luova
- Kunnianhimoinen
- Tarmokas
- Muita hyväksikäyttävä
- Itsekäs
- Uhkarohkea
- Riskinottaja
- Rahanhimoinen
- Vastuunsa tunteva

Ihmisten kanssa toimeen tuleva

LIITE 2 4(5)

Itsenäinen

Tilaisuuteen tarttuja

Itseensä luottava

17. Miten seuraavat väittämät kuvaavat mielestäsi yrittäjyyttä ja yrittäjää?

Vastaa asteikolla

1 = Täysin samaa mieltä 2 = Osittain samaa mieltä

3 = Ei samaa eikä eri mieltä

4 = Osittain eri mieltä 5 = Täysin eri mieltä

	1	2	3	4	5
18. Yrittäjyys on pelkkää raatamista	☐	☐	☐	☐	☐
19. Yrittäjyys on elämäntapa	☐	☐	☐	☐	☐
20. Yrittäjyys on hauskaa	☐	☐	☐	☐	☐
21. Riittävä koulutus on edellytys yrittäjyydelle	☐	☐	☐	☐	☐
22. Taloudellinen riski aiheuttaa paineita yrittäjälle	☐	☐	☐	☐	☐
23. Epäonnistumisen pelko on yrittäjän jatkuva seuralainen	☐	☐	☐	☐	☐
24. Jos ei ole alkupääomaa, yrittäjäksi ryhtyminen on mahdotonta	☐	☐	☐	☐	☐
25. Konkurssin pelko on usein esteenä yrittäjäksi ryhtymiselle	☐	☐	☐	☐	☐
26. Yrittäjämäisesti voi työskennellä myös toisen palveluksessa	☐	☐	☐	☐	☐
27. Yksityisyrittäjyys on tehokasta	☐	☐	☐	☐	☐
28. Yrittäjyys mahdollistaa itsensä toteuttamisen	☐	☐	☐	☐	☐
29. Yrittäjät ansaitsevat paljon	☐	☐	☐	☐	☐
30. Yksityinen yritystoiminta turvaa yhteiskuntamme hyvinvoinnin	☐	☐	☐	☐	☐
31. Yleinen asennoituminen yrittäjyyteen on nykyisin positiivisempaa	☐	☐	☐	☐	☐
32. Yrityksen perustaminen on harvinainen puheenaihe lähipiirissäni	☐	☐	☐	☐	☐
33. Kouluissa ei tuoda riittävästi esiin yrittäjyyttä uravaihtoehtona	☐	☐	☐	☐	☐
34. Suomessa arvostetaan liikaa yksityisyrittämistä	☐	☐	☐	☐	☐
35. Yrittäjältä vaaditaan hyvää ihmistuntemusta	☐	☐	☐	☐	☐
36. Yrittäjän toimeentulo on epävarmaa	☐	☐	☐	☐	☐
37. Yrittäjyyttä arvostetaan	☐	☐	☐	☐	☐

Kiitos vastauksistasi! Lähetä vastauksesi painamalla Send Answers-painiketta

Avoin kysymys (kysymys 16)

- yleistä tietoa...
- yrittäjyyden perusteet kurssilla kun ei paskaakaan puhuta käytännön asioista...
- Mikä tahansa tieto, kunhan sitä annettaisiin.

- Itse asiassa en ole edes kaivannut tietoa, koska en ole niinkään kiinnostunut yrittäjyydestä
- BBA puolella varmaan hankala antaa maakohtaista yritys neuvontaa koska kotimaiden kirjo on laaja, mutta ainakin suomalaisopiskelijoita voisi informoida ja kannustaa ottamaan opintoja suomenkielisistä yrittäjyys opinnoista.
- Oikeita yrittäjiä luennoimaan ja kertomaan yrittämisestä. Koulun pitäisi olla muutoinkin kuin pelkkiä ilmaisia työharjoittelijoita tarjoava laitos yhteydessä yrittäjiin. Moniko kajaanilainen yritys tietää meidän moniosaamisestamme?
Paljon teoriaa Nokian kokoisista yrityksistä tavallisista pk-yrityksistä ei mitään. Monia asioita esim. kirjanpitoa tai tilintarkastusta käsitellään "miljoona-tasolla". Miksi ei käsitellä ihan tavallisen yrityksen tavallisia asioita, välillä. Kaikki eivät mene/pääse Nokialle töihin vai eikö ammattitaito opettajilla riitä?????
- Käytännön asioista mm. verotuksesta
- vinkkiä siitä mitä yrittämistä milläkin koulutusosalalla voisi harkita. liikeideoita.
- Yrittäjyydestä tulee koulutusohjelmassani asiaa, mutta myöhemmässä vaiheessa sillä olen vasta 1.vuoden opiskelija.
- Miten oma yritys aloitetaan. Mihin kiinnittää huomiota, miten etsiä yrityskumppaneita.
- Siitä miten käytännössä sais oman "liiterin" käyntiin. Paljon erilaisia kursseja on ollut, mutta niissä toistetaan samoja asioita: yritysmuodot jne. MUTTA MILTÄÄN KURSSILTA EN OLE SAANUT TIETOA MITEN RYHDYTÄÄN? MITÄ PITÄÄ TEHDÄ?
- Perusasioita
- käytännössä kaikkea mahdollista.
- Jotain tietoa. Ei minulle olla mitään kerrottu vielä siitä
-
- Tässä vaiheessa opiskelua ei ole ihme, ettei tietoa ole tullut. Tietoa haluaisin erilaisista mahdollisuuksista ja tavoista toimia yksityisenä terveydenhoitajana.

LIITE 3 2(4)

- Yleensäkin yrityksen perustamisesta, että miten se käytännössä aloitetaan.
- Enemmän tietoa nykypäivän tilanteesta. Yrittäjyysopinnot ovat ensimmäisenä opiskeluvuonna, ei niistä saatua tietoa muista enää viimeisen vuoden aikana.
- Yrityksen perustaminen ja laskelmat
- Selkeät tiedot tuista, kunnon opetus asiakassuhdemarkkinoinnista!
- Opiskeluni on vasta alussa, mutta kaikki yrityksen perustamisesta alkaen olisi tarpeen jos aikoisin perustaa oman yrityksen. Ainakin tietoa, mistä tietoa ja apua yrityksen perustamisesta saa.
- Käytännön asioita...esimerkiksi jonkun yrittäjän luento yrityksensä alkuvaiheista jne...
- Yleisestä toiminnan hoitamisesta. Yrityksen päivittäisistä toiminnoista (nämä asiat tietysti riippuvat yrityksestä, koska kaikillahan on omat toimintonsa).
- Mitä yrittäjä ylipäätään tekee.
- Kaikille koulutusaloille kurssi, jossa käsitellään yrittäjyyttä, yrityksen perustamista ja yrittäjämäistä otetta elämään ja asioihin yleensä.
- En kai halua...
- Opiskeluni ovat niin alkuvaiheessa, siksi oli vaikea kommentoida edellistä kysymystä.
- Ei se ole antanut oikein mitään tietoa. Kaikki edes vähäinen olisi mukavaa saada.
- Käytännön tietoa yrittämisestä, sekä laki tietoa! ja vinkkejä yleensä yrittäjyyteen. Opettajiksi tulisi saada yrittäjiä tai jotka ovat toimineet yrittäjinä lähiaikana.
- Muutakin tietoa yrittäjyydestä kuin pelkkä liiketoimintasuunnitelma ja perus tunnuslukujen laskemista.
- En tässä vaiheessa osaa sanoa mitä, ei ole ajankohtainen.
- Käytännön asioista. Koulussa opittu ei välttämättä aina vastaa todellista elämää ja asiat sekä tehtävät jäävät joskus ns. puolitiehen siitä, miten ne oikeasti tehdään. Puhun nyt kuitenkin lähinnä omasta suuntautumisestani eli taloushallinnosta.
- Yrittäjän oikeuksista, eläketurvasta ym. käytännön asioista eli kuinka yrittäjä voi turvatoimeentulonsa kun yritystä ei enää ole tai se menee konkurssiin tms.

- Liiketoimintasuunnitelman tekeminen oli lapsellista touhua, kun kaikki piti keksiä eikä ollut asiallista tietoa. Opiskelijoille pitäisi näyttää mikä on hyvä suunnitelma, mikä taas huono, enemmän todellista tietoa ei vain pelkkiä laskelmia.
- Koulu voisi esimerkiksi järjestää tilaisuuden, jossa (pien)yrittäjät kertoisivat yrittäjyydestä.
- Perusasioita jotka täytyy tietää kun yritystä ruvetaan perustamaan.
- Yleisesti kaikesta. Yrityksen aloittamisesta, kuluista, tuista ym.
- Vaikea sanoa
- Yrittäjän arjesta...
- Opiskelu on niin alussa, että varmasti tietoa tulee vielä lisää.
- Yrityksen perustamisesta on tehty oma ryhmätö, mutta siihenpä se on sitten jäänytkin. Eli opettajat eivät paljon puhu yrittämisestä. Itse saa olla aktiivinen, jos kiinnostaa yritysasiat. Opettajat ns. "ohjaavat" muille yrityksille töihin, esim. Nokia.
- Yrittäjyyden aloittamisesta.
- Yrityksen perustaminen, rahoitus, lakiasiat, verotusasiat, henkilöstön palkkaaminen
- Riskeistä haluaisin kuulla sekä mahdollisuuksista löytää liiketuttavia joiden kanssa voisi perustaa yhteisen yrityksen.
- En koulun kautta mitään.
- En ole saanut oikeastaan minkäänlaista tietoa...
- Edes jotain
- Olen ensimmäisen vuoden opiskelija niin minulla ei ole ollut kuin yksi yrittäjyyskurssi niin eiköhän sitä lisää tule jatkossa
- Alkurahoituksesta ehkä jotain tietoa
- En paljon mitään, koska se ei niin paljoa kiinnosta
- Tietoa käytännön asioista kuten luvat, laki, verotus, ym. byrokratia ja realistisia kertomuksia yrittäjien elämästä. Turha opettaa vain swot analyysia ja miettiä yrittäjän ominaisuuksia.
- Vasta aloittaneena opiskelijana yrittäjätieto koulun puolesta ollut vielä vähäistä.

LIITE 3 4(4)

-
- Yrittäjien ja mielellään pienyrittäjien omia kokemuksia, eri aloilta ja eri paikkakunnilta.
- No kaikenlainen kiinnostaa, koska tähän mennessä ei ole juuri mitään tietoa tullut. Aina vain sanotaan, että sitten kun olette yrittäjiä, voi tietenkin johtua siitäkin että olemme ensimmäistä vuotta opiskelemassa.
- Että muutama yrittäjä tulis kertomaan aiheesta ja kokemuksistaan.
- Yrityksen perustamisesta, paperisodasta ja mistä kaikki aloitetaan ja miten aivan aluksi toimitaan. Jos minulla on yritysidea, minne menen tai mihin otan yhteyttä?
- Sen tulisi ehkä lähteä opintojaksojen kautta, että tieto sisällytettäisiin kursseihin. Että tulisi opiskelijoille enemmän yrittäjyysmyönteinen mielikuva. Siitähän tietysti kannattaisi kertoa opiskelijoille millaista tukea ja apua on saataville yrittäjäksi aikovalle, esim. täällä Kainuussa ja Kajaanissa.
- Itse asiassa en ole saanut juuri minkäänlaista tietoa yrittäjyydestä. Toivoisin kaikenlaisia tietoja yrittäjäksi ryhtymisestä ja yrittäjänä toimimisesta. Millaista on yrittäjän arki? Joutuuko elämään veitsen terällä ja saako ajan myötä vatsahaavan ja burn outin.
- käytännön asiat. Suunnittelu, aloitus yms
- Taloudellista tietoa: Kirjanpitoa, hinnoittelua ja kannattavuuslaskelmia nykyistä enemmän.
- En mitään, sillä ei kiinnosta.
- on niin alussa tämä koulu ettei oo tullu ajatelleeksi ees yrittäjyyttä vielä

1. Sukupuoli

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nainen	299	66,6	67,5	67,5
	Mies	144	32,1	32,5	100,0
	Total	443	98,7	100,0	
Mis- sing	System	6	1,3		
Total		449	100,0		

2. Luokiteltu ikä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-21	151	33,6	34,2	34,2
	22-25	180	40,1	40,7	74,9
	26-29	37	8,2	8,4	83,3
	30-33	14	3,1	3,2	86,4
	34-37	21	4,7	4,8	91,2
	38-41	25	5,6	5,7	96,8
	42-45	5	1,1	1,1	98,0
	46-50	9	2,0	2,0	100,0
	Total	442	98,4	100,0	
Mis- sing	System	7	1,6		
Total		449	100,0		

3. Opiskeluvuosien määrä Kajaanin ammattikorkeakoulussa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.	142	31,6	31,8	31,8
	2.	100	22,3	22,4	54,1
	3.	114	25,4	25,5	79,6
	4. tai use- ampi	91	20,3	20,4	100,0
	Total	447	99,6	100,0	
Missing	System	2	,4		
Total		449	100,0		

4. Koulutusala

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Tradenomikoulutus	206	45,9	46,0	46,0
	Insinöörikoulutus	95	21,2	21,2	67,2
	Sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutus	63	14,0	14,1	81,3
	Restonomikoulutus	84	18,7	18,8	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

5. Koulutusohjelma

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	Liiketalouden koulutusohjelma	147	32,7	33,0	33,0	
	Degree Programme in International Business (BBA)	17	3,8	3,8	36,9	
	Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma	46	10,2	10,3	47,2	
	Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma	26	5,8	5,8	53,0	
	Rakennustekniikan koulutusohjelma	20	4,5	4,5	57,5	
	Tietotekniikan koulutusohjelma	42	9,4	9,4	67,0	
	Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto	49	10,9	11,0	78,0	
	Terveystyön suuntautumisvaihtoehto	13	2,9	2,9	80,9	
	Matkailun koulutusohjelma	57	12,7	12,8	93,7	
	Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma	28	6,2	6,3	100,0	
	Total	445	99,1	100,0		
	Missing	System	4	,9		
	Total		449	100,0		

LIITE 4 3(17)

6a. Kotimaakunta

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Etelä-Pohjanmaa	2	,4	,4	,4
Etelä-Savo	2	,4	,4	,9
Kainuu	280	62,4	62,4	63,3
Kanta-Häme	2	,4	,4	63,7
Keski-Pohjanmaa	11	2,4	2,4	66,1
Keski-Suomi	12	2,7	2,7	68,8
Pirkanmaa	3	,7	,7	69,5
Pohjois-Karjala	12	2,7	2,7	72,2
Pohjois-Pohjanmaa	74	16,5	16,5	88,6
Pohjois-Savo	36	8,0	8,0	96,7
Uusimaa	2	,4	,4	97,1
Varsinais-Suomi	1	,2	,2	97,3
Lappi	12	2,7	2,7	100,0
Total	449	100,0	100,0	

6b. Luokiteltu kotimaakunta

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Kainuu	280	62,4	62,4	62,4
Muut maakunnat	169	37,6	37,6	100,0
Total	449	100,0	100,0	

7. Perhetausta (= jompikumpi tai molemmat vanhemmat/huoltajat ovat olleet tai ovat yrittäjiä)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Kyllä	156	34,7	34,7	34,7
Ei	293	65,3	65,3	100,0
Total	449	100,0	100,0	

8. Läheiset yrittäjäystävät tai –sukulaisiset

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	325	72,4	72,5	72,5
	Ei	123	27,4	27,5	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

9. Työkokemus pienyrityksistä (työntekijöitä alle 20)

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	306	68,2	68,3	68,3
	Ei	142	31,6	31,7	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

10. Yrittäjyys eräs vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	220	49,0	49,0	49,0
	Ei	98	21,8	21,8	70,8
	En osaa sa- noa	131	29,2	29,2	100,0
	Total	449	100,0	100,0	

11. Kiinnostuneisuus olemassa olevan yrityksen jatkamiseen.

		Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	138	30,7	59,7	59,7
	Ei	39	8,7	16,9	76,6
	En osaa sanoa	54	12,0	23,4	100,0
	Total	231	51,4	100,0	
Missing	System	218	48,6		
Total		449	100,0		

LIITE 4 5(17)

12. Syntynyt mielikuva yrittäjyydestä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin positiivinen	28	6,2	6,3	6,3
	Positiivinen	196	43,7	43,9	50,2
	Ei positiivinen ei negatiivinen	167	37,2	37,4	87,7
	Negatiivinen	50	11,1	11,2	98,9
	Erittäin negatiivinen	5	1,1	1,1	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

13. Mielikuva Kajaanin ammattikorkeakoulun suhtautumisesta yrittäjyyteen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin positiivisesti	52	11,6	11,7	11,7
	Positiivisesti	280	62,4	62,8	74,4
	Ei positiivisesti ei negatiivisesti	100	22,3	22,4	96,9
	Negatiivisesti	12	2,7	2,7	99,6
	Erittäin negatiivisesti	2	,4	,4	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

LIITE 4 6(17)

14. Mielikuva yhteiskunnan suhtautumisesta yrittäjyyteen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin positiivisesti	8	1,8	1,8	1,8
	Positiivisesti	191	42,5	42,6	44,4
	Ei positiivisesti ei negatiivisesti	174	38,8	38,8	83,3
	Negatiivisesti	73	16,3	16,3	99,6
	Erittäin negatiivisesti	2	,4	,4	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

15. Kajaanin ammattikorkeakoulun antama tieto yrittäjyydestä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin paljon	15	3,3	3,3	3,3
	Paljon	135	30,1	30,1	33,5
	Ei paljon ei vähän	220	49,0	49,1	82,6
	Vähän	53	11,8	11,8	94,4
	Erittäin vähän	25	5,6	5,6	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

17. Yrittäjyyden yleinen arvostus

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin paljon	5	1,1	1,1	1,1
	Paljon	186	41,4	41,4	42,5
	Ei paljon ei vähän	167	37,2	37,2	79,7
	Vähän	86	19,2	19,2	98,9
	Erittäin vähän	5	1,1	1,1	100,0
	Total	449	100,0	100,0	

18a. Ahkera

	Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid ei	175	39,0	39,0	39,0
kyllä	274	61,0	61,0	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18b. Kekseliäs

	Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid 0	373	83,1	83,1	83,1
1	76	16,9	16,9	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18c. Sisukas

	Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid 0	239	53,2	53,2	53,2
1	210	46,8	46,8	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18d. Vallanhaluinen

	Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid 0	443	98,7	98,7	98,7
1	6	1,3	1,3	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18e. Oma-aloitteinen

	Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid 0	198	44,1	44,1	44,1
1	251	55,9	55,9	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18f. Piiskurimainen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	444	98,9	98,9	98,9
1	5	1,1	1,1	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18g. Työhullu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	351	78,2	78,2	78,2
1	98	21,8	21,8	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18h. Luova

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	331	73,7	73,7	73,7
1	118	26,3	26,3	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18i. Kunnianhimoinen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	335	74,6	74,6	74,6
1	114	25,4	25,4	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18j. Tarmokas

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	345	76,8	76,8	76,8
1	104	23,2	23,2	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18k. Muita hyväksikäyttävä

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	445	99,1	99,1	99,1
1	4	,9	,9	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18l. Itsekäs

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	443	98,7	98,7	98,7
1	6	1,3	1,3	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18m. Riskinottaja

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	200	44,5	44,5	44,5
1	249	55,5	55,5	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18n. Uhkarohkea

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	414	92,2	92,2	92,2
1	35	7,8	7,8	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18o. Rahanhimoinen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	431	96,0	96,0	96,0
1	18	4,0	4,0	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18p. Vastuunsa tunteva

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	340	75,7	75,7	75,7
1	109	24,3	24,3	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18q. Vastuunsa tunteva

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	340	75,7	75,7	75,7
1	109	24,3	24,3	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18r. Ihmisten kanssa toimeen tuleva

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	311	69,3	69,3	69,3
1	138	30,7	30,7	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18s. Itsenäinen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	217	48,3	48,3	48,3
1	232	51,7	51,7	100,0
Total	449	100,0	100,0	

18t. Itseensä luottava

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	234	52,1	52,1	52,1
1	215	47,9	47,9	100,0
Total	449	100,0	100,0	

19a. Yrittäjyys on pelkkää raatamista

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	16	3,6	3,6	3,6
	Osittain samaa mieltä	161	35,9	35,9	39,4
	ei samaa eikä eri mieltä	122	27,2	27,2	66,6
	osittain eri mieltä	122	27,2	27,2	93,8
	täysin eri mieltä	28	6,2	6,2	100,0
	Total	449	100,0	100,0	

19b. Yrittäjyys on elämäntapa

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	177	39,4	39,7	39,7
	Osittain samaa mieltä	174	38,8	39,0	78,7
	ei samaa eikä eri mieltä	39	8,7	8,7	87,4
	osittain eri mieltä	40	8,9	9,0	96,4
	täysin eri mieltä	16	3,6	3,6	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

20c. Yrittäjyys on hauskaa

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	16	3,6	3,6	3,6
	Osittain samaa mieltä	153	34,1	34,2	37,7
	ei samaa eikä eri mieltä	184	41,0	41,1	78,8
	osittain eri mieltä	81	18,0	18,1	96,9
	täysin eri mieltä	14	3,1	3,1	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

21d. Riittävä koulutus on edellytys yrittäjyydelle

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	76	16,9	17,0	17,0
	Osittain samaa mieltä	165	36,7	36,8	53,8
	ei samaa eikä eri mieltä	74	16,5	16,5	70,3
	osittain eri mieltä	94	20,9	21,0	91,3
	täysin eri mieltä	39	8,7	8,7	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

22e. Taloudellinen riski aiheuttaa paineita yrittäjälle

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	203	45,2	45,3	45,3
	Osittain samaa mieltä	153	34,1	34,2	79,5
	ei samaa eikä eri mieltä	40	8,9	8,9	88,4
	osittain eri mieltä	28	6,2	6,3	94,6
	täysin eri mieltä	24	5,3	5,4	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

23f. Epäonnistumisen pelko on yrittäjän jatkuva seuralainen

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Per- cent
Valid	Täysin samaa mieltä	84	18,7	18,7	18,7
	Osittain samaa mieltä	174	38,8	38,8	57,5
	ei samaa eikä eri mieltä	103	22,9	22,9	80,4
	osittain eri mieltä	67	14,9	14,9	95,3
	täysin eri mieltä	21	4,7	4,7	100,0
	Total	449	100,0	100,0	

24g. Jos ei ole alkupääomaa, yrittäjäksi ryhtyminen on mahdotonta

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Per- cent
Valid	Täysin samaa mieltä	52	11,6	11,6	11,6
	Osittain samaa mieltä	119	26,5	26,6	38,2
	ei samaa eikä eri mieltä	107	23,8	23,9	62,1
	osittain eri mieltä	121	26,9	27,0	89,1
	täysin eri mieltä	49	10,9	10,9	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

25h. Konkurssin pelko on usein esteenä yrittäjäksi ryhtymiselle

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	84	18,7	18,9	18,9
	Osittain samaa mieltä	174	38,8	39,1	58,0
	ei samaa eikä eri mieltä	82	18,3	18,4	76,4
	osittain eri mieltä	76	16,9	17,1	93,5
	täysin eri mieltä	29	6,5	6,5	100,0
	Total	445	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		449	100,0		

26i.

Yrittäjämäisesti voi työskennellä myös toisen palveluksessa

		Frequen- cy	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	107	23,8	24,0	24,0
	Osittain samaa mieltä	189	42,1	42,4	66,4
	ei samaa eikä eri mieltä	83	18,5	18,6	85,0
	osittain eri mieltä	40	8,9	9,0	93,9
	täysin eri mieltä	27	6,0	6,1	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

27j. Yksityisyrittäjissä työnteko on tehokasta

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	58	12,9	12,9	12,9
	Osittain samaa mieltä	205	45,7	45,8	58,7
	ei samaa eikä eri mieltä	115	25,6	25,7	84,4
	osittain eri mieltä	57	12,7	12,7	97,1
	täysin eri mieltä	13	2,9	2,9	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

28k. Yrittäjyys mahdollistaa itsensä toteuttamisen

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	185	41,2	41,5	41,5
	Osittain samaa mieltä	166	37,0	37,2	78,7
	ei samaa eikä eri mieltä	38	8,5	8,5	87,2
	osittain eri mieltä	33	7,3	7,4	94,6
	täysin eri mieltä	24	5,3	5,4	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

29l. Yrittäjät ansaitsevat paljon

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	10	2,2	2,2	2,2
	Osittain samaa mieltä	71	15,8	15,8	18,1
	ei samaa eikä eri mieltä	226	50,3	50,4	68,5
	osittain eri mieltä	123	27,4	27,5	96,0
	täysin eri mieltä	18	4,0	4,0	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

30m. Yksityinen yritystoiminta turvaa yhteiskuntamme hyvinvoinnin

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	56	12,5	12,6	12,6
	Osittain samaa mieltä	168	37,4	37,7	50,2
	ei samaa eikä eri mieltä	178	39,6	39,9	90,1
	osittain eri mieltä	39	8,7	8,7	98,9
	täysin eri mieltä	5	1,1	1,1	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

31n. Yleinen asennoituminen yrittäjyyteen on nykyisin positiivisempaa

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	22	4,9	4,9	4,9
	Osittain samaa mieltä	211	47,0	47,1	52,0
	ei samaa eikä eri mieltä	149	33,2	33,3	85,3
	osittain eri mieltä	56	12,5	12,5	97,8
	täysin eri mieltä	10	2,2	2,2	100,0
	Total	448	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		449	100,0		

32o. Yrityksen perustaminen on harvinainen puheenaihe lähipiirissäni

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	91	20,3	20,4	20,4
	Osittain samaa mieltä	115	25,6	25,8	46,2
	ei samaa eikä eri mieltä	87	19,4	19,5	65,7
	osittain eri mieltä	112	24,9	25,1	90,8
	täysin eri mieltä	41	9,1	9,2	100,0
	Total	446	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		449	100,0		

33p. Kouluissa ei tuoda riittävästi esiin yrittäjyyttä uravaihtoehtona

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	42	9,4	9,4	9,4
	Osittain samaa mieltä	95	21,2	21,3	30,6
	ei samaa eikä eri mieltä	162	36,1	36,2	66,9
	osittain eri mieltä	127	28,3	28,4	95,3
	täysin eri mieltä	21	4,7	4,7	100,0
	Total	447	99,6	100,0	
Missing	System	2	,4		
Total		449	100,0		

34q. Suomessa arvostetaan liikaa yksityisyrittämistä

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	10	2,2	2,3	2,3
	Osittain samaa mieltä	39	8,7	8,8	11,0
	ei samaa eikä eri mieltä	132	29,4	29,7	40,8
	osittain eri mieltä	173	38,5	39,0	79,7
	täysin eri mieltä	90	20,0	20,3	100,0
	Total	444	98,9	100,0	
Missing	System	5	1,1		
Total		449	100,0		

35r. Yrittäjältä vaaditaan hyvää ihmistuntemusta

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	65	14,5	14,6	14,6
	Osittain samaa mieltä	209	46,5	47,0	61,6
	ei samaa eikä eri mieltä	112	24,9	25,2	86,7
	osittain eri mieltä	46	10,2	10,3	97,1
	täysin eri mieltä	13	2,9	2,9	100,0
	Total	445	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		449	100,0		

36s. Yrittäjän toimeentulo on epävarmaa

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	62	13,8	13,9	13,9
	Osittain samaa mieltä	166	37,0	37,3	51,2
	ei samaa eikä eri mieltä	142	31,6	31,9	83,1
	osittain eri mieltä	63	14,0	14,2	97,3
	täysin eri mieltä	12	2,7	2,7	100,0
	Total	445	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		449	100,0		

37t. Yrittäjyyttä arvostetaan

		Frequency	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid	Täysin samaa mieltä	38	8,5	8,6	8,6
	Osittain samaa mieltä	185	41,2	42,0	50,6
	ei samaa eikä eri mieltä	141	31,4	32,0	82,5
	osittain eri mieltä	64	14,3	14,5	97,1
	täysin eri mieltä	13	2,9	2,9	100,0
	Total	441	98,2	100,0	
Missing	System	8	1,8		
Total		449	100,0		